TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 25 (1636) 1981 BIRŽELIO-JUNE 18 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 35 ct.

Herojinė Lietuva

Daugelis mūsų minimų tautos sukakčių primena liūdnus, tragiškus įvykius. Sibiriniai trėmimai kalba apie tautos naikinimą, Vasario 16 – apie laisvės atgavimą, bet ir jos praradimą, Rugsėjo 8 – apie nesėkmingą Vytauto Didžiojo vainikavimą, Spalio 9 – apie Vilniaus netekimą, Birželio 15 – apie sovietinę okupaciją ir jos atneštą vergiją... Kai ateina Vėlinės, žvelgiame į mirusių karalystę... Ir taip susidaro grandinė liūdnai nuteikiančių tautos įvykių, lenkiančių mus į pasyvų apmąstymą, į graudulį. Gal dėlto susiformavo ir pasakojimas apie tautybes, kuriame taip yra pavaizduota lietuvių laikysena. Esą traukinio nelaimėje pirmasis iššokęs iš vagono anglas ir pradėjęs kviesti bei organizuoti pagalbą. Prancūzas ėmęsis sužeistųjų slaugymo. Vokietis susirūpinęs nuostolių apskaičiavimu. Vyresnio amžiaus lietuvis su savo žmona tarę: "O mes melsimės už mirusius". Galimas dalykas, kad šiuo pasakojimu išreikšti būdingi tautybių bruožai, kuriuose lietuviams tenka labai tauri, bet pasyvi laikysena. Ji tapo būdinga per pastaruosius tris šimtmečius, kai lietuvių tautai teko kentėti baudžiavą, vergiją, priespaudą, atneštą svetimųjų. Bejėgė liaudis vienintelę pagalbą matė apeliacijoje į Dievą. Tai buvo atrama, kuri padėjo ištverti sunkius bandymus ir nepalūžti ilgose tautos sutemose.

BET tautos minėtasis bruožas, susiformavęs tautos gyvenime, atspindi tiktai vieną Lietuvos pusę. Žvelgiant į visą Lietuvos istoriją, matyti ir kita jos pusė, būtent, herojinė. Joje atsispindi kovojanti tauta, pilna istorinių žygių, iškeliančių ją į herojinę plotmę. Nuo Mindaugo laikų matyti daugybė vyrų, ypač karinėje ir politinėje srityje. Istorijos scenon įžengia šaunieji kunigaikščiai – Gediminas, Algirdas, Kęstutis, Vytautas Didysis ir kiti. Jie, kaip valstybininkai ir kariai, atliko anuo metu žygius, kuriais galima didžiuotis ir šiandieną. Tiesa, jie nesukūrė tautinės kultūros, nes anuose šimtmečiuose buvo galvojama kitokiomis kategorijomis, bet jie paliko savo darbus bei žygius, kurie tapo Lietuvos istorijos dalimi, liudijančia herojinę Lietuvą. Pastaroji buvo įkvėpimo šaltiniu bundančiai Lietuvai iš ilgų sutemų. Net ir dabar ji tebėra gaivus šaltinis naujoms kartoms, ieškančioms Lietuvos gyvenime šviesulių, galinčių atsverti liūdniosius laikotarpius. Be to, ir liūdnuose Lietuvos laikotarpiuose herojinė dvasia nebuvo išnykusi. Tai liudija pvz. 19 š. sukilimai. Tegu jie ir nebuvo vienų lietuvių proveržiai, tačiau pakankamai aiškiai kalba apie herojinę dvasią, aktyviai kovojusią prieš atneštą vergiją. Žinoma, ji tuomet nebuvo labai plačios apimties, nes tautą gaubusios sutemos buvo didelės ir daug pajėgesnės už herojinius kovotojus.

HEROJINĖ Lietuva vėl ryškiai sušvito su Vasario 16-sios atėjimu 1918 metais. Carinės priespaudos užguiti lietuviai rikiavosi į karines gretas ir grūmėsi frontuose su žymiai stipresniais priešais, besikėsinančiais į Lietuvos laisvę. Tai buvo herojiškas mūsų tautos aktas, sukūręs pirmą kartą istorijoje tautinę Lietuvos valstybę, kuri, tiesa, neilgai egzistavo, tačiau per du dešimtmečius taip sustiprėjo savo dvasia, kad ja dar ir šiandieną gyvename. Ji ryškiai prasiveržė 1941 metų sukilimu, kuris paliudijo herojinę Lietuvos dvasią, išeidamas kovoti prieš milžiną, kurio politika susilaukė lūžio. Net ir dabar pavergtame krašte, išgyvenusiame rūsčias partizanų kovas, kuriose taip pat netrūko herojizmo, matyti gyva herojinė Lietuva. Ji yra gyva pogrindžio spaudoje, ji yra gyva Romo Kalantos liepsnose, Simo Kudirkos, Vlado Šakalio žygiuose, ji yra gyva kaliniuose, Sibiro tremtiniuose, ji yra gyva naujo tipo knygnešiuose, ji yra gyva šeimose... Herojinė dvasia šiandieną reiškiasi ne dideliais žygiais, bet kasdieniškomis kovomis, kurioms reikia nemažiau ryžto bei drąsos nei senovės kunigaikščiui, besiruošiančiam į tolimą žygį. Taip, herojinė Lietuva tebėra gyva. Ją tik reikia aiškiai matyti. Perdažnai mes matome ją liūdinčią, kenčiančią, bejėgę, silpstančią, ir dėlto pradedame manyti, kad ji tik tokia ir tėra. Dažniau atskleiskime herojinį kovojančios Lietuvos veidą.

KANADOS ĮVYKIAI

Pabrangs pašto paslaugos

Kanados pašto reikalus tvarkantis min. A. Ouelletas pranešė, kad kanadiečių laukia neišvengiamas pašto paslaugų pabranginimas, kai paštas šį rudenį taps valdine bendrove. Esą tas pabranginimas lies ne vieną ir ne du centus, bet gerokai daugiau. Juo norima sumažinti metinę valdžios iždo paramą, kuri jau siekia $500 milijonų. Paslaugų pabranginimo dydis bus paskelbtas valdžios leidinyje "Canada Gazette". Tada kanadiečiai turės du mėnesius laiko pareikšti savo reakciją laiškais vyriausybei, tačiau tai nereiškia, kad ministerių kabinetas reaguos į visus protestus ir reikalavimus. Tada tik dar kartą bus paskelbtas jau oficialiai įsigaliojantis pašto paslaugų pabranginimo sąrašas. Atrodo, planuojamas rekordinis pabranginimas, nes valdinės bendrovės turi išsilaikyti be valdžios iždo paramos. A. Ouelletas tikisi, kad kanadiečiai perdaug neprotestuos, nes naujoji bendrovė pagerins pašto paslaugas. Tokia išvada kanadiečius verčia abejoti, nes bendrovėn pereina ta pati karingoji paštininkų unija. Ta unija pvz. pakartotinai reikalauja, kad pašto darbininkai nebūtų sekami televizijos kameromis. Esą tai reiškia nepasitikėjimą atliekamu darbu. Praėjusią savaitę Toronte buvo suimtas jau 35 metus pašte dirbantis laiškanešys D. Harrisonas dėl vagystės. Viena religinė grupė pasiskundė, kad gerokai sumažėjo jai siunčiamos aukos, kad kaikurios dingsta be žinios. Pašto inspektoriai, tyrę šį reikalą, D. Harrisoną užklupo atklijuojantį tai grupei skirtus laiškus, kuriuos pristatyti turė-

(Nukelta į 8-tą psl.)

Nacionalistinė Vokietija ir Sovietų Sąjunga pasirašė Maskvoje vadinamąją nepuolimo sutartį 1939 m. rugpjūčio 23 d. Ta sutartimi ir prie jos pridėtu slaptu protokolu buvo nuspręsta Baltijos valstybių okupacija. Nuotraukoje matome Sov. Sąjungas užsienio reikalų ministerį V. MOLOTOVĄ (sėdi), Vokietijos užsienio reikalų ministerį J. VON RIBBENTROPĄ (viduryje), Sov. Sąjungos diktatorių J. STALINĄ. Tai buvo laikai, kai komunistai bendradarbiavo su hitlerine Vokietija

Lietuvių tautos sukilimas

ADOLFAS DAMUŠIS

buvęs sukiliminės vyriausybės ministeris

Šiemet birželio mėn. 22-23 dieną sueina 40 metų, kai lietuvių tauta sukilo prieš Sovietų Sąjungos okupaciją. Lietuvių tauta ir sukilimu įteisintoji laikinoji vyriausybė ryžtingai ir nesvyruodamos siekė pagrindinio tikslo — Lietuvos valstybingumo atstatymo.

Tuo drąsiu ir ryžtingu veiksmu Lietuva išsiveržė iš Sovietų Sąjungos ir su ja nutraukė betkokius jai prievarta užmestus nelemtos ilgos priklausomybės ryšius. Faktinai Lietuva tapo pirmoji respublika, kuri sau prisitaikė Sovietų Sąjungos konstitucijos paragrafą, leidžiantį atskirai respublikai iš Sovietų Sąjungos išstoti. Žinoma, tas paragrafas buvo tiktai apgaulinga butaforija pasaulio opinijai disorientuoti. Net ir tokie satelitai kaip Vengrija, Čekoslovakija, o dabar ir Lenkija nelabai pajėgė pilnai iš sovietinės prievartos išsivaduoti.

Prieš 40 metų lietuvių tautai pavyko bent pademonstruoti ginkluotą išstojimą iš Sovietų Sąjungos. Lietuva sovietinės ginkluotos prievartos pagalba buvo okupuota, ginkluoto sukilimo pagalba iš sovietinės okupacijos ir išsivadavo. Ir jeigu ano laiko Vokietijos vadovybė būtų turėjusi daugiau išminties ir būtų respektavusi okupuotųjų laisvės troškimus, Lietuva būtų savo nepriklausomybės padėtyje ir išsilaikiusi. Tokio kito atskiros respublikos išstojimo per 24 metus prieš 1941 metų sukilimą ir 40 metų po 1941 metų sukilimo Sovietų Sąjungos istorijoje neįvyko.

Lietuva tarp Galijotų

II D. karo metu lietuvių tautai išsivadavimo galimybės iš sovietinės okupacijos buvo nepalankios. Nebuvo galima gaivališkai ir netinkamu momentu ryžtis sukilimui, reikėjo kantriai laukti patogesnių sąlygų ir veikti pagal tiksliai apgalvotą planą. Tiktai tada būtų galima atsverti okupanto žmonių ir ginklų persvarą. Iš anksto buvo nustatyta, kad geriausias laikas sukilimui bus karo pradžia su Vokietija. O Kauno Lietuvių Aktyvistų Fronto štabas buvo sudaręs planą, kuris pilnai pasiteisino ir taikliai daugelį galimybių įspėjo. Buvo atsiribojama nuo uždavinių, kurie tiktai jėgas išblaškytų ir iš esmės nebūtų reikalingi pagrindiniam tikslui pasiekti. Sukilimo ruošai parinkti tinkami asmenys nebuvo eksponuojami. Ryšius su įvairiais rezistenciniais vienetais tepalaikė vienas Leonas Prapuolenis, LAF įgaliotinis. Nežiūrint įvairių labai didelio slaptumo ir saugumo priemonių, jeigu karo pradžia dar būtų užsitęsusi, vargiai būtų pavykę išvengti išaiškinimo ir likvidavimo.

Anuo metu, t. y. pirmosios sovietinės okupacijos bei nacinės okupacijos metais, nežinota apie Molotovo-Ribbentropo sutartis, pagal kurias Pabaltijo valstybės buvo dviejų imperialistinių kaimynų pasidalintos.

Tos sutartys buvo sudarytos trimis datomis. 1939 m. rugpjūčio 23 d. sutartimi Suomija, Estija, Latvija buvo pavestos Sovietų Sąjungai, o Lietuva — Vokietijai. Vokietijos užsienio reikalų ministeriui raginant, bet Lietuvai nesutikus žygiuoti atsiimti Vilniaus, slaptu 1939 m. rugsėjo 28 d. aktu Vokietija atsisakė Lietuvos ir paliko Sovietų Sąjungos okupacijai. Vėliau, 1940 m. sausio mėn., Vokietija pardavė Sovietų Sąjungai ir Suvalkiją už 7,500,000 aukso dolerių.

Anoji prekyba valstybių laisvėmis yra gėdinga dvidešimtojo šimtmečio istorijos dėmė. Tai pastanga pasukti laikrodį kelis šimtmečius atgal, kad būtų galima įteisinti sužvėrėjusių politikų įgeidžius ir sutrypti tuos žmoniškumo, teisingumo, laisvės principus, kuriuos žmonija taip sunkiai jau buvo belaiminti.

Visa lietuvių tautos tremtis turėtų sukilti kaip vienas ir reikalauti, kad įveltos tautos tas sutartis pasmerktų, nuplautų tą gėdą ir nuskriaustųjų tautų išlaisvinimo klausimą iškeltų pasauliniame forume.

Anų laikų aplinkybėse lietuvių tauta buvo palikta likimo valiai. Ir Vakarų valstybės nesiryžo ir nesugebėjo jai sutelkti realios pagalbos, išskyrus pareiškimus, nesankcijonavusius Sovietų Sąjungos agresijos prieš Baltijos valstybes.

Tada Lietuvai buvo likusi tiktai viena galimybė — priešintis ir pigiai nepasiduoti, kaip kad darė Suomija. Tam ano laiko Lietuvos vyriausybė nesiryžo, nes tokiai specialiai padėčiai, matyti, nebuvo pasiruošusi.

Tokiu būdu ginkluotas tautos pasipriešinimas prasidėjo vėliau, kai Lietuvių Aktyvistų Frontas pradėjo telkti spontaniškai besikuriančius rezistencinius vienetus ir juos rikiuoti sukilimui.

Veiksniai, lėmę sukilimo sėkmę

1941 m. sukilimo sėkmę lėmė du veiksniai: a. sąmoninga tauta, ryžtingai, su aukos dvasia siekusi nepriklausomos valstybės atstatymo ir b. sukilimą organizavusi Lietuvių Aktyvistų Fronto grupė bei laikinoji Lietuvos vyriausybė, savo veiksmais bei laikysena pilnai sutapusios su sukilimine tautos valia.

Lietuvių tauta savo visuomeninių organizacijų, mokyklų, karinio apmokymo dėka buvo pasiruošusi laisvę ginti. Lietuvą okupavę sovietai lietuvių tautoje neturėjo atramos. Krikščionių Darbininkų Sąjunga savo narius buvo gana gerai įsąmoninusi — jie marksizmo pažadams netikėjo, komunizmą pažinojo iš Sovietų Sąjungos tikrovės. Darbininkija siekė savo socialinės programos vykdymo gana sėkmingai evoliucijos keliu. Ūkininkija, moksleivija, mokytojai, kariai per dvidešimt dvejus laisvojo gyvenimo metus buvo patyrę savos nepriklausomos valstybės svarbą ir tai ypatingai vertino. Gyventojai okupanto propagandą priėmė kritiškai, liaudies seimo rinkimus boikotavo. Jaunimas nebijojo su politrukais ginčytis, kritiškai vertinti marksizmo dogmas. Visuomenė šventė tautines-religines šventes, nors okupantas tai draudė. Tauta sąmoningai troško laisvės, teisingumo ir to siekė.

Okupantas nepajėgė užmaskuoti savo rusifikacijos siekimų bei pateisinti socialiniais motyvais savo teroro veiksmų. 1940 m. liepos 11-12 d. d. įvykdytas daugiau kaip 2000 aktyvių vadovaujančių asmenų suėmimas bei įkalinimas, 1941 m. birželio 14-18 d. d. įvykdytas masinis 35,000 vaikų, moterų, vyrų išvežimas į Sibirą, daugelio vyrų atskyrimas nuo šeimų ir jų sunaikinimas egzekucijomis, šalčiu, badu bei vergų darbais senos praeities galerų pavyzdžiu — buvo aiški įžanga į genocidinį tautos naikinimą.

Sukilimą organizavęs Kauno Lietuvių Aktyvistų Fronto štabas neturėjo iliuzijų ir apie nacių Vokietijos siekimus rytuose. Jis sąmoningai nelaikė nacių savo draugais ir saugojosi ne tiktai KGB, bet ir Gestapo.

(Nukelta į 3-čią psl.)

Pasaulio įvykiai

VISĄ PASAULĮ SUKRĖTĖ IZRAELIO KARO AVIACIJOS įsiveržimas į Iraką ir ten prancūzų statomo atominio reaktoriaus sunaikinimas. Šioje operacijoje Izraelis panaudojo naujausius iš JAV gautus F-15 ir F-16 lėktuvus, kurie Irakan įskrido per pietinę Jordanijos ir šiaurinę Saudi Arabijos dalį. Tai buvo aiškus tarptautinių nuostatų sulaužymas, pažeidžiantis dviejų nepriklausomų valstybių erdves. Pasak premjero M. Begino, tuo baigiamu įrengti reaktoriumi Irakas būtų gaminęs atomines bombas Izraeliui sunaikinti. Šį kaltinimą atmetė Tarptautinė Atominės Energijos Agentūra, kurios atstovai reaktoriuje lankėsi sausio mėnesį. M. Beginas bandė aiškinti, kad su reaktoriumi buvo sunaikinta ir slapta požeminė patalpa, skirta tų bombų gamybai. Nuo žemės paviršiaus ją skyrė 132 pėdos (apie 40 metrų). Kai kritikai pradėjo abejoti, kad tokį gylį galėjo pasiekti Izraelio panaudotos paprastos vienos tonos svorio bombos, M. Beginas prisipažino padaręs klaidą. Esą ta speciali patalpa tebuvo 13 pėdų po žeme. Atominio reaktoriaus sunaikinimą M. Beginas JAV ambasadoriui S. Lewis pranešė telefonu, praėjus kelioms valandoms, kai visi lėktuvai jau buvo grįžę Izraelin. Tai buvo skaudus netikėtas smūgis JAV prez. R. Reaganui ir valstybės sekr. A. Haigui. Jiedu žada ištirti ar nebuvo pažeista 1952 m. Izraelio pasirašyta sutartis, pagal kurią amerikietiškus ginklus Izraelis yra įsipareigojęs panaudoti tik savigynai, bet ne agresijai prieš kurią nors kitą valstybę. Buvo sulaikytas keturių jau paruoštų F-16 lėktuvų pristatymas Izraeliui. Pastarasis yra užsakęs 75 tokius lėktuvus, kurių 53 jau yra jo aerodromuose.

Atominiai ginklai

Spaudoje pabrėžiama, kad Irakas buvo pasirašęs įsipareigojimą negaminti atominių ginklų, bet tokio įsipareigojimo nėra padaręs Izraelis. Jis jau daug metų turi atominį centrą Dimonoje, kurin neįsileidžiami jokie stebėtojai. Spėjama, kad Izraelis jau yra apsirūpinęs atominiais ginklas. Šia proga prisimenami du įvykiai. JAV erdvių satelitas "Vela" 1979 m. rugsėjo 22 d. pietiniame Atlante prie P. Afrikos respublikos užregistravo du stiprius šviesos blykstelėjimus per vieną sekundę, o 1980 metų gruodžio 15 d. — masinį karščio proveržį toje pačioje Atlanto dalyje. Kyla įtarimas, kad kaž-kas ten bandė mažus atominių bombų užtaisus. Su rasistine P. Afrikos respublika Izraelis kažkodėl palaiko artimus ryšius. Reaktoriaus sunaikinimas Irake neišsprendžia galimų problemų, nes atominį reaktorių turi ir Pakistanas. Ateityje reaktorius įsigis ir kitos arabų valstybės. Pagal dabartinę M. Begino taktiką juos visus turėtų sunaikinti Izraelio aviacija dėl galimo pavojaus žydų valstybei, nors dėl to galėtų kilti pasaulinis karas. Kiti kritikai M. Begino smūgį Irakui susieja su rinkiminiu parlamento vajumi birželio 30 d. Esą tokiomis įtampomis jis nori sustiprinti savo poziciją, nukreipti balsuotojų dėmesį nuo 150% infliacijos, metinio 50.000 izraelitų emigravimo.

Brežnevo laiškas

Politinę įtampą Lenkijoje sukėlė L. Brežnevo laiškas, pažeriantis priekaištų, kad kompartijos vadai neįstengia susidoroti su revoliucininkais ir kad tai sudaro pavojų komunistinei Lenkijos valstybei. Laiško tekstą paskelbė Lenkijos radijas. S. Kanią ir premjerą W. Jaruzelskį centrinio komiteto posėdyje stipriai puolė kietos linijos šalininkas T. Grabskis. Maskvai buvo pažadėtos nuolaidos neatsisakant pradėtų reformų, neatšaukiant numatyto kompartijos kongreso liepos 14 d. Premjeras W. Jaruzelskis pakeitė penkis savo ministerius. Liubline kažkas apipylė baltais dažais 23 pėdų augščio paminklą žuvusiems sovietų kariams. L. Walensa paminklui nuvalyti pasiuntė "Solidarumo" unijos narius. Jis pasmerkė šį provokacinį įvykį, pažeidžiantį katalikams būdingą mirusiųjų gerbimą.

Netikėti šūviai

Oficialioj ceremonijoj Londone buvo suimtas 17-kos metų jaunuolis M. S. Sarjeant, šešis kartus šovęs į jojančią karalienę Elzbietą. Tai nebuvo tikras atentatas, nes šūviams jis panaudojo tik garsą sukeliančias tuščias gilzes. Saugumiečiai dabar yra susirūpinę būsimomis princo Karolio vestuvėmis, kurios sutrauks minias žmonių, o jose lengvai gali įsimaišyti atentatininkai.

Nuteisė gydytoją

Charkove psichiatras A. Koriaginas gavo 7 metus kalėjimo ir 5 metus tremties už kasyklų inž. A. Nikitino gynimą. Jis pranešė užsienio žurnalistams, kad psichiatrinėj ligoninėj uždarytas A. Nikitinas yra sveikas ir normalus žmogus, reikalavęs geresnių darbo sąlygų sovietinėse kasyklose.

Šiame numeryje:

Herojinė Lietuva
Tebėra gyva herojinė dvasia net ir tirštose sutemose
Lietuvių tautos sukilimas
Rašo dr. A. Damušis, buvęs sukiliminės vyriausybės ministeris
Atnaujinta religinė veikla
Pranešimas iš Venecuelos apie organizacinį persitvarkymą
Lietuvų-žydų santykiai dialoge
Prof. Antanas Musteikis kedena Dov Levino tvirtinimus
Atkakliai tylios kovos kardinolas
Lenkijos kardinolas Wyszynskis – jo kelias į hierarchijos viršūnes
Metiniai atlaidai Lietuvių Sodyboje
Britanijos lietuvių sąskrydis su pamaldomis ir menine programa
Po audros ateina giedra
Tęsinys pokalbio su Venecuelos Lietuvių Bendruomenės pirmininku
Rimtas žvilgsnis praeitin
Pogrindžio "Aušra" apie Zenono Ivinskio istorijos pirmąjį tomą
Draminė velionies Griniaus kūryba
Anatolijus Kairys žvelgia į Griniaus ir Škėmos dramas
"Laisvos atostogos" – trumpi apsakymai
J. Savasis – naujas veidas šio žanro lietuvių literatūroje

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $15, pusmetinė — $8. Rėmėjo prenumerata $20.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $15.00 per year, $8.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Atnaujinta religinė veikla

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Š. m. gegužės 9 d. Šv. Kazimiero Lietuvių Centre sušauktas nepaprastas Lietuvių Katalikų Misijos posėdis, kurio metu padaryta visa eilė svarbių organizacinio pobūdžio nutarimų.

Sudaryta Misijos taryba

Pradžioje Misijos vadovas kun. Antanas Perkumas dėkojo posėdžio dalyviams už rodomą rūpestį ir daugelio norą įsijungti į lietuvių religinės veiklos darbą. Jis pabrėžė reikalą stipriau susiorganizuoti Karako mieste, o po to stiprinti lietuviškas pamaldas ir religinę veiklą kitose Venecuelos Lietuvių Bendruomenės apylinkėse. Kun. A. Perkumas pakvietė dr. Vytautą Dambravą būti Lietuvių Katalikų Misijos globėju, drauge prašydamas jį pirmininkauti šiam svarbiam organizaciniam posėdžiui.

Dr. Dambravai pasiūlius, nutarta persitvarkyti į platesnės apimties vienetą — Venecuelos Lietuvių Misijos Tarybą, įtraukiant į darbą didesnį aktyvių katalikų skaičių. Kun. A. Perkumui patariant, tarybos centras ir vadovybė oficialiai patvirtinta Karako mieste. Priimtas pirmininkaujančio siūlymas visus ligšiolinio bažnytinio komiteto narius įjungti į naująją tarybą. Tarybos pirmininku kun. A. Perkumas pakvietė nenuilstamą bažnytinio komiteto darbuotoją Petrą Kriščiūną. Taryba turės net kelis vicepirmininkus, kurių kiekvienas tvarkys liturgijos, specialių švenčių, švietimo — informacijos ir ekonominių — šalpos reikalų sritį. Nutarta pagyvinti, paįvairinti pamaldas, tęsti pradėtas eucharistines valandas už Lietuvą, plėsti katalikų veiklą per spaudą ir per specialius leidinius religinėmis — tautinėmis temomis, talkinti Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrijai, remti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai Leisti Sąjungą, stiprinti religinę tematiką "Gairėje".

Įsteigtas fondas

Posėdyje svarstyta ir priimta programa padėti atvykstančiam kun. Kazimierui Kuzminskui pravesti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai Leisti Sąjungos vajų Venecueloje. Jam aktyviai talkins Jadvyga Klovaitė ir Petras Kriščiūnas — Karako mieste, Henrikas Gavorskas — Maracay ir Juozas Kukanauza — Valencijoje.

Posėdyje nutarta pagerbti kun. A. Perkumą už jo veiklą religinėje ir tautinėje srityje ir jo vardu pavadinti steigiamą fondą. Tačiau jam šios garbės atsisakius, fondas bus žinomas kaip Venecuelos Lietuvių Katalikų Misijos Specialus Fondas religinei ir tautinei veiklai remti. Fondo valdytojais pakviesti — dr. V. Dambrava, inž. Br. Deveikis ir P. Kriščiūnas. Fondas veiks savarankiškai, kun. A. Perkumui pritariant. Pirminis kun. Perkumo įnašas — 10.000 bolivarų.

Taip pat priimtas pasiūlymas į tarybą oficialiai kviesti rėmėjais tuos asmenis, kurie yra pasižymėję auka ir darbu. Taryba turės teisę kviesti net ir nekatalikus, religinės veiklos rėmėjus.

Be suminėtų asmenų posėdyje dalyvavo Janina Klovienė, Jadvyga Klovaitė, Vincas Baronas ir Antanas Šulcas. Tarybą sudarys dvidešimt asmenų, įskaitant tarybos atstovus Maracay, Valencijos, Barquisimeto, Maracaibo apylinkėse ir katalikiškojo lietuvių jaunimo atstovus.

Svečias iš Amerikos

1981 m. gegužės 13 d. vakarą iš Kolumbijos atvyko į Venecuelą Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai Leisti Sąjungos steigėjas ir jos pirmininkas kun. K. Kuzminskas iš Čikagos. Svečio pasitikti į orauostį nuvyko Lietuvių Katalikų Misijos vadovas kun. A. Perkumas. Svečias buvo apgyvendintas Venecuelos saleziečių centre.

Sekančią dieną kun. K. Kuzminskas nuvyko į Valenciją susitikti su tenykščiais lietuviais, po to — į Maracay miestą, o šeštadienį grįžo į Karaką ir vakare turėjo ilgesnį pasitarimą su kun. Perkumu ir dr. V. Dambrava.

Sekmadienį, gegužės 17, kun. K. Kuzminskas atlaikė Karako lietuviams pamaldas, specialiai suorganizuotas jo atvažiavimo proga. Susirinko gausus tikinčiųjų būrys.

Pamoksle kun. K. Kuzminskas vaizdžiai apibūdino kenčiančios Lietuvos tikinčiųjų padėtį, plačiau paaiškindamas savo kelionės tikslą. Po pamaldų visi susirinko gretimoje salėje trumpam Romo Kalantos pagerbimui ir pasitarimams. Liet. Kat. Misijos Tarybos pirm. P. Kriščiūnas pakvietė Venecuelos Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos pirm. dr. V. Dambravą tarti žodį Romo Kalantos devintųjų mirties metinių proga.

Po dr. Dambravos paskaitos kun. K. Kuzminskas padarė išsamų pranešimą apie pogrindyje gimusią "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką". Pabrėžė, kad "Kronikoje" yra nurodomos vietovės ir net pavardės, taip kad žinių tikrumo nė okupantas neginčija. Papasakojo apie "Kronikai" leisti organizacijos darbą: kiek knygų jau yra išleista, kiek jų dar norima išleisti; kalbėjo apie vertimus anglų, vokiečių, ispanų, prancūzų ir portugalų kalbomis. Numatoma paskleisti 50.000 egzempliorių po visą pasaulį. Knygų kaina nebus augšta, nes šios organizacijos tikslas nėra uždarbis, o skleidimas tiesos apie dabartinį tikėjimo persekiojimą Lietuvoje.

Knygų platinimui organizuojami specialūs vienetai. Knygos bus siunčiamos universitetams, bibliotekoms, mokykloms, įvairių valstybių atstovams, pasižymėjusiems asmenims, mokslininkams, vyriausybių, parlamentų nariams, Jungtinių Tautų atstovams, radijo ir televizijos stotims ir t. t.

Parama "Kronikai"

Naujai susiorganizavusios Venecueloje Katalikų Misijos tarybos pirm. P. Kriščiūnas įteikė 1.000 bolivarų (232 doleriai) auką iš specialaus fondo šių knygų spausdinimui. Po to taryba buvo prašyta įsteigti specialų komitetą aukoms rinkti ir knygoms platinti. Mišių kolekta irgi buvo atiduota kun. K. Kuzminskui.

Po susirinkimo paklausiau kun. Kuzminską:

— Kuriose Pietų Amerikos valstybėse lankėtės?

— Aplankiau Argentiną, Urugvajų, Braziliją, Kolumbiją ir Venecuelą, t. y. visas P. Amerikos valstybes, kuriose yra lietuvių.

— Ar esate patenkintas savo kelionės rezultatais?

— Daugiau negu patenkintas. Labai gailiuosi, kad neapsilankiau P. Amerikoje anksčiau. Mane daug kas atkalbinėjo, sakydami, kad aš nusivilsiu čia atvažiavęs. Visur sutikau mielus tautiečius. Susidomėjimas "Kronika" buvo didelis, žmonės gausiai aukojo. Pvz. Maracay mieste evangelikė Vanda Bieliūnienė davė 1.000 dolerių auką. Tokia auka net ir Šiaurės Amerikoje yra labai reta, juoba, kad ši duosni aukotoja yra lietuvė evangelikė.

Paskaitoms ir pranešimams pasibaigus, visi svečiai buvo pakviesti į minėtos tarybos suruoštus skoningus užkandžius su kavute.

Opioji tema

Lietuvių-žydų santykiai dialoge

ANTANAS MUSTEIKIS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

VII. Į simetriją grįžtant

Praėjo beveik pora dešimtmečių, kol Arendt tapo "reabilituota". Man atrodo, kad ir pagrindinis dialogo dalyvis Levinas beveik reabilitavo "simetriją" po ketverto metų. Tai ryšku kitame jo straipsny — "The Jews in the Soviet Lithuanian Establishment, 1940-41" ("Soviet Jewish Affairs", vol. 10, no 2, 1980).

Dabar Levinas (pirmajame) bolševikmetyje atranda jau ne kelias ir ne eilinių enkavedistų žydiškas pavardes, o gerą tuziną augštųjų enkavedistų tūzų: Yezerski, Valach, Rozowski, Todes, Finkelshteyn, Slavin, Blokh, Yatsovski, Dembo, Greys, Iselovich, Volfson, Vin, Komod ir dr. Bludz. Viršūnėse minimi — sveikatos ministeris, maisto ministeris, prekybos ministerio pavaduotojas, pramonės ministerio pavaduotojas ir einantis sveikatos ministerio pareigas. Iš vienuolikos vyriausiojo teismo narių du buvo žydai. Prokuratūroj kriminalinio departamento viršininkas — taip pat žydas. Vilniaus prokuratūroj žydai sudarė 20% visų tarnautojų. Iš dvidešimt šešių sveikatos rajoninių inspektorių aštuoni buvo žydai. Iš dvidešimt aštuonių "Karių Tiesos" redaktorių bei administratorių dešimt buvo žydai. Iš "Lietuvių Archyvo: Bolševizmo metų" išskaito per dvidešimt žydų politrukų sovietinamoj lietuvių kariuomenėje. Bet Levinas kažkodėl vengia pacituoti tą patį šaltinį, kad Alperavičiaus, kuris nepriklausomoj Lietuvoj buvo dviejų stambių įmonių dalininkas, pramonės ministerijoje iš 94 tarnautojų 48 (51%) buvo žydai: augštųjų tarnautojų — žydų 70%, lietuvių — 30%, žemesniųjų — žydų 10%, lietuvių — 90% (1952 m. laida, 213).

1941 m. pradžioje Lietuvos komunistų partijos centriniame komitete iš dvidešimt vieno nario Levinas randa penkis žydus. Taip pat žydai — centrinio komjaunuolių komiteto sekretorius, antrasis sekretorius, centrinio komiteto agitpropo viršininkas, Vilniaus komjaunimo sekretorius, einąs Šiaulių komjaunimo sekretoriaus pareigas, "Komjaunimo Tiesos" redaktorius ir kiti. Beje, spaudos viršūnėje buvo žydas G. Zimanas — "Tiesos" redaktorius. Žydų komjaunuolių aplamai buvo arti pusės, o gal ir daugiau; dar daugiau žydų buvo mopre. Bet Levinas ir vėl nepamini NKVD komisaro Gladkovo, vieno iš trijų Maskvos viešpačių Lietuvoje, kurį lietuviški šaltiniai laiko žydu.

Tokia buvo žydų proporcija viršūnėse. Bet iš augščiau paminėtų Levino ir mano pavyzdžių reikia spręsti, kad ir vidurinėse tarnybose daugely sričių buvo panaši proporcija. Tad noromis nenoromis, pačiam Levinui sugrįžus į "simetriją", atsiskleidė toks žydų kolaboravimo su komunistais vaizdas, kokį dažnas lietuvis dialogo dalyvis bandė nupiešti.

Ir visdėlto Levinas nepilnai "reabilitavo" tą "simetriją".

VIII. Perdažyti faktai

Savąja interpretacija Levinas perdažo faktus. Nenorėdamas prisipažinti, kad žydai veržėsi kolaboruoti su komunistais, jis rašo, jog komunistų valdžiai "buvo paranku (possible) naudoti žydų inteligentijos paslaugas" (21). Kalba apie tos inteligentijos augštesnį "švietimo ir ekspertizės" lygį, bet nepastebi, kad bene labiausiai žydų tarnautojais pasinaudojusi sovietinamos pramonės ministerija buvo chaotiškiausia ("Lietuvių Archyvas", ten pat).

Sekanti ilgesnė Levino studijos citata yra klasiškas propagandinio triuko pavyzdys, kurį amerikiečiai vadina kortų pašymu (card stacking):

Atsižvelgiant į tai, kad nepriklausomos Lietuvos kariuomenėje žydų karių pakėlimai į augštesnius laipsnus buvo varžomi, žydų bendruomenė džiaugėsi (was pleased), kad žydai politrukai buvo paskirti į lietuvių kariuomenę, kuri dabar tapo integraline raudonosios armijos dalimi. Taip pat karo mokykla dabar buvo atvira jauniems žydams, kurie anksčiau negalėjo nė svajoti apie karinę karjerą ("Establishment", 22-23).

Iš visos kaladės Levinas šia proga ištraukia vieną kortą ir tą pačią parodo pridengtą. Pirma, lietuvių kariuomenė niekad netapo "integraline raudonosios armijos dalimi". (Nespėję ar nepajėgę pabėgti buvo prievarta prikergti prie svetimųjų). Antra, paimti į Lietuvos kariuomenę žydai paprastai stengėsi išvengti tikrų kareivių tarnybos, o taikėsi į ūkio kuopą, virtuvę ar raštinę, kur pakėlimai buvo liesesni. Trečia, karinės žydų intencijos galėjo būti pati svarbiausia to reiškinio priežastis. Anuo metu man teko išsikalbėti su vienu žydu kariūnu aspirantu, kuris atvirai pasisakė, jog, baigęs karo mokyklą ir gavęs karininko laipsnį, jis išvažiuosiąs į Palestiną kariauti už Izraelio valstybės įsteigimą. (Jo pavardės dabar neatsimenu, bet, perskaitęs keleto kariūnų laidų sąrašą, ją atpažinčiau). Ketvirta, ir politrukų darbas nebuvo karinis, o agitacinis.

Penkta ir svarbiausia, Levinas, užuot davęs pilną nepriklausomos Lietuvos lietuvių — žydų santykiavimo vaizdą, išimtinį atvejį laiko taisykle. Jis nepasako, kad demokratinėje bei autoritetinio režimo Lietuvoje žydai turėjo kultūrinę autonomiją. (Pvz. šimtai žydų mokyklų, valdžios lėšomis remiamų, ir kt. — Ar demokratiškiausiose JAV valdžia taip remia mažumų švietimą?). Jis nutyli, kad 77% visos Lietuvos prekybos ir 22% pramonės buvo žydų rankose, nors žydų buvo tik 7.5% visų gyventojų; neužsimena, kad anuo metu žydų gydytojų buvo 42.66%, o ir teisininkų nuošimtis buvo kelis kartus didesnis nei žydų gyventojų skaičius implikuotų. Tad Levino pasirinkta korta tikrovę iškraipo.

Nepaisydamas jo paties iškeltų faktų, Levinas visdėlto tvirtina, jog bolševikmetyje "būtų neteisinga prileisti, kad žydai buvo užėmę svarbius postus visose ar daugumoje sričių. . ."

Nepriklausomybės laikotarpyje Lietuvos komunistų pogrindininkų tautybės yra tiksliau žinomos. Pavyzdžiui, 1932 m. partijoj buvo 53.8% žydų. Naudojant mokslinio apibendrinimo dėsnius, galima teigti, jog tuo metu Lietuvoje komunistai buvo žydai. Bet Levinas tai pamini tik išnašoje. (O kiek propagandinių žodžių išlieta, jog anas apibendrinimas yra neteisingas!). Kitais metais tas nuošimtis mažėjo. Tačiau bolševikmetyje, partijai tapus "legalia", žydų skaičius, lietuvių žiniomis, galėjo vėl perlipti per 50%, nors oficialūs duomenys to nerodo dėl suprantamų priežasčių: reikia juk, kad lietuviai, tariamai nuvertę kapitalistus, patys būtų ir partijoj atstovaujami. Panašiai reikėjo, kad lietuviai rinktų "savo deputatus" kone 100% — taip jau priimta ir rekorduota propagandos skyriuje, nors iš tikrųjų balsavo maža lietuvių dalis. O jeigu ir netoks didelis žydų komunistų skaičius buvo oficialiuose partijos narių sąrašuose, tie žydai, kurie nebuvo priimti į partiją dėl "tautinių kadrų politikos", kurią dokumentuoja Levinas, turėjo būti, kaip buvo sakoma, nepartiniai bolševikai. Tie komunistų skaičiaus nesumažino.

Gražiai Levinas rašo apie "Tiesos" redaktorių Zimaną, kuris "turėjo didžią galią ir įtaką kultūrinėje-literatūrinėje (sic) srityje ir netiesiogiai kituose baruose". Nežinau, kaip Levinas aptaria kultūrą ir literatūrą, bet lietuviai Zimano veikloje neranda nei kultūros, nei literatūros, o pažįsta jį kaip komunistinį cenzorių ir agitatorių.

Ne tik augščiau minėtose citatose, bet ir kitur Levinas, paliesdamas komunizmą, vartoja, sakyčiau, Orwellio pakrikštytą "newspeak" kalbą, kuri tikrąją žodžių prasmę apneša dumblu. Laikas tad realiai apibrėžti komunizmą.

Komunizmas, lygiai kaip ir nacizmas, yra totalizmas, t. y. santvarka, kur viešpatauja prievarta ir kur visos visuomenės sritys yra valdžios kontroliuojamos. Toji kontrolė yra be ribų ir be atsakomybės. Solženicinas savo "Gulago salyne" klausia: ar yra ten bent vienas padorus saugumietis? Ir atsako konkrečiu pavyzdžiu. Mato saugumietis gatve praeinant gražią moterį — jokios problemos. Tą naktį jis galės ja pasismaguriauti savo lovoje. Jokių pasekmių, jokios atsakomybės. (Nebent tai būtų labai labai retas, išimtinis atvejis, kad paliestoji moteris priklausytų ano saugumiečio viršininkui kaip žmona. Tada jau neapsieisi be sibirinės košės. . .). Ir savaime aišku, kad dvasiniai saugumiečių broliai (tai ne laisvų valstybių saloniniai bolševikai) partiniai nebus nutolę nuo pagrindinio totalistinės santvarkos dėsnio, jog kiekvienas veiksmas, kuris pagelbsti partijai, yra moralus. (Ir ten partija ir partiniai — ar nėra sinonimai?).

Aš nesugestuoju, kad kuris nors iš tų šešiolikos enkavedistų tūzų, kurių penkiolika paminėta ir paties Levino, kaip ir jų bendrininkai rusai ar lietuviai, piktnaudojo moteris, bet pabrėžiu, kad jų galią Lietuvoje (Stalino šešėlyje) žymus rusų rašytojas tiksliai apibūdino. Jie yra nusikaltėliai, nes yra pažeidę visuotines žmogaus teises.

Solženicinas tikina, kad komunizmas lig šio laiko pareikalavo 60 milijonų žmonių gyvybių aukų. Žinome, kad nacizmas išžudė šiek tiek ar gerokai mažiau žmonių, bet ir viešpatavo jis trumpesnį laiką. Abudu vartojo orwellišką frazeologiją, kaip antai: "laimingo tūkstantmečio kūrimas" ir "komunistinės statybos", "civilizacijos gelbėjimas nuo rasinės degeneracijos" ir "liaudies išvadavimas nuo išnaudotojų jungo" ir t. t. Bet galutinis abiejų rezultatas buvo ir yra tas pats — tautžudystė (fizinis ir dvasinis genocidas). Rudieji totalistai (ir kolaborantai) žudė čigonus ir žydus tūkstančiais bei milijonais, raudonieji (ir kolaborantai) — tą patį darė su visomis tautybėmis, pastaraisiais laikais ypač su nerusiškomis.

Bet Levinas tik nacių terorą vadina tikruoju vardu, o komunistinį paslepia netgi po titulinių pavadinimu: "Soviet Lithuanian Establishment". (Skamba beveik kaip amerikiečių frazė: North Eastern Liberal Establishment. Trūksta tik coca-colos. . .). Jam tie, kurie kolaboravo su naciais, yra žudikai, o tie, kurie kolaboravo su komunistais, yra tik "valdžios aparato pareigūnai (functionaries). Spekuliuoti, žinoma, galima apie tai, kuri mirtis yra didesnis blogis — staigi, sušaudant ar dujomis nunuodijant, ar lėta, Sibire sušąlant, badu numarinant, tačiau galutinis rezultatas yra tapatus, ir jokia orwelliška skraistė to neuždengs. O tai, kad žydai labiau nukentėjo nacimetyje, o lietuviai bolševikmetyje, totalistinių dogmų nedaro skirtingomis.

Levinas gal nė nepastebi, jog tą patį procesą, kurį bolševikmetyje jis vadina nacionalizacija, Oleiskis nacimetyje vadina grobimu. (Pastarasis įsismaginęs inkriminuoja, jog lietuviai plėšė žydų nuosavybę ne tik mieste, bet ir. . . "kiekviename kaime ir kaimelyje", nors yra žinoma, kad aplamai žydai negyveno kaimuose ir kaimeliuose).

Aš neturiu pagrindo netikėti Levino nuoširdumu, kai jis rašo, jog "žydų bendruomenė džiaugėsi, kad žydai politrukai buvo paskirti į lietuvių kariuomenę". Išvertus šį "newspeak" žodį į paprastą, tai reiškia, jog žydų bendruomenė (kiekvienu atveju — jos dauguma, nemažiau 50%) džiaugėsi, kad jų tautiečiai turėjo svarbią pareigą, populiariai tariant, plauti lietuvių karių smegenis, t. y. prievarta brukti melą, jog lietuvių liaudis nuvertė išnaudotojų valdžią, savanoriškai atsisakė savo tautinės tapatybės, pamilo Maskvą bei maskolius, atidavė savo nuosavybę okupantams ir atsidūrė žemiškame rojuje (iš kurio greit išvažiuos "atostogų" į Sibira. . .). Aš tikiu Levino nuoširdžiu prisipažinimu, kuris yra nuoseklus, nes ir anksčiau jis nuoširdžiai dėstė, jog raudonosios armijos dalinys išlaisvino (be kabučių) Lietuvą, tik aš abejoju, ar jis žino, ką tas žodis iš tikrųjų reiškia. Aš dar labiau abejoju, ar iš tikrųjų didžioji žydų bendruomenės dalis tuo džiaugėsi ir tebesidžiaugia, nes aplamai nėra tautybės, kurios dauguma savu noru daiktus vadintų netikrais vardais ir džiaugtųsi netiesos skleidimu. Visdėlto aš norėčiau, kad kas nors patvirtintų, jog Lietuvos žydų bendruomenės dauguma nesidžiaugė žydų politrukų paslaugomis. Kitaip — moderni antropologė gali atrasti daugiau nei vieną ypatingą kiltį.

(Bus daugiau)

A†A
mielai
SOFIJAI KUSINSKIENEI

mirus, reiškiame gilią užuojautą skausmo valandose jos brangiam vyrui ALEKSUI, sūnui ALGIUI, dukrelėms — DANAI ir RITUTEI bei kartu liūdime —

A. J. Kručai *G. P. Petrėnai*
E. S. Tolvaišos *M. J. Stričkos*

Į amžinybėj žadėtus namus
Išvykai tylus, laimingas, ramus.
Amžinoji Šviesa apšviesk jo kelius.
Tebūnie jam leista pasiekti dangus.

A†A
VINCUI PRANCKEVIČIUI

mirus, liūdesio valandą dukroms — STASEI BUŠINSKIENEI, JONEI ČERNIAUSKIENEI, sūnums — AUGUSTUI, STASIUI, EDVARDUI ir broliui AUGUSTUI su šeimomis reiškiame nuoširdžią užuojautą —

Alf. ir Alb. Keliačiai

Sibiro tremtiniui
A†A
STASIUI TEIŠERSKIUI,

staiga mirus, nuoširdi užuojauta žmonai ONAI, dukrai LAIMUTEI STANEVIČIENEI su šeima, broliui VINCUI Lenkijoje, seserims — SOFIJAI PETRULIŪNIENEI, MARIJAI IBENSKIENEI Lietuvoje, brolienei VANDAI BAGDONAVIČIŪTEI-TEIŠERSKIENEI Lenkijoje ir jų šeimoms —

J. O. Sondos *E. S. Rusteikos*
V. E. Sondos

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniška darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

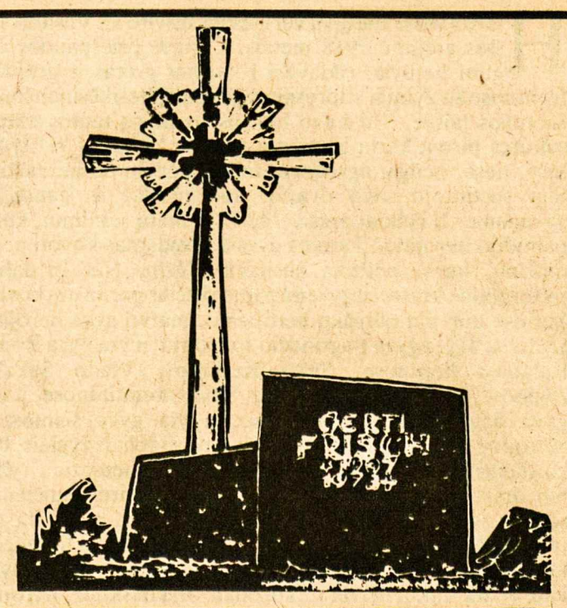

YONGE MEMORIALS LTD.
2044 YONGE ST., Toronto, Ont. M4S 1Z9
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Mohawk
Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Atkakliai tylios kovos kardinolas

Lenkijos primas kardinolas Stefan Wyszynski — vargonininko sūnus, pasiekęs augščiausią hierarchijos pakopą

STEPAS VARANKA

Velionis kardinolas Wyszynskis, miręs š. m. gegužės 28 d., gimė 1901 m. rugpjūčio 3 d. Zuzeli kaime, netoli Bugo upės, Nurskio apylinkėje. Jo tėvas Stanislovas buvo vargonininkas, o motina Juliana z Karpiow — namų šeimininkė, varšuvietė (Karpių giminės?). Jiedu susilaukė 6 vaikų, kurių tarpe buvo ir Stefan, būsimasis kardinolas. Motina mirė 33 metų amžiaus. Našlys tėvas vedė kitą žmoną Eugeniją Godlevską, buvusios žmonos draugę, kuri buvo gera vaikų globėja.

Išsipildžiusi vaiko svajonė

Būsimasis kardinolas mokėsi Andrejavo (Andrzejowo) mokykloje, kurioje dėstomoji kalba buvo rusų. Toje vietovėje tėvas vargoninkavo. Nuo 1912 iki 1914 m. Stefanas mokėsi vienoje Varšuvos gimnazijoje, 1914-1917 m. — Lomžos gimnazijoje. Už dalyvavimą skautų organizacijoje vokiečių buvo nubaustas rykščių bausme.

Dar būdamas vaiku, "Stefek" svajojo būti kunigu. Vieną rytą pabudęs verkė gailiom ašarom. Kai motina paklausė, ko verkia, atsakė sapnavęs nemalonų sapną: žmonės ėmę jį ir apvesdinę su kažkokia mergaite, o jis norįs būti kunigu.

Vienų vasaros atostogų metu Stefanas pasakė tėvui savo norą stoti kunigų seminarijon, bet šis pasipriešino. Vėliau betgi pakeitė nuomonę ir leido sūnui važiuoti Wloclawko kunigų seminarijon. 1924 m. buvo įšventintas kunigu Wloclawko katedroje atskirai nuo kitų kurso draugų, nes buvo susirgęs ir vos išliko gyvas. Kai atvyko katedron kunigystės šventinimams, Wyszynskis fiziškai atrodė labai silpnas. Zakristijonas tada jam pasakė, kad su tokia sveikata geriau eiti į kapines, o ne į kunigus. Po daugelio metų prisiminęs tą įvykį, vyskupas Wyszynskis taip kalbėjo vienuolėm vienoje paskaitoje: "Viskas tada keistai atrodė. Mačiau tik mielaširdingos Dievo Motinos akis, kurios stebėjo tas apeigas. Man iš tikro reikėjo gulėti lovoje. Abejojau, ar išsilaikysiu ant kojų".

Vėl į mokslus

Naujasis kunigas buvo paskirtas Wloclawko katedros vikaru ir laikraščio "Slowo Kujawske" redaktoriumi. Vyskupo siunčiamas, 1925 m. išvyko studijuoti į katalikų universitetą Liubline. Ten jis 1929 m. gavo daktaro laipsnį už disertaciją apie šeimos, K. Bendrijos ir valstybės teises mokykloje.

1929-30 m. kun. S. Wyszynskis gilino studijas Italijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje ir Vokietijoje, domėdamasis socialiniais klausimais, darbininkų unijomis, jaunimu.

Grįžęs iš užsienio, S. Wyszynskis trumpai vikaravo parapijoje, vėliau profesoriavo Wloclawko kunigų seminarijoje iki 1939 m. Buvo skiriamas įvairiom atsakingom pareigom vyskupijoje, reiškėsi kaip sociologas, teikiąs patarimus darbo unijoms ir darbdaviams. Jo dėka nekartą buvo išvengta streikų.

Kun. S. Wyszynskis buvo ir rašto žmogus — redagavo kunigų žurnalą "Ateneum Kaplanskie", parašė šimtus straipsnių ir keletą knygų. Viena jų gvildeno katalikybę, kapitalizmą ir socializmą, kita — moralines problemas, ypač darbininkų gyvenime.

Okupacijoje ir po jos

Vokiečių okupacijos metais kun. S. Wyszynskis turėjo slapstytis. Pradžioje gyveno tėviškėje, vėliau — Liublino srityje. Praėjus pavojui, 1942 m. buvo paskirtas aklųjų instituto kapelionu Laski vietovėje prie Varšuvos. Dirbdamas pogrindyje, turėjo slapyvardį "Siostra Cecylia" — sesuo Cecilija. Varšuvos sukilimo metu 1944 m. ėjo kapeliono pareigas kariniame rajone Žoliborz-Kampinos.

Vokiečiams pralaimėjus karą, kun. S. Wyszynskis grįžo savo vyskupijon ir buvo įpareigotas atgaivinti sunaikintą seminariją, kuri laikinai buvo prisiglaudusi Lubrancų klebonijoje, 30 km nuo Wloclawko. Seminarijoje jis buvo ir rektorium, ir ir profesorium, ir ekonomu, ir administratorium, ir nuodėmklausiu.

Kun. S. Wyszynskis, daug dirbdamas sielovadoje, nepaleido ir plunksnos iš savo rankų — rašė straipsnius ir knygas, atsiliepdamas į laiko reikalavimus. Vienas tokių jo darbų yra knyga "Apaštalų sostas ir pokario pasaulis", kurioje gynė popiežiaus Pijaus XII laikyseną karo metu. Be to, jis parašė veikalą "Žmogaus darbo dvasia", kuris yra išverstas į 7 kalbas.

Vyskupo soste

Gyvenimiška kun. S. Wyszynskio veikla atkreipė hierarchijos dėmesį. 1946 m. jis buvo nominuotas Liublino vyskupu. Kadangi tai buvo staigmena jaunam kunigui, S. Wyszynskis pradžioje svyravo, prašė laiko pagalvoti. Varšuvos kardinolas Hlondas betgi ragino jį nedelsti, sakydamas, kad Šv. Tėvo pageidavimui reikia paklusti. Kun. S. Wyszynskis sutiko ir 1946 m. gegužės 12 d. buvo konsekruotas vyskupu Jasna Gora šventovėje. Po apeigų priėjo jis prie savo tėvų ir pabučiavo rankas.

Naujasis vyskupas savo ženklu bei šūkiu pasirinko žodžius "Soli Deo" (tik Dievui). Ingreso dieną Liublino miesto gatvės buvo pilnos žmonių, kuriem vysk. S. Wyszynskis tarnavo tik dvejus metus, nes mirus Lenkijos primui kardinolui Hlondui 1948 m., šios pareigos teko vysk. S. Wyszynskiui, kuris persikėlė Varšuvon 1949 m. sausio 31 d. kaip Gniezno-Varšuvos arkivyskupas ir Lenkijos primas.

"Raudonasis primas"

Naujam Varšuvos arkivyskupui teko sunki atstatymo našta, nes Varšuva po karo atrodė dar labai apgriauta. Per gana trumpą laiką buvo atstatyta 50 šventovių, jų tarpe ir katedra. Tikintieji savo arkivyskupą gerbė ir stipriai rėmė, bet komunistinio režimo žmonės stengėsi visokiais būdais jam kenkti. Naujasis arkivyskupas betgi, matydamas situaciją, jau įžanginiame savo pamoksle pareiškė: "Nesu nei politikas, nei diplomatas, nei reformatorius; esu tiktai Kristaus apaštalas — kunigas". Tos linijos arkivysk. S. Wyszynskis ir laikėsi. Jis nebuvo šalininkas konfrontacinės kovos su komunistiniu režimu, rėmė pastangas rasti "modus vivendi" — sugyvenimo būdą. Ir taip 1950 m. balandžio 14 d. Lenkijos vyskupai pasirašė susitarimą su komunistine vyriausybe. Tokį vyskupų žingsnį daug kas kritikavo, sakydami, kad su velniu negalima tartis. Arkivysk. S. Wyszynskis betgi tvirtino: su velniu negalima, bet su žmonėmis galima tartis. Dėlto kaikurie lenkai arkivysk. S. Wyszynskį vadino "raudonuoju primu".

Namų arešte

Taip atrodė dalykai žiūrint iš šalies, tačiau viduje vyko tyli kova tarp komunistinės vyriausybės ir vyskupų. Kai Šv. Tėvas Pijus XII pakėlė arkivysk. S. Wyszynskį kardinolu 1953 m., vyriausybė neleido vykti Romon pasiimti kardinoliškos skrybėlės. Įtampa tiek padidėjo, kad vyriausybė ryžosi suimti naująjį kardinolą ir sustabdyti jo priešinimąsi vyriausybės užmojui pavergti Lenkijos K. Bendriją. Pagaliau kardinolas S. Wyszynskis buvo suimtas 1953 m. rugsėjo 25 d. ir laikomas namų arešte tolimose, izoliuotose vietovėse. Jo ryšiai su žmonėmis buvo labai suvaržyti — turėjo gauti leidimą net savo tėvams laišką parašyti. Su juo kartu buvo vienas kunigas ir sesuo vienuolė.

Dėl kardinolo suėmimo įtampa krašte vis didėjo. Valdančioji komunistų partija jautė, kad ji gali vieną dieną sprogti. Dėlto į Komanczy vietovę, kur buvo laikomas kardinolas S. Wyszynskis, 1956 m. rugsėjo 26 d. atvyko du vyriausybės ministeriai — Zenon Kliszko ir Wladyslaw Bienkowski. Jiedu pranešė, kad arkivyskupas kardinolas laisvas ir gali tuojau grįžti Varšuvon. Matyt, bijota, kad nepasikartotų Vengrijos įvykiai.

Atlaikytos pozicijos

Įtampa atslūgo, bet kard. S. Wyszynskis su 74 Lenkijos vyskupais laikėsi ryžtingai. Vyriausybė uždraudė tikybos dėstymą mokyklose, bet vyskupai įsakė dėstyti tikybą parapijų šventovėse. Vyriausybė turėjo su tuo sutikti. Taip pat ji nedrįso likviduoti nei Liublino katalikų universiteto, nei kunigų seminarijų, nei vienuolijų. Leido net ir katalikų spaudą, nors ir labai apribotą. Tvirta, bet taktiška kardinolo Wyszynskio laikysena atlaikė daug katalikiškų pozicijų, kurias ypač sustiprino išrinkimas popiežiumi kardinolo Wojtylos. Mirė sulaukęs 79 metų ir palikęs dar daug rūpesčių savo įpėdiniams.

Domėjosi kard. Wyszynskis ir lietuvių reikalais, nes nekartą į jį buvo kreiptasi Seinų bazilikos byloje dėl lietuvių pamaldų. Deja, pagalbos iš jo pusės nebuvo sulaukta. Varšuvos lietuviai savo pamaldas turėjo, bet seniečių prašymams nebuvo prieinamas.

Kai Krokuvos kardinolas KAROLIS WOJTYLA buvo išrinktas popiežiumi, jautriai sveikinosi su Varšuvos kardinolu STEPONU WYSZYNSKIU 1978 m. spalio 23 d. Romoje

A†A
JONUI ČEGIUI
mirus,

jo žmoną JULIJĄ, vaikus — VIDĄ, JONĄ, JULIJĄ su šeimomis bei visus gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Eden, Ont. *Bronius ir Elena Vyšniauskai*

SIMAS KUDIRKA 1981 metų pavasarį Toronto televizijos programoje "Front Page Challenge". Jis atsakinėjo į žurnalisto klausimus ir tarp kitko pareiškė: Vakarai daug žino apie Hitlerio koncentracijos stovyklas, kuriose buvo deginami žmonės, bet mažai žino apie Stalino stovyklas, kuriose jie buvo šalčiu naikinami
Nuotr. K. Raudžio

"Bulvių komandos"

AL. GIMANTAS

Antraštė keistai juokinga, tačiau šio rašinio mintys skirtos ne tiek juokui sukelti, kiek rimtam ir nelengvam darbui aptarti. Tikriausiai visiems žinoma, kad suaktualėjo ir gana populiariu reiškiniu tapo įvairūs etninio pamušalo dalykai — muzika, šokiai ir valgiai. Didmiesčiuose ir priemiesčiuose kasmet ruošiamos įvairios mugės, šventės, festivaliai (tas pats matoma ir didesniuose apsipirkimo centruose), kur etninės grupės, jų pasirodymai, kulinarija laukiami išskėstomis rankomis. Visa tai sudaro neblogą progą pareklamuoti, populiarinti savąją tautybę, rasti daugiau besidominčių ar net ir draugų gausioje svetimųjų auditorijoje.

Atrodo, kur neisi, beveik visur užtiksi lenkų, vokiečių, graikų valgius, tik žymiai rečiau pasirodo lietuvių kulinariniai sugebėjimai. Problema ta, kad vis sunkiau rasti savanorių, kurios sutiktų (kaikada ir apmokant) darbuotis nelengvose sąlygose. Skusti, tarkuoti bulves, skubėti ir kepti bulvinius plokštainius (kugelius), gaminti cepelinus ir virtinėlius (koldūnus) tikrai nėra nei lengva, nei patrauklu. Tai neabejotina tiesa, nors tai ir liestų tautinę reprezentaciją.

Gal būtų bent kiek lengviau, jei kas išdrįstų organizuoti tokias "bulvių komandas" grynai komerciniu, t. y. pelno pagrindu. Mėgaujamės įvairiose vietose parduodamu itališku, kinietišku ir R. Europos tautų maistu, tad, regis, netrūktų pirkėjų ir skaniam bei tikrai kitoniškam lietuviškam maistui. Ypač vasaros metu, kai visokie festivaliai dažniausiai ruošiami, kai daugelis mūsų jaunimo norėtų gauti darbo, gal toks virtuvės personalas galėtų būti panaudotas ir asmeniškam pelnui, ir tautinės reprezentacijos darbui.

Gal ir keistokai atrodo tautinė reprezentacija per gomurį, bet jei toks metodas yra išbandytas ir gausiai naudojamas kitų tautybių, kodėl jis turėtų būti ignoruojamas lietuvių?

Tarptautiniame valgiaraštyje jau kaip ir automatiškai dešros, kopūstai "atiduoti" lenkams ir vokiečiams, balandėliai — ukrainiečiams, grybų patiekalai — skandinavams, sašlikai — graikams ar Art. Rytų tautoms. Net ir panašūs į mūsų virtinėlius "ravioli" — italams ar kaikada — kiniečiams (jei be pomidorų padažo). Lieka dar vietos pilnam įsipilietinimui ir lietuviškos virtuvės patiekalams.

Supraskime, kad sunkiems virtuvės darbams atlikti idealizmo tikrai nepakaks. Jei įvestume materialinio suinteresuotumo motyvą, gal būtų galima sudaryti pastovų (ar bent pusiau pastovų) branduolį arčiau didesnių lietuviškųjų telkinių, kurių aplinkoje užtektų darbo mugėse, šventėse, tegu tik savaitgalių metu.

Kas nežino didmiesčiuose esamų "Greektown", "Chinatown" ir panašių vietų, kurios visados pilnos vietinių ir turistų. Vargiai ar lietuviai pajėgtume ką nors panašaus įrengti, bet atskirais atvejais ir atskiromis progomis garsinti lietuvių vardą per kulinarinius kanalus kažin ar būtų juokingas užmojis.

Solistė SLAVA ŽIEMELYTĖ ir akompaniatorius JONAS GOVĖDAS po koncerto Toronto Lietuvių Namuose. Šią nuotrauką įdėjo kanadiečių laikraštis "The Village". Sol. S. Žiemelytė, akopanuojama J. Govėdo, išleisdino plokštelę, susilaukusią gerų atsiliepimų spaudoje. Plokštelė gaunama šiuo adresu: S. Žiemelytė, P.O. Box 552, Station "U", Toronto, Ont. M8Z 5Y9.

Lietuvių tautos sukilimas

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Todėl visai nesistengė turėti radijo ryšio su Vokietijoje esančiais aktyvistais, bendravo tiktai per specialius ryšininkus (kpt. Albertas Šverplaitis, kpt. Bronius Michelevičius, stud. Mykolas Naujokaitis). Vilniaus LAF štabas turėjo savus ryšininkus.

Prieš pat karo pradžią suėmimais buvo paliestas karinis štabas ir Vilniaus LAF štabas. Tad visa sukilimo pradžios iniciatyva ir jo vykdymo našta krito ant Kauno LAF štabo pečių.

Pilypo Naručio, tada 21 metų studento (jį reikia laikyti vienu iš pagrindinių sukilimo vykdytojų), suorganizuotos sukilimo uždaviniams atlikti grupės veikė laikrodžio tikslumu. Sukilimo paskelbimui buvo numatyta ne tiktai panaudoti valstybinį radiofoną, bet ir Aleksote įrengtus du trumpų bangų siųstuvus, kurie jau veikė sukilimo išvakarėse. Labai daug pagelbėjo telegrafo-telefono grupė, kuri susprogdino karinę sovietų telefono centrinę bei kontroliavo viešąjį telefoną, jį išjungdama bei įjungdama pagal štabo pageidavimus.

Vilniaus LAF ir karinio štabų sutarimu laikinosios vyriausybės sudėtis jau buvo sudaryta balandžio mėn. Dr. Pranas Padalis, balandžio mėn. pabaigoje atvykęs iš Vilniaus, supažindino ir Kauno LAF štabą su laikinosios vyriausybės sudėtimi.

Sukilimą vykdžiusi Kauno lietuvių aktyvistų grupė buvo aiškaus, tvirto ir sąmoningo nusistatymo. Ji nebuvo paliesta nei kultūrbolševizmo indoktrinacijos, nei nacionalsocialistinių simpatijų. Ji veikė labai konspiratyviai, lydima tarpusavio pasitikėjimo, sudarė gerai išmąstytą planą ir jį pajėgė įvykdyti. Jos nusistatymas Lietuvos valstybingumo klausimu bei pagrindinių socialinių idėjų klausimais pilnai atitiko tautos daugumos nusistatymą. Toks aiškumas ir tvirtumas kritiškuoju metu buvo labai reikalingas. Tada lengvai galėjo susidaryti sąlygos ir kitokiai krypčiai, kuri savo metodais bei nusistatymu nebūtų atitikus tautos daugumos valios.

Nacių trukdymai

Lietuvos nepriklausomybės ir laikinosios vyriausybės paskelbimas buvo rakštis Vokietijos vyriausybei. Prieš karo pradžią ir Gestapas, ir Vokietijos užsienio reikalų ministerija Kazį Škirpą buvo perspėję, kad Lietuvos vyriausybė nebūtų sudaroma. Jis to negarantavo, nes ne jo galioje būtų tokiose aplinkybėse stabdyti tautos valios pasireiškimą. Kauno radiofonui Lietuvos vyriausybę paskelbus, K. Skirpai buvo uždėtas namų areštas. Karinė Vokietijos vadovybė buvo perspėta nesikalbėti su laikinąja vyriausybe ir jos nepripažinti.

Gestapo pareigūnas dr. Greffe keliais atvejais reikalavo, kad laikinoji vyriausybė išsiskirstytų. Gestapas planavo laikinosios vyriausybės narius suimti ir ištremti į koncentracijos stovyklą. Karinė vadovybė tam Gestapo planui pasipriešino.

Vokiečių užsienio reikalų ministerijos pareigūnas dr. Kleist siūlė laikinosios vyriausybės nariams pereiti iš Lietuvos ministerių į civilinės vokiečių valdžios tarėjus, bet laikinoji vyriausybė ir su tuo nesutiko.

Gestapo agentai jieškojo būdų vyriausybę diskredituoti. Jų agentas Kurmies surado keletą asmenų, kurie pasirašė laišką Vokietijos vyriausybei, kad laikinoji Lietuvos vyriausybė nebūtų pripažinta, nes jos nariai nepritaria nacionalsocializmo idėjoms, "yra demokratai ir žvalgosi į amerikiečius ir anglus".

Liepos 23-24 d. naktį buvo įvykdytas Gestapo remiamas pučas prieš Kauno komendantūrą, kuri veikė sutartinai su laikinąja vyriausybe. Komendantas plk. J. Bobelis, nenorėdamas pertempti padėties, leidosi pakeičiamas. Tuo pat metu pučininkai norėjo perimti ir Kauno aktyvistų štabą, bet šie pučininkus suėmė ir pasodino į dabokle.

Taip pasikėsinimas prieš laikinąją vyriausybę nepavyko. Gestapui buvo, be abejonės, žinoma, kokį didelį pasitikėjimą laikinoji vyriausybė turėjo visuomenėje, bet jam rūpėjo dar bandyti laikinąją vyriausybę ir aktyvistus panaudoti savo tikslams, nors tai nepavyko.

Liepos 26 d. Kurmies suorganizavo Lietuvos jaunuomenės atstovų pasitarimą. Iš katalikiškojo jaunimo jis pakvietė Adolfą Damušį ir Zenoną Ivinskį, iš voldemarininkų pasirinko Ig. Taunį, Vyt. Reivytį, J. Vokietaitį, Vyt. Stanevičių ir dar porą kitų. Kurmies ragino tas abi grupes sutelkti savo jėgas ir įsijungti į kovą su bolševizmu. Katalikiškojo Lietuvos jaunimo atstovai pateikė pagrindinę sąlygą — Lietuvos nepriklausobės pripažinimą. Kurmies atsakė, kad pirmiausia reikia įsijungti į kovą; pagal nuopelnus kovoje prieš komunizmą Reicho Fuehreris skirs atitinkamą vietą ir Lietuvai naujojoje Europoje. Kitiems Lietuvos nepriklausomybės minties neparėmus, nebuvo rasta bendro pagrindo. Toliau pokalbis nukrypo į grasinimą aktyvistams — neliesti pučininkų įvykdytų pakeitimų savisaugos daliniuose, nes tada įsijungs Gestapas su visa savo jėga.

Neužilgo Berlynas paskelbė civilinės vokiečių valdžios (Zivilverwaltung) komisarus Lietuvai ir visom Baltijos valstybėm.

Lietuvos valstybingumo pagrindas

1941 m. rugpjūčio 5 d. Kauno civilinės vokiečių valdžios generalinis komisaras von Renteln, pakvietęs į savo įstaigą Lietuvos vyriausybę, pranešė, kad jis perėmė civilinę valdžią buvusios laisvos Lietuvos valstybės kaip generalinis komisaras; laikinosios Lietuvos vyriausybės narių, kaip Lietuvos ministerių, veikla esanti baigta.

Pranešęs jo pasirinktojo pirmojo tarėjo pavardę, jis kvietė laikinosios vyriausybės narius tapti civilinės vokiečių valdžios tarėjais. Juozas Brazaitis, einąs ministerio pirmininko pareigas, atsakė, kad sukilimo ir Lietuvos vyriausybės pagrindinis siekimas yra Lietuvos nepriklausomybės atstatymas; būdami civilinės vokiečių valdžios tarėjai, jie negalės naudotis tokiu tautos pasitikėjimu, kuriuo naudojosi būdami Lietuvos vyriausybės ministeriais.

Kai Lietuvos vyriausybės veikla tokiu būdu buvo sutrukdyta, po poros dienų generaliniam komisarui von Renteln buvo įteiktas raštas, pasirašytas visų laikinosios vyriausybės ministerių.

Tame rašte buvo teigiama, kad lietuvių tauta, ginklų jėga išsiveržusi iš Sovietų Sąjungos, savaime atgavo Lietuvos nepriklausomybės padėtį. Todėl vokiečiai Lietuvą turėtų traktuoti kaip savarankišką valstybę. Tą raštą generalkomisaras persiuntė į Berlyną Vokietijos vyriausybei. Kazys Škirpa jį išsiuntinėjo visoms Lietuvos atstovybėmis užsienyje. Po metų vokiečių teisininkų komisija pateikė savo aiškinimus, nesutinkančius su laikinosios vyriausybės tvirtinimais, ir juos išsiuntinėjo vokiečių valdžios atstovams Baltijos valstybėse ir Reicho pareigūnams Berlyne. Tie jų aiškinimai buvo remiami ne teisingumu bei tautų teise į laisvę, bet Sovietų Sąjungos įvykdyto smurto faktais. Būdinga buvo ant lydimojo rašto pažymėta pastaba "nerodyti šio teksto lietuviams".

Po savaitės ir Lietuvių Aktyvistų Frontas įteikė civilinei valdžiai protestą-memorandumą. Leonas Prapuolenis, kaip pirmasis pasirašęs tą protestą, buvo ištremtas į Dachau koncentracijos stovyklą.

Taip buvo pradėta ir anuo metu vykdoma lietuvių tautos ryžtinga kova už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Toje kovoje žuvo apie 4,000 sukilėlių. Nors pagrindinis tikslas pilnai nebuvo pasiektas, bet sukilimas ir laikinoji vyriausybė davė aiškią kryptį ateities veiksmams. Dėlto 1941 m. sukilimas yra neeilinis įvykis Lietuvos istorijoje. Jo svarba labiau ryškės laiko tėkmėje. Lietuvos valstybingumo idėja sukilimu buvo stipriai pabrėžta bei iškelta.

BOOKBINDING STUDIO
"SAMOGITIA"
(lietuvis savininkas)
telefonas 625-2412
P.O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KAUNUI TRŪKSTA VANDENS

Gegužės 20 d. "Kauno Tiesoje" apie vandens trūkumą kaikuriems šio miesto gyventojams prašneko teritorinės vandentiekio ir kanalizacijos valdybos viršininkas inž. B. Kriščiūnas: "Aprūpinant miestą vandeniu, susidarė kai kurių problemų, kurias reikia greitu laiku spręsti. Mat apie 3% Kauno gyventojų dabar su pertrūkiais aprūpinami vandeniu. Tai ypač jaučiasi naujame Kalniečių gyvenamajame r a j o n e, Sargėnuose..." Kitoje vietoje inž. B. Kriščiūnas prasitaria, kad tas vandens trūkumas siekia apie 4.000 kubinių metrų per parą. Kaunas šiuo metu turi keturias vandenvietes — Eigulių, Kleboniškio, Vičiūnų ir Petrašiūnų, iš kurių per parą gaunama 173.000 kubinių metrų geriamojo ir 25.000 gamybinio vandens. Kiekvienam Kauno gyventojui tenka po 294 litrus vandens. Pagal tų vandenviečių pajėgumą vandens Kaunui turėjo užtekti iki 1978 m. Geologai dar prieš šią datą surado naują vandenvietę prie Kauno marių, netoli buvusio Samylų kaimo. Jos įrengimas betgi nebuvo pradėtas, nes Samylus nuo Kauno skiria 20 kilometrų. Tokia vandenvietė būtų kainavusi apie 10 milijonų rublių.

PAVĖLUOTOS PASTANGOS

Dėl perdidelio atstumo buvo nutarta sustiprinti Vičiūnų vandenvietės pajėgumą eksperimentiniu spinduliniu vandens paėmimo įrenginiu. Esą tai nedaug kainuos, nes Vičiūnai yra netoli miesto. Tyrinėjimo darbai buvo užbaigti 1974 m., o miestų statybos projektavimo instituto specialistų projektai — 1977 m. Spindulinio įrenginio statyba Vičiūnuose prasidėjo tik 1979 m., kai pagaliau statybininkai išsiaiškino visas sudėtingas problemas. Statybą buvo žadama užbaigti iki 1980 m., bet projektiniai sprendimų pakeitimai užbaigą suvėlino iki 1983 m. Dėlto ir susidarė vandens trūkumas, nes spindulinis įrenginys Vičiūnuose vandens tiekimą Kaunui būtų padidinęs 30.000 kubinių metrų per parą. Tą vandenį būtų gavusi centrinė miesto dalis, o Petrašiūnų vanduo tada būtų pasiekęs Kalniečių rajoną. Negeresni reikalai ir vandens stokojančiame Sargėnų rajone. Jam 1976 m. pradėta statyti antroji vandens pakėlimo stotis su rezervuarais, tačiau statybą planuojama užbaigti tik 1982 m. dėl jos lėtų žingsnių, metinių planų žlugdymo. Inž. B. Kriščiūnas, supažindinęs kauniečius su vandens problemomis, pataria jį daugiau taupyti. Esą vandens sunaudojimas dvigubai padidėja, kai pasibaigia vakarinė televizijos laida "Labanakt, vaikučiai". Dėl maksimalaus elektros apkrovimo tada neįmanoma įjungti vandens kiekį papildančių įrenginių. Vandens slėgimas tinkluose nukrinta apie 30 %. Viršutiniuose augštuose gyvenantys kauniečiai turi laukti pusę valandos, kol nuprausiami ir paguldomi vaikai. Vandens sunaudojimas taip pat padidėja po aistringų krepšinio, ledo ritulio, futbolo varžybų. Planuotojai, statydami vandens įrenginius, nenumatė, kad tiekimui tokios didelės įtakos turės sportas, tradicinės šventės ir televizija.

DARBO ŠEŠTADIENIAI

Vilniuje leidžiamas dienraštis "Vakarinės Naujienos" gegužės 18 d. paskelbė vykdomojo komiteto nutarimą apie darbo šeštadienius 1982 m. Esą tų metų darbo laiko balansas, atskaičius šventes, tesudaro 2102 darbo valandas. Dirbant 5 dienas savaitėje su 8 valandų pamainos trukme, lieka neišdirbtos 49 valandos. Už jas vilniečiai turės atsilyginti papildomų septynių šeštadienių darbu po 7 valandas. Tie papildomi 1982 m. darbo šeštadieniai — sausio 23, kovo 27, balandžio 24, gegužės 22, spalio 2, lapkričio 20 ir gruodžio 18. Įdomu, ką pasakytų Kanados ir JAV darbo unijos, jeigu už ilgesnius su šventėmis susietus trijų ar net keturių dienų savaitgalius reikėtų atsilyginti papildomais darbo šeštadieniais? Vilniškės profsąjungos, atrodo, nė nebando protestuoti. Nenuostabu, kad Lenkijoje buvo įsteigta kompartijos kontrolės nepripažįstanti "Solidarumo" unija.

FOTOGRAFINĖ RINKYKLA

Žurnalistas Sigitas Blėda "Tiesos" gegužės 17 d. laidoje džiaugiasi fotorinkykloje surenkamu laikraščiu Šiauliuose: "Vairo" gamyklos ir statybos tresto laikraščių skaitytojai iš "Titnago" spaustuvės gavo pirmuosius numerius, surinktus Leningrado poligrafijos mašinų gamyklos kompleksu "Kaskad" fotorinkimo būdu. Įdiegus šį būdą, nereikia metalo, linotipų. Ši naujovė pagerina gamybos sąlygas ir kultūrą, spaudinių kokybę, padidina darbo našumą . . ." Visą tą kompleksą aptarnauja penkios rinkėjos ir programuotojos. Ta naujoji "Kaskados" aparatūra tėra antroji visoje Sovietų Sąjungoje, tad "Titnage" dažnai lankosi spaustuvininkų delegacijos iš įvairių Sovietijos miestų. Titnagiečiai dabar ofsetu spausdina ne tik Šiaulių, bet ir devynių aplinkinių rajonų laikraščius. Didžiosiose JAV ir Kanados spaustuvėse linotipai jau seniai išimti iš apyvartos. Ten juos pakeitė ir ir netgi mažesnėse spaustuvėse baigia pakeisti elektroninės rinkimo mašinos, paruošiančios fotografinę surinkto teksto kopiją ofseto darbui. Linotipų gamyba jau senokai sustabdyta. Naujoji technika tik dabar pasiekia Sovietų Sąjungą. Šiaulių "Titnagas" antrasis visoje Sovietijoje, įsigijęs šią aparatūrą. Jos labai stokoja dienraštis "Kauno Tiesa", spausdinamas V. Kapsuko spaustuvėje Kaune. Ir savo tekstu, ir ypač neryškiomis nuotraukomis jis primena švino keptuvėje iškeptą apdegusį blyną.

EISMO NELAIMĖS

Respublikinė automobilių inspekcija kiekvieną mėnesį paskelbia statistinius eismo nelaimių duomenis. Rūpestį kelia rekordinis š.m. kovo mėnesis. 1979 m. kovo mėnesį automobilių nelaimių buvo 303, jose žuvo 21 žmogus, sužeistų buvo 201. 1980 m. kove automobilių nelaimių turėta 294, žuvusių — 31, sužeistų — 206. Šiemetiniame kove automobilių nelaimių skaičius šoktelėjo iki 361, žuvusiųjų skaičius pakilo iki 47, sužeistųjų — iki 275. Inspekcijos pranešime pagrindine kaltininke laikoma sušlubavusi vairuotojų drausmė. "Tiesos" 93 numeryje rašoma: "1980 metais iš padariusių avarijas buvo 22 neblaivūs, šiemet — net 43. Nedrausmingi automobilių savininkai. Pernai kovo mėnesį jie buvo kalti dėl 88 avarijų, kuriose žuvo 1 žmogus ir 41 sužeistas, šiemet dėl jų kaltės kovo mėnesį įvyko 122 avarijos, kuriose 11 žmonių žuvo, 63 sužeisti . . ."

KAUNIEČIO IŠRADIMAS

Kauno politechnikos instituto mechanikos fakulteto docentas Vytautas Gulbinas suprojektavo dviratį primenantį stulpalipį, kuriuo patogiai bus galima įlipti į elektros laidų stulpus. Viršutinė to stulpalipio dalis apgobia gelžbetoninį stulpą, o du ratai apatinėje dalyje, sukami pedalais, šį įrenginį varo į stulpo viršūnę. Pats elektrikas sėdi ant dviratį primenančios sėdynės, rankas atrėmęs į kontrolinį vairą. Kauniečio stulpalipis buvo sėkmingai išbandytas elektros tinklų įmonėse. Išradimu jau susidomėjo ir teisę jį gaminti įsigijo R. Vokietija. V. Kst.

KELIONĖS Į LIETUVĄ IR KITAS PASAULIO SALIS

Simon's TRAVEL

LIETUVA 11 DIENŲ!

Birželio 8 — 22 — išparduota

Vilnius, Kaunas, Trakai, Druskininkai, Anykščiai, Rumšiškės

13 DIENŲ SU GIMINĖM! ! !

Liepos 9 — 23 parduota | Liepos 23 — rugpjūčio 6
Rugpjūčio 13 — 27 | Rugsėjo 3 — 17
Gruodžio 21 — sausio 4

Sutvarkome iškvietimus vizitui į Lietuvą ir iš Lietuvos. Nuperkame Lietuvoje giminėms automobilius.

Smulkiau teiraukitės:

TORONTO tel. (416) 537-3060 arba 532-8772
MONTREAL tel. (514) 669-8834
CHICAGO tel. (312) 673-5391 arba 654-4238
TELEX 06-986766 TOR

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2
(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS
2385 Dundas St. W., Toronto Tel. 532-8772
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.
Nuomojam, taisom, parduodam televizijas bei "stereo" aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

St. Petersburg, Fla.

Į ŠIĄ VIETOVĘ suvažiuoja žymūs lietuvių veikėjai, sulaukę pensininkų amžiaus. Jie čia apsigyvena, nes randa malonų klimatą. St. Petersburgas klimato atžvilgiu mažai kuo skiriasi nuo Miami. Šiais metais čia iki šiol nematėm lietaus: viskas dienos metu nuvysta, vanduo nusekė, žemėje atsirado gilių įdubimų, kuriems užpilti reikės daugelio milijonų dolerių. Vakarai ir rytmečiai šioje srityje būna vėsūs ir kartais reikia megztinių. Saulei pakilus, pasidaro karšta, bet pavėsyje malonu sėdėti.

MONIKA IR STASYS IVANAUSKAI čia apsigyveno prieš trejetą metų ir nusipirko butą bendranamyje St. Petersburg Beach vietovėje. Kurį laiką jiedu gyveno Gulfporte pas p.p. Drešerius. Š.m. gegužės 11 d. Stasiui suėjo 80 metų amžiaus. Ta proga jam buvo surengtos pagerbtuvės p.p. Drešerių namuose. Iš Stasio pasakojimų sužinojom, kad abu Ivanauskai yra gimę Raudėnų k., Šiaulių apskr. Stasys augo 10 vaikų šeimoje, kurių 3 mirė, 7 užaugo. Sulaukęs 25 metus amžiaus, Stasys vedė to paties kaimo Moniką Kimauskaitę. 1929 m. jis išvyko Argentinon, kiek vėliau — ir žmona. Ten dirbo įvairiose vietose, daugiausia pas ūkininkus. Ilgiausiai dirbo cukrašvendrių įmonėje, būtent, 17 metų. Išgyvenęs Argentinoje 26 metus, Stasys su Monika atvyko Amerikon ir apsigyveno Niujorke. Vėliau persikėlė į Grand Rapids ir pagaliau į St. Petersburgą. Abu yra geri dainininkai ir pobūvyje padainavo ispaniškų dainų.

J. Revas

TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ "BANGA" pastaruoju metu turėjo net keletą sėkmingų pasirodymų Juno Beach, Daytona Beach, St. Petersburge ir Lake Buena Vista — Walt Disney World tarptautiniame festivalyje. Pastarajame dalyvavo 30 tautybių. "Bangos" vadovė — M. Jokūbaitytė-Sandargienė, akordeonistas B. Pakis. Grupė neteko trijų šokėjų ir jų vietoje laukia naujų.

ĮSTEIGTA SOCIALINIŲ REIKALŲ SEKCIJA padėti pagalbos reikalingiems lietuviams. Jai vadovauja valdyba: koordinatoriai — A. Armalis ir I. Račinskienė, reikalų vedėjas — J. Taoras, sekr. E. Bogutienė, ižd. V. Gruzdienė, ryšininkė — J. Mockūnienė.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS St. Petersburgo apylinkės valdybos surengtoje gegužinėje gegužės 6 d. dalyvavo apie 160 asmenų, jų tarpe prel. J. Balkūnas, kun. Vl. Budreckas, kun. J. Gasiūnas ir kiti. Sutartinėm vadovavo muz. P. Armonas, o St. Vaškys paskaitė savo parašytus kupletus. Maisto išdavimu rūpinosi p. Vitkienė, laimės šulinį tvarkė V. Gruzdienė.

ROMO KALANTOS TRAGIŠKOS MIRTIES paminėjimas įvyko klubo salėje gegužės 14 d., kur momentui pritaikytą paskaitą skaitė inž. A. Šukys. Meninėje programoje dalyvavo klubo vyrų choras, diriguojamas muz. P. Armono, ir viešnia Eglė Vilutienė, kuri paskaitė B. Pūkelevičiūtės "Raudą", chorui pritariant. V. Navickas paskaitė savo kūrybinius bandymus.

Minėjimą ruošė vietos Romo Kalantos šaulių kuopa. Programai vadovavo kuopos pirm. A. Gudonis. Pabaigoje visi atsilankiusieji, kurių buvo apie 200, buvo pavaišinti kavute.

Pamaldos už Romo Kalantos sielą buvo atlaikytos gegužės 17 d. Šv. Vardo šventovėje. Minėjime ir pamaldose šauliai dalyvavo su vėliavomis. L. Ž.

Sudbury, Ont.

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA sėkmingai užbaigė 31-uosius mokslo metus gegužės 23 d. vaišėmis. Nors žmonių skaičius negausus, bet visi su entuziazmu mokėsi ir padarė žymią pažangą. Vedėjai Nijolei Paulaitienei tėvai įteikė gražią dovaną.

A.a. SOFIJAI KUSINSKIENĖ, 58 m., aprūpinta sakramentais, po sunkios ir ilgos ligos mirė vėžiu Laurentian ligoninėje. Palaidota lietuvių kapinėse Mississaugoje. Laidotuvėse dalyvavo labai daug žmonių ir užprašė daug Mišių Sudburyje ir Mississaugoje. Atsisveikinimo žodį kapuose tarė buvęs Sudburio gyventojas Kazys Daunys. Paliko nuliūdusį vyrą Aleksą, sūnų Algį, dukteris Daną ir Ritą. Visiems laidotuvių dalyviams Aleksas parūpino pietus Anapilio salėje.

ŠAUNIOS PABAIGTUVĖS. Ida Goldbergaitė sėkmingai baigė Cambrian kolegiją kaip laboratorijos technikė ir jau gavo darbą gimtajame savo mieste Sault Ste. Marie, General ligoninėje. Pabaigtuvių ir pagerbtuvių vaišėse gegužės 30 d. dalyvavo jos tėvai, kun. Antanas Sabas, jos sužadėtinis Brian, sesutė Klara bei jos vyras Kazys Deksniai iš Burlingtono ir J. N. Paulaičių šeima. Buvo įteikta gražių dovanų su geriausiais linkėjimais.

DAINA PETRĖNAITĖ susituokė su Gerry Lougheed. Povestuvinei kelionei išskrido į Aliaską. Prieš kurį laiką jo biografija ir nuotrauka buvo išspausdinta "Tėviškės Žiburiuose." K. A. S.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir pataisomi seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

Skaito savo rašinius Motinos Dienos minėjime Klevelande: A. Johansonaitė, N. Marcinkevičiūtė, L. Vyšnionytė, D. Kašubaitė Nuotr. V. Bacevičiaus

DETROIT, MICHIGAN

NAUJA LIETUVIŠKA PORA. Vėsų, saulėtą gegužės 30-tosios pavakarį į Detroito lietuvių Dievo Apvaizdos šventovę susirinko arti 400 žmonių. Tai jaunos lietuviškos poros sutuoktuvių liudininkai.

Džiaugsmu švytėdami, prie altoriaus atėjo detroitietė Vida Pikūnaitė ir londoniškis (kanadietis) Augenijus Bersėnas. Šv. Mišias atnašavo, jaunuosius sujungė ir trumpą, prasmingą pamokslą iš Toronto atvykęs kun. Balys Pacevičius, buvęs Londono lietuvių parapijos klebonas. Pamokslą pradėdamas kunigas pastebėjo, jog Augenijus užaugo ir subrendo jam stebint, dainavo ir giedojo jo vedamam chore, sportavo, lankė lituanistinę mokyklą, "buvo jaunuolis, it šviesus žiburys". Lekcijas skaitė jaunojo sesutė Zita Bersėnaitė. Vargonais grojo Vidas Neverauskas. Jis su Alma Lelyte bei Rita Neverauskaite sudarė ir vokalinį trio, gražiai sugiedojusį keletą lietuviškų giesmių, specialiai sutuoktuvėms parinktų. Jaunųjų palydoj dalyvavo vienintelė pamergė Laima Pikūnaitė, gėlių mergaitė Rita Pikūnaitė (abi jaunosios sesutės) ir vienintelis pabrolys, geriausias Augenijaus draugas — Jonas Butkus.

Vestuvinė puota įvyko Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros Centre. Tėvams su duona, druska ir vynu pasitikus, svečiams karštai plojant, jaunieji apsuko salėje ratą ir susėdo už garbės stalo. Malda puota pradėjo kun. B. Pacevičius. Išskirtinai puikiai programai vadovavo jaunojo sesutė Sigutė Bersėnaitė ir artimas draugas Vytautas Valaitis. Energija, humoru, sklandžiai tariamais, aktoriškai interpretuojamais lietuviškais bei angliškais žodžiais jiedu priversdavo šimtus svečių klausytis ir reaguoti. Ypač visiems patiko jų pačių sukurti daugelio posmų lietuviški kupletai — Augenijaus gyvenimo istorija iš linksmosios pusės. Už jaunuosius tostą kėlė pabrolys J. Butkus. Trumpai kalbėjo abiejų jaunųjų tėvai ir, programai baigiantis, pats jaunasis Augenijus, Vidos ir savo vardu visiems dėkodamas. Iki paryčių grojo šaunusis Rimo Kaspučio orkestras "Romantika".

Jaunoji Vida Bersėnienė, susipratusių tautiečių Reginos ir Stasio Pikūnų duktė, išaugo Detroito apylinkėj. Ateitininkė. Baigusi lituanistinę mokyklą, šokusi tautinius šokius, lankiusi jaunimo stovyklas Dainavoje. Oaklando universitete ji baigė psichologijos mokslus bakalaurės laipsniu, o Wayne valstybiniame un-te gavo magistrės laipsnį.

Jaunasis Augenijus — šviesių Kanados ūkininkų Elenos ir Juozo Bersėnų sūnus. Apie jo lietuvišką veiklą užsiminta jau kun. B. Pacevičiaus lūpom. Praktiškam gyvenimui jis pasiruošė Western Ontario universitete London, kur baigė ekonomijos mokslus. Šiuo metu gyvena, dirba ir kartu su Vida kursis Toronto mieste. Šia proga noriu priminti, kad Bersėnų šeimą lanko visa laisvoji lietuvių spauda, o Juozo Bersėno duosnumas lietuviškiem fondam bei kitokiom institucijom plačiai žinomas ne vien lietuviškoj Kanadoj, bet ir Kanados lietuvių gyvenimu besidomintiem kitų kraštų tautiečiam.

Jaunavedžiam linkiu gražios povestuvinės kelionės Europoj ir laimingo gyvenimo sugrįžus. Kad tai bus lietuviška šeima, nė trupučio neabejoju.

Alfonsas Nakas

SUKILIMO SUKAKTIS. Lietuvių Fronto Bičiulių Detroito-Windsoro sambūris iškilmingai paminėjo 1941 m. lietuvių tautos sukilimo ir rezistencijos prieš rusiškąją okupaciją 40 metų sukaktį. 1981 m. gegužės 14 d. Detroito lietuvių Dievo Apvaizdos šventovėje ir Kultūros Centre. Pamaldas ir pritaikytą pamokslą pasakė vietos klebonas kun. V. Kriščiūnevičius, kuris pasižymi aiškiu žodžiu, gilia mintimi ir sugebėjimu prieiti prie klausytojų širdies.

Minėjimas salėje po pamaldų buvo pradėtas Levo Prapuolenio 1941 m. birželio 23 d. atsišaukimu į pasaulį per Kauno radiją, skelbiančiu nepriklausomos Lietuvos atstatymą, ir į tautą, raginančiu griebtis ginklo ir vyti rusiškąjį okupantą į rytus.

Atidaromąjį žodį tarė buvęs sukiliminės vyriausybės pramonės ministeris prof. dr. A. Damušis, o pagrindinę kalbą pasakė svečias Vladas Šakalys, kuris publikos buvo entuziastiškai sutiktas ir pagerbtas atsistojimu bei gausiais plojimais.

Prof. Juozo Brazaičio, sukiliminės vyriausybės švietimo ministerio ir ėjusio ministerio pirmininko pareigas, žodį Kauno kapinėse, laidojant 1941 m. sukilimo aukas, perskaitė Dalia Navasaitienė, o meninę dalį atliko fleita muz. Asta Šepetytė, palydint pianistui Vidui Neverauskui.

Šis minėjimas, kaip ir anksčiau Fronto Bičiulių rengti minėjimai, pasižymėjo savo punktualumu, darnumu, vertingu turiniu, jo neištęsiant. Šis parengimas sutraukė gana gausią auditoriją. Tautiečių duosnumas padėjo apmokėti salės ir prelegento kelionės išlaidas.

Viso šio parengimo vyriausias organizatorius ir moderatorius buvo mūsų judrusis dr. Vytautas Majauskas, padedamas savo draugų.

Po minėjimo svečias Vladas Šakalys gerą valandą atsakinėjo į klausimus. Jo nuomonė pasižymėjo originalumu, patyrimo padiktuotu sveiku protu ir esamojo laiko padėties supratimu. Jo atsakymai buvo trumpi, logiški ir įtikinantys.

Tolimesnės politinės diskusijos [illegible] atmosferoje buvo perkeltos į dr. P. Žemaičio užmiesčio namus, kur jaukioje aplinkoje buvo aptarta okupanto Lietuvoje vykdoma rusifikacija ir galimos priemonės jai pasipriešinti. Bls.

Vasario 16 gimnazijos abiturientai-devintokai. Iš kairės: klasės auklėtoja R. Guzmerienė, V. Griguzis, J. Giese, R. Šneideris. Tarp jų — darbščiosios šeštokės Rita Koznikaitė ir Lilė Burkšaitytė, papuošusios abiturientų klasę Nuotr. J. D.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6
TALKA

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A) 6%
santaupas 15%
term. depoz. 1 m. 15½%
term. depoz. 3 m. 13%
reg. pensijų fondo 14%
90 dienų depozitus 16¼%

IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 17½%
asmenines paskolas 19%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A.a. KUN. PETRAS ČINIKAS, MIC, ilgametis "Draugo" administratorius, po ilgokos širdies ligos gegužės 22 d. mirė Oak Parko ligoninėje, sulaukęs 69 metų amžiaus. Velionis buvo gimęs Čikagoje, marijonų vienuolijon įstojęs 1932 m., kunigu įšventintas 1939 m. sausio 22 d. Jis buvo įsteigęs ir redagavęs žurnalą "The Marian", klebonavęs Šv. Kazimiero parapijoje Racine, Wisc. Nuo 1969 m. dirbo "Draugo" administratorium, vykdomuoju Lietuvių Katalikų Spaudos Draugijos sekretoriumi. Velioniui taipgi teko būti marijonų Šv. Kazimiero provincijos tarybos nariu. Jis buvo pašarvotas marijonų vienuolyno koplyčioje, palaidotas gegužės 29 d. po pamaldų kaimyninėje St. Mary's šventovėje. Koncelebracinėse Mišiose dalyvavo apie 30 kunigų. Čikagos arkivyskupui J. Cody atstovavo vysk. V. Brizgys, po Mišių suteikęs paskutinį palaiminimą. Giedojo sol. D. Stankaitytė. Apeigas Šv. Kazimiero kapinėse atliko lietuvių marijonų provincijolas kun. J. Dambrauskas, primindamas velionies jaunystę ir jo atliktus darbus.

A.a. PREL. KONSTANTINAS VASYS, 92 metų amžiaus, gegužės 24 d. mirė Putname, arkiv. Matulaičio poilsio namuose, juose praleidęs keletą metų dėl ištikto paralyžiaus. Velionis buvo gimęs Lietuvoje, į JAV atvykęs 1911 m., studijas gilinęs Montrealyje. Kunigu buvo įšventintas 1913 m. liepos 16 d. Paskirtas kapelionu į Šv. Kazimiero parapiją Worcestery, Mass. Apie 10 metų klebonavo lietuvių parapijoje Westfielde, Mass., kur pastatė naują šventovę ir mokyklą. Nuo 1929 m. iki ligos vadovavo Worcesterio Aušros Vartų lietuvių parapijai. Buvo veiklus įvairiose organizacijose, laikraščiuose, knygų leidyboje. Jam teko būti Lietuvių Kunigų Vienybės pirmininku, Tautos Fondo nariu. Rinko aukas atsikuriančiai nepriklausomai Lietuvai ir pokaryje, kai jau buvo pavergta sovietų. Palaidotas gegužės 29 d. Putname.

ČIKAGOS "GRANDIS", prieš 18 metų įsteigta ir dabar tebevadovaujama I. Smieliauskienės, savo šokių vakarą gegužės 9 d. surengė Jaunimo Centre. Tai buvo lyg ir atsisveikinimas su čikagiškiais, nes "Grandis" dar šį mėnesį su savo koncertais aplankys Australijos lietuvių kolonijas. Globos komiteto pirm. V. Meiluvienė vadovei I. Smieliauskienei įteikė šiai kelionei skirtą lagaminą, o patys šokėjai — gintarinę klumpaitę ir sagę. Po koncerto visi džiaugėsi gražia "Grandies" veikla. Per šią grupę 18 metų laikotarpyje perėjo apie 700 jaunuolių, o 17 porų sukūrė lietuviškas šeimas. Scenoje buvo išrikiuoti 64 dabartiniai šokėjai. Australijon birželio 14 d. išskrido 22 šokėjai. Su palydovais šioje išvykoje dalyvauja 30 asmenų. Kelionė truks tris savaites. Koncertai bus surengti Adelaidėje, Melburne, Sydnėjuje ir Kanberoje. Čikagon "Grandis" grįš liepos 8 d., porą dienų praleidusi Havajuose.

Brazilija

ORGANIZACIJŲ ATSTOVŲ POSĖDYJE Sao Paulo mieste, Šv. Juozapo parapijos klebonijoje, birželio 5 d. buvo aptartas "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" leidimas portugalų kalba. Kun. K. Kuzminskas, atvykęs iš Čikagos, siūlė "LKB Kroniką" leisti ne atskirų numerių sąsiuviniais, bet knygomis. Šio pasiūlymo buvo atsisakyta dėl perdidelių išlaidų, stokos šiam darbui pasišventusių vertėjų. Knyga jau esąs išleistas pirmasis tomas ispanų kalba, kuri yra suprantama ir portugališkai kalbantiems. Čia lengvai galės būti paskleisti ir kiti ispaniškieji tomai. Sao Paulo lietuviai betgi pritarė "LKB Kronikos" leidimui sąsiuviniais. Jos numerius pasižadėjo išversti portugalų kalbon keli lietuviai. Vertimus nutarta pradėti naujausiais šio pogrindinio laikraštėlio numeriais.

PREL. PIJUS RAGAŽINSKAS šiuo metu laikinai klebonauja Šv. Benedikto šventovėje, nedideliame Avare mieste. Jį gimtadienio ir vardinių proga aplankė BLB krašto valdybos pirm. Jonas Tatarūnas ir Lietuvių Sąjungos Brazilijoje pirm. Aleksandras Bumbulis. Lietuvių linkėjimus bei sveikinimus jiedu perdavė gegužės 2 d. pas dr. V. de Souzu surengtuose pietuose. Parapijiečiai prel. P. Ragažinskui pagerbtuves surengė gegužės 4 d.

Argentina

PIRMĄJĮ MOTINOS DIENOS MINĖJIMĄ Argentinos lietuviams gegužės pradžioje surengė Argentinos Lietuvių Centras Buenos Aires mieste. Jis pradėtas kun. A. Steigvilo, MIC, atlaikytomis Mišiomis ir pasakytu pamokslu vienoje argentiniečių šventovėje, kurią šį kartą užpildė lietuviai. Oficialioji minėjimo dalis įvyko AL Centro salėje. Pagrindinis dėmesys teko lietuviškoms vestuvėms, kurias sudarė lietuviškų dainų ir šokių pynė, suorganizuota B. [illegible] su talkininkais. [illegible] J. Mičiūdas. [illegible] AL Centro valdybos [illegible] kėjoms — S. Janušienei ir B. Daratėnienei. Baigminį žodį tarė pirm. J. Mičiūdas. Šventė užbaigta kukliomis vaišėmis.

AUKSINĘ SAVO VEIKLOS SUKAKTĮ Berisse balandžio 25 d. net dviejose savo salėse paminėjo Mindaugo draugija, susilaukusi gausių svečių iš Buenos Aires. Draugijos veikėja Joana Stočkūnienė atsiuntė valdybos paruoštą šios šventės aprašymą, paskelbtą tą pačią savaitę "T. Žiburius" pasiekusiame "L a i k e". Šventės programai vadovavo mindaugiečiai jaunuoliai — Miriam Griškaitė ir Aleksandras Šaulys. Pirmasis sveikinimo žodį tarė Berisso burmistras J. Araunas. Po jo kalbėjo: Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Tarybos vardu — L. Stankevičius, "Nemuno" draugijos — A. Dulkė, Senelių Židinio — inž. J. Gaidimauskas, Susivienijimo Lietuvių Argentinoje — H. Levanavičius, Argentinos Lietuvių Centro — J. Mičiūdas, Aušros Vartų parapijos — kun. J. Petraitis, MIC, Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos — G. Morkūnaitė, Š. Amerikos lietuvių — čikagietis kun. K. Kuzminskas. Ilgame sveikintojų sąraše buvo ir kitataučių. Koncertinę programą atliko J. Čikotos vadovaujamas AL Centro jaunųjų šokėjų ansamblis "Inkaras", SLA dainininkės "Žibutės" su vadovu dr. J. Simanausku. Lietuviškom bei argentiniškom dainom įsijungė jaunoji berissietė sol. Adriana Jocytė. Ji net ir visus šventės dalyvius įjungė į antruoju Lietuvos himnu tapusią dainą "Lietuva brangi". Scenon buvo įneštas didžiulis tortas su 50 žvakučių, simbolizuojančių Mindaugo Draugijos nueitą kelią. Už sveikinimus, dovanas bei atsilankymą visiems padėkojo Mindaugo Draugijos valdybos pirm. J. Šišlauskas. Šventės aprašyme valdyba dėkoja programos atlikėjams ir J. Stočkūnienei, kuri šia proga paaukojo 130.-406.200 pezų penkiasdešimtmečio sulaukusios Mindaugo Draugijos statybos reikalams.

Australija

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDO valdyba nutarė specialiu konkursu paskirti literatūrinę 1980 m. premiją, kuriai $500 parūpino savo vardo bei pavardės nenorintis skelbti tautietis. Jame galėjo dalyvauti tik Australijos lietuviai. Vertintojų komisija, sudaryta Sydnėjuje, gavo tik du literatūrinius rašinius. Neseniai įvykusiame posėdyje ji nusprendė, kad nė vienas rašinys nėra vertas tos premijos. Fondo valdyba nutarė šią konkursinę premiją perkelti į 1981 m.

Italija

GENERALINĖ MARIJONŲ VIENUOLIJOS kapitula Romoje pasibaigė gegužės 20 d. Vyriausiu vienuolijos vadovu išrinktas JAV gimęs lenkas kun. F. Grobowskis. Vienuolijos vadovybėn perrinkti du lietuviai: kun. D. Petraitis — vyr. vadovo pavaduotoju, kun. J. Vaišnora — generaliniu prokuratoriumi.

Vokietija

VYSK. ANTANO DEKSNIO dviguba 50 metų kunigystės ir 75 metų amžiaus sukaktis Bad Woerishofene buvo paminėta gegužės 16 ir 17 d.d., dalyvaujant lietuviams ir vokiečiams. Sukakties iškilmės pradėtos gegužės 16 d. paties sukaktuvininko surengta vakariene kviestiniams svečiams. Po vakarienės vysk. A. Deksnį rotušėje priėmė ir pasveikino Bad Woerishofeno burmistras, primindamas, kad aikštė prie namo, kuriame gyvena lietuvis vyskupas, yra pavadinta Lietuvos vardu. Didžiojoje kurorto salėje tą patį vakarą įvyko koncertas, kurio programą atliko Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupė. Lietuvos diplomatinės tarnybos vardu sukaktuvininką pasveikino jos narys dr. A. Gerutis, atvykęs iš Šveicarijos. Šia proga jis apibūdino dabartinę Lietuvos būklę, tautos pastangas atgauti nepriklausomybę ir patį vysk. A. Deksnį, tvirtai tikintį, kad mūsų tautai nušvis skaistesnis rytojus. Iškilmingose pamaldose gegužės 17 d. Šv. Ulricho parapijos šventovėje dalyvavo daug kunigų. Augsburgo vysk. dr. J. Stimpfle savo pamoksle pasveikino sukaktuvininką, stropiai einantį jam patikėtas pareigas. Po pamaldų pietus svečiams surengė Šv. Ulricho vokiečių parapijos klebonas kun. A. Bunga. Sukaktuvininką pasveikino iš įvairių V. Vokietijos vietovių atvykę lietuviai, įteikdami jam savo dovanas. Kalbėjo ir Augsburgo vysk. dr. J. Stimpfle, visada uoliai besirūpinantis V. Europos lietuvių vyskupu A. Deksniu.

MOTINOS DIENĄ Muencheno lietuviai paminėjo gegužės 9, susilaukę apie 60 dalyvių. "Ratuko" šokėjai, šeštadieninės mokyklos moksleiviai ir net darželio vaikučiai buvo pasipuošę tautiniais drabužiais. VLB apylinkės valdybos pirm. R. Hermanas kalbėjo apie tris motinas: baudžiauninkę, išauginusią šviętėjus ir laisvės siekėjus, nepriklausomos Lietuvos motiną, išugdžiusią partizanus, ir pokarinę motiną, kurios vaikai dabar siekia religinės bei tautinės laisvės. Motinos Dienos temomis [illegible] A. Valevičius ir dr. A. Dreslerienė, skaičiusi A. Drilingos eilėraštį "Motinai Tėvynei". Programoje dalyvavo ir "Ratuko" šokėjai, [illegible] tautaitės ir M. Dreslerienės. Jon [illegible] įsijungė mokyklos vaikai ir darželio vaikučiai [illegible].

Lituanistinės Montrealio mokyklos devintą skyrių baigę abiturientai. Iš kairės: Andrius Valinskas, Kazys Skučas, Andrius Knystautas, Vytas Mickus, Audra Verbylaitė, Rita Jaugelytė, Vilija Lukoševičiūtė Nuotr. J. Adamonytės

Kadaise studijavome Paryžiuje...

Valį Drazdauską prisimenant iš studentavimo laikų

P. LELIS

Okupuotoje Lietuvoje, eidamas 75 metus, š. m. balandžio 19 d. mirė literatūros kritikas ir vertėjas Valys Drazdauskas.

Jis buvo gimęs 1906 m. Liepojoje. Baigęs Kaune "Aušros" gimnaziją, 1928-30 m. studijavo literatūrą Sorbonos universitete Paryžiuje ir grįžęs Lietuvon vertėsi literatūriniais darbais, daugiausia versdamas į lietuvių kalbą įvairių klasikų veikalus. Buvo trečiafrontininkas. Okupuotoje Lietuvoje, prieš išeidamas į pensiją, buvo vienos grožinės literatūros leidyklos redaktorius.

Prisimenu jį tik iš Paryžiaus, kur tuo pat metu teko ten studijuoti, susitikti lietuvių studentų susirinkimuose ir atstovybės skaitykloje.

Tuo metu Paryžiuje buvo apie 30-40 lietuvių, studijuojančių įvairius mokslus universitete, institutuose, meno ir technikos mokyklose. Literatūrą, sociologiją, pedagogiką ir panašius mokslus studijavo P. Dielininkaitis, J. Keliuotis, Račkauskas, Drazdauskas, Soblis; teisės ir politinius mokslus — St. Bačkis, J. Kajeckas, J. Žmuidzinas, L. Natkevičius, skulptūrą — J. Mikėnas, R. Antinis, Piščikas; tapybą — Varašius, Arbitblatas, muziką — V. Bacevičius, techniką — J. Karuža, S. Ratkevičius, P. Lelis. Kiti studijuojantieji buvo užsidarę, neateidavo į susirinkimus, tai ir jų pavardžių neprisimenu. Bet uoliai susirinkimus lankė solistės Dievaitytė, Podėnaitė ir plk. Skorubskis.

Studentų susirinkimai vykdavo beveik kiekvieną sekmadienį Lietuvos atstovybės rūmuose prie Malesherbes aikštės. Pirmame augšte buvo pati atstovybė, antrame — ministerio P. Klimo butas, o trečiame — didelė salė, skaitykla ir archyvas. Ten vykdavo susirinkimai.

Be einamųjų reikalų svarstymo, buvo daug ginčijamasi politikos ir ideologiniais klausimais. Stipri ateitininkų grupė kritikavo Lietuvos valdžios politiką, o tautininkai — Soblis, Cesevičius ją gindavo. Kairysis socialistas Drazdauskas ypatingai puldavo Smetoną, Voldemarą ir kitus valdžios žmones, vadindamas juos "fašistų klika". Kartais jis supykęs demonstratyviai išeidavo iš susirinkimo.

Į tuos susirinkimus ateidavo ir nuolat Paryžiuje gyvenantieji lietuviai, įvairūs amatininkai, kurie, pasiilgę Lietuvos, tų studentiškų ginčų nepakęsdavo. Vienas jų, gražiai apsirengęs, didele juoda barzda, siuvėjas Varnas, vadinamas "ambasadorium", studentus nuramindavo: "Broleliai, ko mums čia dabar bartis, ar duonos neužtenka, juk esame tos pat motinos vaikai lietuvininkai. . ."

Tada buvo ramūs laikai, Lietuva gyvavo pilnoje laisvėje, stiprėjo kultūriškai, politiškai ir ekonomiškai, švietimas klestėjo, nors politinių konfliktų netrūko. Jaunimas juos jautriai pergyveno.

Apie velionį V. Drazdauską rašo abi sovietinės Lietuvos enciklopedijos, iškeldamos jo komunistinę veiklą. Esą jis 1930-1933 m. dalyvavo komunistinio pogrindžio veikloje, darbavosi "antifašistinėse" organizacijose, redagavo žurnalą "Aš esu visur", vertė lietuvių kalbon rusų ir prancūzų rašytojų kūrinius, kurį laiką buvo kalinamas. Karo metu tarnavo Raudonojoje Armijoje, o po karo ėjo atsakingas pareigas kaip meno ansamblių direktorius ir grožinės literatūros leidyklos vyr. redaktorius.

Reportažas iš Britanijos

Metiniai atlaidai Lietuvių Sodyboje

K. BARĖNAS

Dabar jau aišku, kad kol kas Britanijos lietuvių turimoji sodyba nebus parduodama ir naujos niekas nepirks. Taip buvo nutarta D. Britanijos Lietuvių Sąjungos suvažiavime gegužės 16 d. Tad gegužės 23-25 d. d. pagal kasmetinę tradiciją suplaukė ten, į tą senąją vietą, nemaža lietuvių, lyg į kokius lietuviškus atlaidus. Patogus tai buvo savaitgalis, nes jis baigėsi visame krašte švenčiamu pirmadieniu — valstybine nedarbo diena (Bank holiday). Ilgas savaitgalis patogus tuo, kad iš tolo kaikas jau šeštadienį atjuda (šįkart štai mančesteriškių ir boltoniškių visas didelis autobusas tądien anksti įsuko į sodybos kiemą), pašvenčia iki pirmadienio ir tik tada grįžta namo.

Tirščiausiai, žinoma, tų lietuvių suplaukia sekmadienį ir tik vienai dienai, o savais automobiliais atvažiavusieji iš artimesnių vietų kaikurie tautiečiai pasitenkina ir keliomis valandomis. Tokie valandiniai atūžia, šen ten sustoja prie būrelio seniai matytų pažįstamų, gal stikliuką išragauja ir vėl atgal namo.

Pora šimtų. . .

Atrodė, kad šįkart buvo suvažiavę gal tik apie pora šimtų. Kaikas akimis apmetęs po truputį visur pasibarsčiusius, priskaičiavo žymiai daugiau. Orai nekokie vis buvo, ir tai gal kaiką sulaikė namie. Ikipiet ir tą sekmadienį keleivius lietaus, ir dar smarkaus, būriai lydėjo. Tik popiet saulė dažniau pradėjo rodytis pro tų smarkiai bėgančių lietingų debesų tarpus, kol pagaliau beveik visiškai nusigiedrijo dangus, vien tie augštieji debesiokščiai dar šen ten pabirę laikėsi.

O iš viso tų suvažiuojančių, rodos, kasmet mažėja. Štai vienas nuolatinių atlaidininkų šįkart nusiskundė: kur žiūri, vis nebepažįstami veidai. Turbūt jo tiesa. Nemaža pažįstamų, kaip kažkas taip pat tądien sakė, arba išėjo atostogų, iš kurių nebegrįžtama, arba taip suseno, kad į tolimesnę kelionę nebedrįsta judėti. Jaunimas, tiesa, sudarė nemažą nuošimtį, bet, matyt, jo eilėse nėra tiek daug norinčių su savo tautiečiais pabūti ir užimti nebeatvažiuojančių senių vietas.

Maldos, tautiniai šokiai, prekės

Pagal kasmetinę tradiciją ir pamaldos buvo. Jas atlaikė ir pamokslą pasakė sodyboje nuolat gyvenąs kun. Aleksandras Geryba. Vėlyvu popiečiu, maždaug apie lietuviškų pusdienių laiką, daugumą suvažiavusiųjų sutraukė į aikštę prieš rūmus tautiniai šokiai. Programą atliko V. Juraitės vadovaujama Londono grupė "Lietuva" ir M. Gelvinauskienės vadovaujama Gloucesterio "Baltija".

Šįkart organizuotasis jaunimas buvo ištiesęs kiemo gale po medžiais ilgą stalą ir pardavinėjo šį bei tą ir loteriją sėkmingą turėjo, stengdamasis susidaryti veiklai lėšų. Poetas Laimutis Švalkus pasidžiaugė nusipirkęs lietuvišką muziką mėgstantiems savo sūnums plokštelių. Stasys Kasparas jam ir keliems kitiems įpiršo naujai išleistąją R. Spalio knygą "Auksinio saulėlydžio gundymai". Anksčiau vis metai iš metų lietuviškomis knygomis apsikrovusi stalus tą atlaidinę dieną prastovėdavo atvažiavusi Bronė Daunorienė, bet šiemet nebeatvažiavo, nes tokiomis prekėmis jau tik labai retas besusidomi.

Pokalbiai

Vyresnieji, ypač tie, kurie serga visuomeniniais reikalais, kur tik keli susimeta į krūvą, tuoj, žiūrėk, ima gvildenti "Europos Lietuvio" reikalus, kalbėti apie federalistus, apie Lietuvių Namų bendrovės pelnus ir nuostolius. Kaikas paskubėjo į DBLS suvažiavimą Nottinghaman iš Londono nugabenti ir su dideliu pasitenkinimu kuo daugiau tautiečių supažindinti su Vilniuje leidžiamąja "Šluota", kurioje pasišaipyta iš lietuvių federalistų veiklą iškėlusių žmonių. Tai ir ta tema nebuvo užmiršta. Vienas kitas net džiaugėsi, kad štai net Vilnius užstoja federalistus. O daugumai rūpėjo: kas gi paties lietuviško centro viduryje čia tokie geri vyrai sėdi, kurie skubiai bėga su informacijomis į Vilnių? Žinios dar nespėja pasiekti išeivijos spaudos, o Vilnius jau turi čia persūdytas informacijas. Britų šnipų vardus prisimindami, sako: kas čia per lietuviai Philbiai ir Bluntai, kurie šitaip pasitarnauja?

Gerą atmintį turintieji ryšium su tuo prisimena net tą atsitikimą, kai "E. Lietuvis" kronikos puslapyje išspausdino žinutę apie pasikeitimus redakcijoje ir netoliese pridėjo gabaliuką iš "Šluotos" apie šaltkalvį Kazimierą, kurį nutarta gydyti alkoholiu. "Šluota" Vilniuje, "Šluota" Londone. . . Tiek to.

Aplinkoje besidairant

Kas nei pokalbiuose nedalyvauja, nei alų prisėdęs gurkšnoja, tai pro jau seniai sodintas, bet dar vis skurdžiai atrodančias obelaites pasuka taku į paežerę pasidairyti ir pasižiūrėti, kiek jau paaugusios dar J. Lūžos sodintos eglaitės. O patvoryje netoli sodelio kėblina krypuodamos kelios žąsys su žąsyčiais. Kažkuris smalsus atlaidininkas perarti prilindo prie to būrelio, ir, žiūrėkite, žąsinas šoko ginti savo šeimos. Žinojome, kad šeimininkai išbaigė naikinti sirguliuojančias vištas, bet tik dabar matome, kad jie įsitaisė žąsų. Legenda tvirtina, kad žąsys išgelbėjo kadaise Romą. Sakau, gal ir šitos ką nors išgelbės. . .

Vienai dienai atvažiavusiems — pavakariu laikas namo. Tai ir dardame atgal į Londoną. Šiemet autobuse jau nebėra dainų. Jei prakiursta kuriame nors kampe vienišas balsas, tai ir tas greit nutyla. O pakelės šitoje pietinėje Anglijos srityje dabar žalios iš visų pusių. Prabėga autobusas pro kokią aikštesnę vietą, ties kuria horizontas toli matyti, ir vėl vienoj pusėj miškas ir kitoj. Kelių mylių plotas paaugesnio ar jaunuoliško pušyno, lapuočių, kol pro šalį švysteli vieniša sodyba ar miestelis, ir vėl beržynėlis, pušynas ar eglynėlis. Dabar toks metas, kad visur žydi baltosios akacijos, o jų krūmynų kaikur pakelėse ištisais puskilometriais prižėlę, ir ties miškais jų netrūksta.

Tik Londone pasitinka kaštonų žydėjimas.

Optometristas
Dr. R. J. Lapienis
SHERWAY GARDENS MALL
25 THE WEST MALL
Toronto, Ontario
Tel. 621-5050
Talkininkas (Associate)
J. S. POLLOCK, O.D.

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

JAV Lietuvių Fondo suvažiavime. Iš kairės: dr. G. BALUKAS, dr. A. RAZMA, inž. V. KUTKUS, JAV Lietuvių Bendruomenės pirm., I. BUBLIENĖ Ntr. P. Maletos

Po audros ateina giedra

Pokalbis su naujai išrinktu Venecuelos Lietuvių Bendruomenės centro valdybos pirmininku dr. Vytautu Dambrava

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

— Kaip manote atstatyti pašlijusią Bendruomenės veiklą? Juk kaikuriose apylinkėse nėra nei valdybos, nei seniūnų. Jums visa tai teks organizuoti iš naujo?

— Barquisimeto ir Maracaibo apylinkės neturi nei valdybų, nei oficialių ryšininkų su krašto valdyba. Tačiau mūsų kapelionas protarpiais važinėja į tas vietoves Mišių laikyti, sutraukdamas būrį tikinčiųjų. Nemanau, kad bus sunku įsteigti ten apylinkes ar bent paskirti seniūnus. Centro valdyba yra pavedusi dviem savo nariam palaikyti nuolatinį ryšį su tomis apylinkėmis ir padėti joms tinkamai susiorganizuoti. Atstatyti Bendruomenės veiklą krašto viduje nebus taip sunku, nes Venecueloje dar yra gražus skaičius tautiškai susipratusių ir veiklių lietuvių. Nevienas jų atstovų suvažiavime man užtikrino savo talką.

Taip pat privalome savo veiklai duoti gilesnį turinį. Veikla dėl veiklos nėra veikla. Laikas yra brangus pinigas, ir kiekvienas skundžiasi laiko stoka. Tačiau esu įsitikinęs, jog lietuviai noriai skirs laiką ir aukosis, jeigu jų dalyvavimas, darbas ir auka liks įprasminti. Centro valdyba stengsis į Bendruomenės darbus įjungti kiekvieną norintį ir sugebantį tautietį.

— Ar nebūtų tikslu, kaip daugelis pageidauja, kad jaunimui vadovautų pedagoginį pasiruošimą turį asmenys?

— Didesnį pedagoginį pasiruošimą turį asmenys gali greičiau ir gal geriau pasiekti ir teigiamai paveikti mūsų jaunimą. Gaila, kad šioje kolonijoje su lituanistinės mokyklos užsidarymu baigėsi ir eilės pedagogų vaidmuo mokslus einančio jaunimo eilėse. Reikia džiaugtis, kad iš viso atsiranda lietuvių, pas kuriuos jaunimas gali susiburti. Svarbu betgi, kad jaunimui įtakos turį asmenys jaustų pareigą ir atsakomybę sudaryti pilnas sąlygas tautinei ir krikščioniškai dvasiai ugdyti. Jaunimas neturi būti skatinamas stoti "prieš"; jaunimas visados turi būti "už" ką nors. Svarbu betgi jaunimui duoti programą, kuri būtų jam ne tik prieinama ir suprantama, bet ir šildytų kraują. Jaunimas turi gyventi idėjom ir idealais, turi žvelgti pirmyn ir augštyn, turi reikštis Bendruomenėje plačiausia prasme ir visuose tautinio-religinio darbo frontuose. Mes privalome remti jaunimą, o jaunimas — visus mus, dirbančius Lietuvos laisvinimo darbą.

— Ar turite numatę ateities veiklai planus bei gaires?

— Įžanginiame krašto valdybos posėdyje minėjau, kad prieš pradėdama darbą valdyba turi "susistyguoti". Reikia susiorganizuoti, susidrausminti, sustiprėti. Reikia, kad įsisiūbavusios asmeninės aistros atvėstų, kad vėl visi kiekviename lietuvyje atpažintų meilės ir pagarbos vertą brolį. Tuo keliu turi eiti ir kitos laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenės. Reikia suprasti, kad mes, smerkdami ydas ir klaidas, visuomet turime gerbti asmenis.

Darbui lygiau pasidalinti kiekvienam krašto valdybos nariui pasiūliau būti ryšininku su atskiromis Bendruomenės apylinkėmis. Taip pat kiekvienas iš jų tvarkys po vieną atskirą veiklos sritį: Jūratė de Rosales koordinuos Bendruomenės kultūrinę veiklą ir palaikys ryšį su vietos spauda; sekretorius Petras Kriščiūnas bus ryšininkas su Lietuvių Katalikų Misija, o iždininkas inž. Antanas Baronas — su Venecuelos Lietuvių Jaunimo Sąjunga. Ričardui Zavadzkui yra pavesti socialiniai ir šalpos reikalai. Man lieka politinė sritis ir baltiečių veiklos koordinacija.

Kalbant konkrečiai, Jaunimo Sąjunga jau dalyvavo tarptautiniame šokių festivalyje ir laimėjo premiją. Birželio 20 dieną krašto valdyba organizuoja jungtinį sibirinių trėmimų 40-jų metinių minėjimą Don Bosco šventovėje, dalyvaujant salezičių vyskupui ir lietuvių draugui mons. Delgado, baltiečių kunigams ir pastoriams, jų Bendruomenėms ir eilei kviestinių svečių. Ta proga stipriai reikšimės spaudoje ir net planuojame leidinius ispanų kalba, kurių vieną pažadėjo finansuoti p. p. Rudžiai iš Čikagos. 1984 m. šv. Kazimiero 500-jų mirties metinių proga kyla mintis organizuoti viso žemyno Bendruomenių atstovų suvažiavimą Šv. Kazimiero miestelyje. Šiuo metu valdyba atlieka naują narių surašymą, ragindama mokėti tautinį solidarumo įnašą (apie 15 dolerių metams), su A. Vaisiūnienės pagalba vykdo spaudos vajų. Speciali įstatų komisija ruošia naują įstatų projektą.

Politinėje srityje centro valdyba ves akciją, kad ne vien Baltijos kraštų sostinės, o ir tų kraštų vidus būtų atviras užsienio turizmui. Baltijos respublikos yra vienintelė vieta pasaulyje, kur sovietai dar vis varžo laisvą turizmą. Šitoks arbitrarinis patvarkymas grubiai pažeidžia lietuvio asmens teises. Juk jie vyksta į savo kraštą ir pas savuosius, tiktai krašto valdovai yra svetimi. Lietuviai gyvena senu įtarimu: jei neleidžia, reiškia ką nors slepia, o ką, jei ne priespaudą ir ekonominį skurdą. Tik pakeisdama savo turizmo politiką, Sovietų Sąjunga gali pradėti mus rimčiau įtikinėti, jog jos politika Pabaltijo ir mūsų pačių atžvilgiu darosi humaniškesnė. Deja, iki šiol turizmas yra politinis žodis sovietų propagandos leksikone. Taip pat Venecuelos lietuviai rems bendras pastangas, kad nežmoniškai dideli ir neteisingai uždėti muitai už šalpos siuntas paramos reikalingiems tautiečiams būtų panaikinti. Venecuelos Lietuvių Bendruomenė kviečia viso pasaulio Lietuvių Bendruomenes veikti išvien, siekiant šių svarbių tikslų.

(Bus daugiau)

NORITE TAPTI KUNIGU?
Vienuole? Esate virš 30 metų? Desire priesthood? Sisterhood? Over 30? Kreipkitės: Father Nigro, Gonzaga U. Spokane, 99259, USA.

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

Dramatiška demonstracija

Dažnai yra manoma, kad žmonės su psichiniais ir fiziniais trūkumais negali dalyvauti sudėtingame dabartinės visuomenės gyvenime.

Kaip simbolinį mostą šiais Tarptautiniais Invalidų Metais padarėme neeilinį žingsnį: paruošėm televizinį skelbimą, atskleidžiantį tikrąją padėtį.

Tik pažiūrėkite. Iš 68 asmenų, dalyvaujančių mūsų filme, 42 yra psichiniai arba fiziniai invalidai. Jų tarpe: direktorius, filmuotojas, dailininkas, dailidės, elektrikas, grimuotojas, garso inžinierius, pranešėjas, daugelis muzikantų, kompozitorius, kuris buvo kurčias, bet užtat labiau įsimintinas kaip Beethovenas.

Jeigu matėte aną televizinį skelbimą, pastebėjote, kas įvyksta dirbant drauge. Jei dar nematėte, žinokite, kad tai dramatiška demonstracija paprastos tiesos, būtent: invalidai turi būti mokomi to, ką jie gali dirbti, o ne to, ko jie negali. Mūsų šūkis, sukurtas vieno invalido, visa tai išreiškia žodžiais: "Laikykite mus pajėgiais".

Margaret Birch
Provincial Secretary for Social Development

William Davis
Premier

Ontario

Tarptautiniai Invalidų Metai 1981

V. Vokietijos lietuviai studentai, vadinami "karkvabaliais" (Maikaefer), Vasario 16 gimnazijoje svarstę lietuviškos veiklos klausimus. Iš kairės: kun. A. BERNATONIS (susitikęs su "karkvabaliais"), JŪRATĖ JURKŠAITĖ, ROMAS ŽALIUKAS Nuotr. J. D.

Aukos Lietuvių Bendruomenei

Kanados Lietuvių Bendruomenės politinei-visuomeninei bei kultūrinei veiklai paremti ir lietuviškai egzistencijai Kanadoje išlaikyti Vasario 16 minėjimuose buvo renkamos aukos. Čia skelbiame 1980 ir 1981 metų aukotojų sąrašą

KLB APYLINKĖS

	1980 m.	1981 m.
Calgary	$ 35	$100
Delhi-Tillsonburg	140	459
Edmonton	—	—
Hamilton	—	225
London	120	180
Montreal	—	—
Oakville	—	—
Ottawa	—	306
Rodney	75	128
S. S. Marie	—	36
St. Catharines	154	46
Sudbury	36	—
Stayner	—	—
Thunder Bay	46	—
Toronto	1307	1779
Vancouver	—	—
Welland	46	—
Windsor	—	265
Winnipeg	—	119

Pastaba. Kaikurių apylinkių 1980 metų įnašai perkelti į 1981 metus, nes gauti vėliau.

KLB TORONTO APYLINKĖS AUKOTOJAI

1980 m.

$2: Paškauskas B., Kalinskis J., Romanoff G., Ulickas E., L. N., Jagėla J., Balčiūnas J., Seliskas A., Girdauskas Z., Grinskienė E., Pupavičius L.

$3: Vaišnoras B., Valiulis J., Rovas J., Škėma S.

$4: Bacevičius A., Pilipavičius J. J., Petrulis M., Dūda L.

$5: Juzumas K. ir M., Yčas M., Baltaduonis J., Naruševičius V., Pundzius S. ir A., Aušrotas V., Pabedinskienė B., Kecorius V., Raudys P., Aperavičius K., Žadeikis J., Trukanavičius B., Vaidila B., Meškauskas M. S., Vilutis P., Anskis V., Linkevičius Z. P., Birgelis J., Klupšas A., Rudaitis L. E., Melvydas A., Vaitkus S. V., Šulcas J. A., Starkulis S., Valeška E., Burokas T. ir D., Paškauskas R. I., Valiukas L., Putrimas M. S., Skukauskas V. O., Dicevičienė R., Walenciej E., Norkus B. ir M., Maziliauskas J., Preibys P., Miliauskas E., Kišonas B., Gaputis K., Palys J.

$7: Batūra K. D.

$9: Valiūnas A.

$10: Kaminskas R., Kirvaitis J. ir O., Karka J., Gudaitis V., Meiklejohn I., Saplys B., Žilėnas A., Žutautas K. ir B., Vasiliauskas A., Vaidotas B. ir J., Didžbalis J. Z., Jaškus E., Ražauskas J. ir O., Andrulis J., Banelis A., Plenys A., Kasperavičius F., Jasinevičius V. ir J., Barkauskas A., Juodišius O., Paškus V. ir V., Adomavičius M., Aukštaitis J., Sekonis A., Zulonas D., Montvilas V., Dargis V. V., Sendžikas V., Ulbinas L., Mockus F., Dabkus P. ir O., Staškevičius J. ir E., Čeponkus P., Batūra K. ir J., Konkulekienė K., Plečkaitis V., Drąsutis J.

$20: Čepaitis K. ir B., Grigonis A. ir R., Puteris J. ir A., Gaida P., Bireta V., Bumbulis M. ir A., Stirbys V. ir K., R. Z., Taseckai O. ir V., Matulaitis V., Gustainis J., Basys P., Čepas S.

$25: Ignaitis V., Saulis A., Ažubalis P., Kun.

$30: Čuplinskas E.

$50: Mašalas A., Yčas J., Dr.

$100: Arštikaitis M., Dr., Uleckas J., Dr., Sungaila J., Dr.

1981 m.

$2: Mackevičius Br., Jagėlienė S., Lukošius P.

$5: Mackevičius J., Akelaitis V., Rovas J., Sakus A. S., Butkienė G., Novog L., Pečiulis V., Jokūbaitis A., Kalendra A., Zavys J., Petrulis M., Norkus B., Pavilonis A., Einikis L., Ražauskas O. J., Dalinda P. ir V., Raudys P., Pettai D., Jaškus E., Krikščiūnas V., Miliauskas E., Balčiūnienė J., Jagėla A., Naruševičius V. K., M. F. Y., Skukauskas V. O., Jonikas P., Kanapka A., Kalinskis J.

$8: Batūra K. D.

$10: Jurėnas P. ir L., Aperavičius K., Merkelis S., Vaidotas B. ir J., Preibys N., Paškevičius A., Staškevičus J., Kirvaitis J. ir O., Bireta V., Banelis A., Petrauskas J., Puteris J. ir A., Kaulius J. ir G., Kolyčius V. ir L., Pikelis J., Lembertas K., Raslanas A., Sendžikas V., Stankevičius S., Sudikas A. ir E., Žilėnas A., Vaidila B., Vilutis P., Andrulis J., Augaitis A. ir P., Abromavičius V., Kaliukevičius I., Adomaitis A., Barzdžius F., K. P. B., Gailiūnaitė O.

$15: Balsys J. ir O., Matulevičius V., Empakeris M. ir A., Nakrošius V. L.

$20: Taseckas O. V., Matukas L. V., Šlekys E., Šaltmiras V., Čepaitis K. ir B., Rukša J., Saulis A., Plenys O. ir A., Stirbys K., Valaitytė-Yaeger D., Pabedinskienė B., Senkuvienė E., Balaišis L. V., Bumbulis A. M., Juodišius V., Gaida P., Dr., Basalykas A. ir M.

$25: Kazilis A., Dūda L., Čepas S., Saplys B., Meškauskas M. ir S., Abromaitis A. ir E.

$30: Ignaitis J. ir V., Vasiliauskas A., Basys P., Tėvai pranciškonai, Toronto.

$40: Aušrotas V., Čuplinskas E. ir J., Dargis St.

$50: Montvilas V., Mašalas A., Yčas J., Dr., Ehlers I., Dargis V. V.

$100: Sungaila J., Dr., Šimkienė Paulina, Arštikaitis M., Dr., Uleckas J., Dr.

KLB krašto valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams, KLB apylinkių valdyboms už gausias aukas, tikint, kad ateityje Kanados lietuviai dar stipriau parems KLB krašto valdybos veiklą.

Aukoti galima bet kuriuo laiku, siunčiant čekius KLB krašto valdybos vardu arba The Lithuanian Canadian Community (iždininkui V. Dauginiui) 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8.

Aukojusiems $10 ar daugiau bus nemokamai duodama knyga "The Decolonization of the Union of the Soviet Socialist Republics", paruošta anglų kalba penkiū tautybių — lietuvių, latvių, estų, ukrainiečių ir gudų. Tai vertinga dokumentinė knyga, kuri buvo įteikta Jungtinėm Tautom (The United Nations General Assembly) Niujorke.

Aukojusiems $20 ar daugiau bus duodama ta pati knyga ir pakvitavimas (official receipt for income tax purposes) mokestinėm atskaitom.

KLB krašto valdyba

• **Kas žygiuoja keliu, vadinamu "vėliau", baigia keliu, vadinamu "niekados".** **(Jonas-Paulius I)**

Mielam Tėveliui

A†A

VINCUI PRANCKEVIČIUI

mirus, dukroms — JANINAI ČERNIAUSKIENEI ir STASEI BUŠINSKIENEI su šeimomis, sunums — AUGUSTINUI ir STASIUI, visiems giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia —

Chicago, Ill.

Teofilė ir Kazys Eringiai
Jūratė ir Jonas Platakiai

Rimtas žvilgsnis praeitin

Pogrindžio "Aušra" 26-me numeryje rašo apie Z. Ivinskio istoriją

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija Romoje netaip seniai išleido Z. Ivinskio rinktinių raštų pirmąjį tomą, kur išspausdinta Lietuvos istorija iki Vytauto Didžiojo mirties. (Zenonas Ivinskis, Rinktiniai raštai, I t. Lietuvos istorija iki Vytauto Didžiojo mirties. Roma. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, 1978.).

Tai moksliniais principais parengtas 412 puslapių istorinis darbas, apie kurį reikėtų parašyti ne kelis ar keliolika prabėgomis suregztų sakinių, bet išsamią, dalykišką recenziją.

Z. Ivinskis mirė 1971 m. gruodžio 24 d., nespėjęs įvykdyti užsibrėžto didelio užmojo — iš trijų jo numatytų Lietuvos istorijos tomų tik šis pirmasis tesiekia Vytauto Didžiojo laikus, nors buvo galvota parašyti iki 1492 m. Liko nebaigtas taip pat įvadas, rašytas 1970 m. Veikalas laukia atidaus ir objektyvaus įvertinimo: ką jis naujo, įdomaus ir reikalingo savo kruopščia ilgamete studija davė taip įvairiai ir skirtingai komentuojamai Lietuvos praeičiai, be J. Basanavičiaus, S. Daukanto, A. Šapokos, J. Stakausko, J. Totoraičio, M. Jučo, J. Jurginio, V. Merkio, S. Šalkauskio, J. Ochmanskio, Sruogienės ir kitų savų bei užsieniečių istorikų darbų.

Ši knyga ypač reikalinga gal ne tiek Vakarų pasaulyje, kiek nūdienėje Lietuvoje, kur istorijos faktai, mūsų brangios ir gerbiamos asmenybės, pati tautos praeities koncepcija iškraipoma, sociologizuojama, taip tendencingai dėl galingų užkariautojų poveikio pateikiama.

Gerai, kad mūsų tautiečiai supranta, jog "savos praeities garbinimas, jos idealizavimas yra daug pasitarnavęs . . . tautiniam susipratimui kelti ir jam stiprinti. Taip pat ir lietuviams prisikelti ir savam atskiram tautiniam pašaukimui įsisąmoninti daug yra padėjęs veido nukreipimas į savą praeitį". Ne be reikalo ir Lietuvos himne yra žodžiai: "Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia!"

Minint Vytauto Didžiojo 550 metų sukaktį Trakų bažnyčioje, pamokslininkas pasakęs, kad vaikus reikia mokyti istorijos, kad tėvai, jei jie vadina save lietuviais, kasdien ranka turi nurašyti Lietuvos istorijos bent puslapį, kad žinotų, kas mes esame, kokia garbinga ir didi mūsų buvo praeitis. Šventi žodžiai, bet kokie tragiški! . . Ranka nurašyti vaikams istoriją, kai šitiek prirašyta straipsnių, knygų, vadovėlių . . . O apie istoriją, kurią mokosi mūsų moksleiviai vidurinėje ir net augštojoje mokykloje, neverta net kalbėti . . . Užtat tokia knyga mūsuose dabar retenybė. Todėl dešimteriopai turime būti dėkingi jos autoriui, leidėjams ir rėmėjams.

Šiai knygai panaudota net ir lietuviška istorinė medžiaga, išleista 1945 m. Lietuvoje. O kiek jos, vertingos, naujos, įdomios iš užsienio archyvų, rankraščių, bibliotekų! Kiekvienas skyrelis baigiamas nemenku literatūros sąrašu. Retas puslapis neturi nuorodų apačioje. Įvade panagrinėtas periodizacijos klausimas, objektyviai, bet neužgauliai pakritikuotas marksistinis tarybinių istorikų požiūris, plačiai apžvelgta Lietuvos istorijos istoriografija. Santūriai, blaiviai ir įdėmiai išnagrinėti mūsų valdovų - kunigaikščių santykiai su Šiaure ir Pietumis, su Vakarais ir Rytais.

Gal dar būtų geriau, jei šio tomo redaktorius Paulius Jatulis būtų labiau sudabartinęs nemaža autoriaus skyrybos, rašybos, leksikos, stiliaus nevienodų dalykų, kurie pripratusiam prie stilingesnės, lankstesnės ir redaktoriškai tobuliau parengtos lietuviškos knygos teksto kur ne kur mažumėlę trikdo dėmesį. Nepaisant to, nuoširdžiai dėkojame visiems, kas tik pasirūpino šios knygos leidimu. Laukiame jos ir į ją panašių Lietuvoje, kad nereikėtų kasdien ranka perrašinėti vaikams tikrosios tiesos apie savo tautos praeitį.

Skaitytojas

Atvykus laisvon Kanadon

Sunkus jauno studento kelias, atvedęs į laimėjimą

Jaunam žmogui atvykti iš pavergtos Lietuvos į Kanadą, per trumpą laiką išmokti anglų kalbą, baigti augštuosius mokslus, įsigyti specialybę bei joje gauti pastovią tarnybą nėra lengva. Nebuvo lengva nė Vytui Paškovičiui, todėl čia suglaustai apžvelgiamas nueitas jo kelias.

Sovietams antrą kartą užplūdus Lietuvą, Vytukas mokėsi pradžios mokykloje kaip "juodas balandis" tarp baltų. Mat Vytuko tėvas po karo nebegrįžo namo ir apsigyveno Kanadoje. O tai, Maskvos pataikūnų akimis žiūrint, atrodė įtartinai. Todėl Vytuko lankymas mokyklos nebuvo lengvas. Jis negalėjo suprasti, kodėl jam reikėjo kentėti dėl tėvo, kurio nebuvo. Laimei, buvo mama, bet ji visad užimta, nes reikėjo kovoti dėl duonos kąsnio.

Dar sunkiau buvo gimnazijoje. Persekiojimas dėl tėvo padidėjo. Teko kelis kartus keisti gimnaziją. Baigus gimnaziją — dar blogiau: norėjo Vytas studijuoti elektroniką Kauno Politechnikos Institute, bet prašymas buvo atmestas, nes tėvas gyvena užsienyje. Kažkoks geraširdis mokytojas patarė Vytui augštojo mokslo siekti ne Lietuvoje, bet Rusijoje. Taip jis ir padarė.

Kad ir su dideliais sunkumais, nuvyko į Gorkio miestą ir ten įstojo į Politechnikos Instituto mašinų projektavimo skyrių. Šalia teorinių paskaitų, reikėjo pusantrų metų dirbti gamybos praktikoje. Vytui teko krauti į sunkvežimius plytas bei akmenis, nugabenti kur reikia ir vėl iškrauti, dirbant į dieną 12 valandų, ir po to studijuoti vakarais, klausyti institute paskaitų. Menkas pragyvenimas, dideli šalčiai, neturint tinkamų drabužių, sudarė sunkiai nugalimas kliūtis. Tačiau Vytas nepalūžo ir stūmėsi į priekį. Kai pagaliau kartu su motina gavo tėvo pakvietimą atvykti Kanadon, jau studijavo trečiame kurse. Dokumentai buvo atsiųsti į Kauną, tad belaukiant išleidimo Vytas vėl bandė įstoti į Kauno Politechnikos Institutą, bet veltui. Institutas atsisakė priimti studentą, kuris ruošėsi išvykti Kanadon. Atrodė, kad persekiojimui galo nebus.

Vytas su motina galų gale 1967 m. pasiekė Kanadą, o kartu su tuo — ir naujo vargo pradžią. Čia motinos ir tėvo keliai visai išsiskyrė. Be krašto kalbos, be stipresnės ekonominės paramos teko pačiam veržtis į mokslą. Vytas dirbo kokį tik darbą galėjo gauti, o vakarais lankė anglų kalbos kursus.

Prasimušęs į sąskaitybos sritį, pasiryžo šioje srityje siekti diplomo. Dirbti ir mokytis nelengva ir Kanadoje. Nekartą jis suklupo egzaminuose. Bet tai tik didino Vyto pasiryžimą ir 1980 m. spalio 4 d. jis galų gale gavo oficialų sąskaitininko-buhalterio diplomą.

Šio laimėjimo pasiekti Vytui padėjo ne tik motina, bet ir žmona, atvykusi iš pavergtos Lietuvos maždaug tuo pat laiku, kaip ir Vytas, ir jau spėjusi įsigyti dantų gydytojos diplomą. Pačiu laiku padidėjo ir šeima. Toronte gimė sūnus Aras. Atsirado galimybės įsigyti gerą bei patogų namą. Taigi, viskas prasidėjo sunkiai, bet baigėsi pasiryžimo dėka labai gerai. Vytas kalba angliškai su vos pastebimu akcentu, bet ir šią kliūtį jau baigią pašalinti, nes jo specialybėje tai yra labai svarbu.

Draugams bei kaimynams, sekusiams Vyto kovą už būvį, laimėjimo džiaugsmas irgi nemažas, todėl jiems beliko šiai jaunai lietuviškai šeimai, įsikūrusiai laisvoje Kanados šalyje, suruošti pobūvį-pagerbimą. Jie tai atliko St. Catharines miesto sodų rajone, nes Vyto mama, ištekėjusi už Prano Norušio, gyvena tame rajone. Norušis, Lietuvoje buvęs stambus ūkininkas, gana gerai verčiasi vynuogynų krašte. Jis labai mėgsta savo posūnį Vytą ir pasistengė, kad pobūvis būtų šaunus.

Į pobūvį suvažiavo draugai, bičiuliai, kaimynai iš arti ir toli. Pasakė gražių kalbų, linkėjimų, sugiedojo šiai jaunai šeimai "Ilgiausių metų" ir įteikė vertingų dovanų. Pagrindinę sveikinimo kalbą pasakė kun. J. Staškus iš Toronto. Reikšmingą dovanąįteikė ir vietos klebonas kun. J. Liauba bei kiti svečiai. Ypač gražiu žodžiu svečius ir Vytą pasveikino pats šeimininkas Pr. Norušis, o visas kalbas bei sveikinimus užbaigė pats Vytas.

S. Šetkus

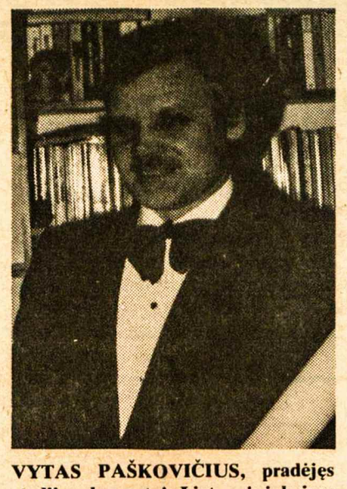

VYTAS PAŠKOVIČIUS, pradėjęs studijas okupuotoje Lietuvoje ir baigęs Kanadoje

Hamiltono aukuriečiai vaidina Birutės Pūkelevičiūtės komediją "Antroji Salomėja painiavose" Toronte. Iš kairės: režisorė ir aktorė E. Kudabienė, M. Kalvaitienė, Vl. Šlenys, K. Bungarda Nuotr. B. Tarvydo

Laiškai redaktoriui I

Draminė velionies Griniaus kūryba

Mielas Kunige Redaktoriau,

Nuoširdžiai dėkoju už Jūsų laišką, kviečiantį mane "prabilti" a.a. prof. J. Griniaus kūrybos įvertinimo klausimais. Tiesa, aš palaikiau glaudžius ryšius su dr. J. Griniumi nuo pirmos susipažinimo dienos 1945 m. iki beveik paskutinės jo gyvenimo dienos 1980 m. (paskutinį laišką gavau rugpjūčio mėn.).

A.a. prof. J. Grinius buvo didelis eruditas, tiesos ir teisybės gynėjas, atvirai geros širdies krikščionis, žmogus — didžiąja raide. Aš jį nepaprastai gerbiau ir gerbiu. Jo asmenyje lietuvių kultūra apskritai, o literatūra konkrečiai yra netekusi vieno pačių stambiųjų asmenybių.

Tiesa, kad jo kūryba "tebėra neįvertinta nei literatų, nei visuomenės". Tai atsitinka neretai, ypač kai darbai pralenkia vertintojus, kas jie bebūtų. Galbūt jo mirtis dar perarti, žaizda pergili tokios asmenybės netekus, todėl ir kalbėti nedrąsu.

Beje, mūsų visuomenė yra pasyvi ir panaši į tekantį vandenį, kuris tik užtvenktas tampa jėga. Visuomenė tik kuo nors specialiai sudominta ar sujudinta atsiliepia. Todėl ir kūrybos "įvertinimo kaltė" daugiau liečia kritikus "iš Dievo malonės". Tokie "pašvęstieji" kritikai, kurių skaičiuje, be abejonės, buvo ir a.a. prof. J. Grinius, privalo mūsų visuomenei atidengti kūrybinius vieno ar kito asmens laimėjimus. Niekas kitas. Iš kitos pusės, susumuoti taip našaus ir kūrybingo darbo vaisių nėra lengva.

* * *

Visai teisingai, Kunige Redaktoriau, pastebit, kad "tiek daug nuveikusio žmogaus darbai ir kūryba turėtų rasti platesnį atgarsį bent išeivijoje". Čia ir glūdi esmė! Jis nuveikė tiek daug: ir kūryboje, ir visuomenėje, ir politikoje, ir kritikoje etc., kad tik išsami biografija ar jo darbų studija galėtų tinkamai jo darbo sritis apimti ir išgvildenti. Prabėgomis ir gerai nepasiruošus, tebus paviršutiniškas įvertinimas, daugiau prisiminimas, pagarbos pareiškimas.

Kaip rašytojas, taip, gal jis ir neprasiveržė į pačias augštumas, bet kaip kritikas, analitikas — jam lygaus nėra ir greit nebus. Įsivaizduokite didelį ąžuolą mažos augmenijos miškelyje ir turėsite gerą vaizdą — visa eilė "kritikų" ir "pseudokritikų" gal net džiaugiasi, kad pagaliau "ąžuolas" nuvirto ir mažiesiems nebeužstos saulės. . .

Kritika, nors ji niekada nepralenkė kūrėjo, yra labai kilnus ir atsakingas užsiėmimas. Nežiūrint kritiko kvalifikacijų ar užimamos vietos (profesorius, redaktorius, chemikas, instituto vadovas, baigęs X ar Y universitetą), jo vertė slypi **sąžinėje ir širdyje.** Ne moksle, ne pasiruošime, ne sugebėjime išsireikšti "žudančiai", nes kritiko pirmoji užduotis, kaip ir kūrėjo — "gimdyti", ne "žudyti".

Sąžinigumas ir meilė yra kriterijus kūrėjo kūrybai, kritiko kritikai. Tik pasiskaitykime Griniaus "Veidus ir problemas mūsų literatūroje" ir pamatysime su kokiu sąžiningumu bei atvirumu jis gvildena ten rašytojų kūrybą ir nustebsime jo nepaprasta meile kūrėjui, pagarba kitaip galvojančiam rašytojui.

O vis tik šis didysis humanistas, krikščioniškosios lietuvių literatūros gynėjas mirė su Kolumbo pančiais karste . . . Dar skaudžiau, kad šiuos "pančius" jam į karstą įdėjo ne jo pažiūrų priešai, o idėjiniai draugai — turiu galvoje "Lietuvių rašytojai Vakaruose" antologiją, į kurią prof. J. Grinius nebuvo įtrauktas, nors jis savo kūrybiniais laimėjimais kur kas augščiau stovi už šios antologijos redaktorius ir jų patarėjus . . . (Dabar necituosiu jo žodžių man rašytuose laiškuose šį skaudų ir neteisingą akibrokštą pergyvenant).

* * *

Šiuo laišku paliesiu keliais žodžiais tik jo dramą. Kaip yra žinoma, velionis parašė keletą draminių veikalų, viešai paskelbtų (ar paliko dramų rankraštyje, nežinau, laiškuose neužsiminė): "Sąžinė", 5 v. drama, 1929 m.; "Stella maris", 3 v. dramatinė legenda, "Aidai", 1947 m.; "Šventojo vakaro sapnas", 1 v. misterija; "Žiurkių kamera", 3 v. drama, "Aidai", 1953 m.; "Gulbės giesmė", 6 v. istorinė drama, 1962 m.; "Auksinė mergelė", 3 v. komedija paskelbta 6-je "Pradalgėje" 1969 m.

Dr. J. Griniaus draminės kūrybos nugarkaulį sudaro "Žiurkių kamera" ir "Gulbės giesmė". Šie veikalai mūsų dramaturgijoje užima gana žymią ir pakankamai garbingą vietą. Už "Gulbės giesmę" 1962 m. jam buvo suteiktas augščiausias išeivijoje literatūrinis pripažinimas — Lietuvių Rašytojų Draugijos premija.

Geriausia kūrėją pažinti, mano nuomone, yra jo kūrinį lyginant su kurio kito rašytojo panašiu kūriniu. Šį kartą norėčiau Jūsų dėmesį atkreipti į dr. J. Griniaus "Žiurkių kamerą", palygindamas ją su A. Škėmos panašios tematikos drama "Pabudimas". Nors šie abu rašytojai buvo iš esmės skirtingų meninių ir moralinių pažiūrų atstovai, šios abiejų dramos tiesiog peršasi palyginamos, keistai daugelyje taškų sutampa, idėjiškai ir tematiškai daugiau jungiasi nei skiriasi, nežiūrint jų kūrybinių prieštaravimų savo įsitikinimuose. Tai, mano manymu, labai charakteringa net ir šiandien — po 30 metų nuo šių dramų parašymo. Šis faktas rodo, kad abu šie rašytojai buvo ne praeiną, o pasilieką kūrėjai.

* * *

"Žiurkių kamera" yra patriotinės-partizaninės tematikos drama. Ja dr. J. Grinius pradėjo naują, iki šiol išeivijos teatro raštijoje nenaudotą kelią. Vėliau šiuo keliu jį pasekė visa eilė dramaturgų: A. Škėma, A. Landsbergis ir kiti. Dr. J. Grinius šia prasme yra visų pirmtakas, novatorius, pirmas dramine forma demaskavęs komunistinį melą, tardymo metodus, iškėlęs ryškų ir nesutaikomą konfliktą tarp marksistinės ir krikščioniškosios filosofijos. "Žiurkių kamera" iš pirmo paskaitymo atrodo esanti lengva tėvynės meilės ir pareigos ją ginti drama, bet įsigilinus matyti, kad aiškiai vyrauja gėrio ir blogio, tiesos ir melo atskleidimas, žmoniškumo ir sugyvulėjimo problemos, statą veikėjus į neįtikėtinai beviltiškas situacijas.

"Žiurkių kamera" pasirodė "Aiduose" 1953 m., nr. 2-7, taigi pirmoje metų pusėje. Ant. Škėmos "Pabudimas" išvydo šviesą 1956 m., t.y. po trejų metų, A. Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje" — 1966 m., mano dramos "Šviesa, kuri užsidegė" ir "Eldorado" — 1968 m. ir t.t.

Tuo metu partizanine tematika veikalai buvo gana populiarūs, plačiai vaidinami, aprašomi, premijuojami. Pvz. A. Škėmos "Pabudimas" buvo premijuotas 1952 m. L. Kultūros Fondo paskelbtame konkurse, A. Landsbergis už "Penkis stulpus . . ." gavo L. Bendruomenės Klevelando apygardos dramos premiją, mano "Šviesa . . ." ir "Eldorado" laimėjo Čikagos skautininkų dramos konkurse pirmąją ir antrąją premijas (K. Ostrauskas šią dviejų premijų laimėjimo viename konkurse "garbę" priskyrė A. Škėmai, tiesa, "moraliai"; žiūr: A. Škėmos raštai, II t., 427 p.).

Savo turiniu, iš dalies ir techninka arčiausiai "Žiurkių kamera" šliejasi prie A. Škėmos "Pabudimo", irgi 3 v. dramos. Nors A. Škėmos drama pasirodė 3 metais vėliau, Grinius ir Škėma juos rašė tuo pačiu metu — apie 1949-51 m. (Aš nekeliu mažiausios sugestijos, kad "Žiurkių kamera" turėjo betkokios įtakos "Pabudimo" autoriui). "Žiurkių kamera" ir "Pabudimo" panašumai peraiškūs, kad jų nepastebėtume (idėja, vieta, laikas, sąlygos . . .), o skirtumai tik struktūriniai (kalba, stilius, technika, priemonės . . .) Pvz. abiejose dramose yra katalikų kunigas, abiejose svarba ne "faktuose", o "idėjose", abiejose niekas neišeina gyvas, abiejose kenčia ir žūsta lygiai tardomieji ir tardytojai, abiejose veiksmo vieta fiziškai yra "tardymo kambarys", tačiau tikroji vieta — "žmogaus siela". Abu autoriai sėkmingai naudoja psichologinį - analitinį metodą, abiejuose veikaluose pavadinimai esmėje tą patį reiškia: alkanos žiurkės "papjauna" enkavedistus Morkų ir Kamniovą, kaip lygiai "pabunda" enkavedistai Pijus ir Pranas (pervėlai), nors visa tai skirta ne jiems, o tardomiesiems, tai yra aukoms. Tad gi "tardytojai" ir lieka aukos savo pačių sistemos, pasaulėžiūros, idėjinių klaidų ir, svarbiausia, abiejuose veikaluose tardomieji lieka tik nekaltos aukos: neturi nei ko "graužtis", nei nuo ko "pabusti".

* * *

Negalima praeiti tylomis pro "žiurkių" ir "niekinimo" metaforas, kuriomis taip dramatiškai operuoja Grinius ir Škėma. Nuostabu — net "priemonių" vartojime abu veikalai identiški, būtent, šios baugo metaforos savo laiką yra jau atsiėmusios, išbandytos, pirmoje "žiurkės", antroje grupinis žmonos priešartavimas vyrui stebint. Abi šios priemonės labai jau senos, šimtmečiais naudotos, veiksmingos gal tiktai tuo, kad žiūrovui gerai suprantamos ir psichologiškai tikros. Įvairiose operose, dramose, romanuose, norint išgauti paslaptis iš savo "mirtinų priešų", jie kankinami žmonų, dukterų ar sužadėtinių galimu išniekinimu.

Kone visos moterys pvz. iš prigimties bijo pelių, tačiau "žiurkės" įvaro baimės tik gimnazistei Ramunei (ji viską pasako iš žiurkių baimės, net ir tai, ko visai nebuvo) "Žiurkių kameroje", o "Pabudime" esmėje išniekinama ne Elena, o enkavedistas Pijus, vykdąs šį pavedimą. Nekaltas žmogus negali būti (pataisykite, jei klystu) "išnie-

(Nukelta į 7-tą psl.)

Po sėkmingo Hamiltono Aušros Vartų parapijos choro koncerto. Iš kairės: akompaniatorius J. GOVĖDAS, sol. A. PAKALNIŠKYTĖ, choro dirigentė D. DEKSNYTĖ-POWELL, sol. J. VAZNELIS Nuotr. J. Miltenio

"Laisvos atostogos" – trumpi apsakymai

BALYS GRAŽULIS

Į šią smulkiosios prozos knygą J. Savasis sudėjo net 32 įvairaus žanro kūrinėlius. Visi kone vienodo ilgio, lyg būtų laikraščio atkarpai rašyti. Keletą jų ir teko atkarpoje matyti. Neįmanoma jų visų betkuriam literatūros žanrui priskirti. Vieni kūrinėliai panėši į klasikinę novelę, kiti į feljetoną ar net humoreską, treti skirtini atsiminimų žanrui, dar kiti turi aiškų stebuklinės pasakos pagrindą. Užtiksi tarp jų mokslo fantazijos apsakymų, pagaliau net reportažų ir publicistikos. Taigi, gal vieniems tiktų apsakymų vardas, o kitiems — apybraižų.

Tai, sakytumei, įvairiaspalvis vėrinys. Tiek čia spalvų, nuotaikų, temų! Antai autorius (dauguma kūrinėlių parašyti pirmuoju a s m e n i u) "Angele sarge" ginčijasi su savo angelu sargu, mėgindamas juo nusikratyti. Bet kaip tu savo sąžinės atsikratysi? O "Nelaimingame velniuje" jis su užuojauta klausosi Pinčiuko skundo, kaip anam sunku žmogų gundyti dabarties nuodėmingame, visko pertekusiame pasaulyje. Jei šiedu apsakymai tik panėši į pasaką, tai "Aukso vainikas" jau tikra stebuklinė pasaka apie gundymą ir šv. Petro statulos savigyną.

"Laikrodis" ir "Operacija" aiškiai priskirtini mokslinės fantazijos kūrinių rūšiai. Viename pasakojama apie gyvenimo valandas mušantį laikrodį, o kitame apie jausmines ir moralines komplikacijas po žmogaus galvos persodinimo. Vaikystės atsiminimais autorius pasinaudojo "Nuodėmėje" ir "Sąmoksle". Pirmame pasakojime prisimenama pirmosios vaikystės nuodėmės ir pirmoji išpažintis, o antrame mokinių pokštai mokyklos klasėje.

Auklėjimo ir kartų problemos iškyla "Tėvų saulutėje" ir "Laisvose atostogose". Tai feljetonai apie pasileidusį pusbernį ir dukters užmojį vykti atostogų su plikakelniu b e r n u. Abiejuose feljetonuose netgi po gerą samtį sarkazmo įkrauta. Prie šių dviejų derinasi, jei ne nuotaika ir stiliumi, tai problemos panašumu, reportažinio pobūdžio vaizdelis iš itališkos mokyklos "Pamoka apie Dantę". Tokie klasės vaizdai nesvetimi ir amerikietiškai mokyklai.

Tačiau dauguma apsakymėlių skirta meilės ir šeimos įdomesniems momentams. Čia pasakojama apie dėl pavydo tarnybos netekusį banko tarnautoją, apie kapinėse su mirusiu vyru išsiskiriančią moterį ir dėl keistos priežasties savo darbininkę vedantį fabrikantą. Ir vėl apie senbernio romansą su senmerge, apie vyrą, netekusį žmonos vien dėlto, kad jinai jį perstipriai mylėjo. Taip pat apie pavydžią žmoną, įtariančią savo vyrą neištikimybe dėlto, kad šis dainavo romantišką dainelę. Čia vėl pasišaipoma iš šeimos svarstybų planuojant atostogas už dar nelaimėtą konkursą, tai pasakojama kaip vedusių pora pildo anketą apie daromus sprendimus šeimoje.

Apstu šioje knygoje ir šiaip sau linksmų ir nevisai linksmų apybraižų, panėšinčių labiau į reportažą, negu betkurį literatūrinį žanrą. Antai rašoma apie laukinius gyvulius mačiusį žmogų, kurį žmona ir jos pakviesti psichiatrai laiko pamišusiu. Panašiai ir liūtus staugiant girdinčiam senukui niekas nebetiki. Taip pat apie jaunų žmonių porą lokių porą vaidinančią. Apie grybų ragautoją amerikiečių kariuomenės tarnyboje, apie doltonistą-spalvų neatskiriantį automobilio vairuotoją ir apie komišką gaidžio pjovimą. Kalbama apie amneziaką, nesidžiaugiantį atminčiai sugrįžus, ir apie ligos jieškantį žmongų. Prie šios grupės galima būtų prijungti ir savo nuotaika visai skirtingą nuotykį su turiste suome.

Likusieji rašiniai priskirtini publicistikos rūšiai. Nežiūrint jų temų svarumo, verčiančių giliai susimąstyti ar grįžti į palaimintą praeitį, jie tėra proginiai straipsniai, sociofilosofiniai apmąstymai. Viename jų prisimenamos Kalėdos tėvynėje ir ana šventinė nuotaika palyginama su modernių laikų Kalėdomis. Kitame spėliojama, kaip sektųsi Juozapui su Marija šiandien nakvynę surasti, kur tektų Marijai gimdyti. Trečiame vaizduojamas amžinojo samariečio atvejis ir ketvirtame — jau linksmas nutikimas su šventiniais sveikinimais.

Kaip matome, kūrinėliai labai margo turinio, literatūrinio žanro ir, aišku, nevienodos vertės. Tačiau, jeigu jie įvairuoja turiniu, tai nesiskiria stiliumi ir dažniausiai nuotaika. Visų, nepaisant minimų dramatiškų ir net tragiškų įvykių, nuotaika giedra, kitų net linksma. Visi parašyti nepretenzingu, lengvu stiliumi, todėl lengva skaityti ir suprasti. Deja, tokie kūriniai paskirai paimti atrodo gerai, bet sudėti į krūvą netenka didelės dalies savo žavumo, nes panašumai, pasikartojimai, sutapimai ir nuolatinė šypsena pradeda įgristi.

Autoriaus kalba yra stipriausias jo įrankis. Tai miestiečio inteligento kalba — paprasta, aiški, tiksli. Iš jos kyla ir autoriaus stilius, kuris yra laisvas nuo žodžių sriauto, nuo bereikalingų puošmenų, neapsunkintas periodais. Jo sakiniai trumpi, tiksliai išreiškiantys tai, kas norima pasakyti. Dialogai nekomplikuoti, beveik lakoniški, ir jų yra tik tiek, kiek reikia. Todėl autorius išsiverčia be ilgesnių aprašymų. Keletas ar keliolika sakinių ekspozicijoje ir viskas. Tačiau šitaip rašant, sunkiau atidžiai pažvelgti į ž m o g ų, į veiksmo priežastingumą, į aplinką. Dėlto apsakymai atrodo lyg būtų ilgesnių veikalų santraukos, nes telkiamasi veiksmo atpasakojime.

Tačiau, kai nori, autorius sugeba duoti ir labai žavų, kondensuotą vaizdą. Antai "Turistė" skaitytoją pavaišina neužmirštamu Romos vaizdu nuo Palatino kalno. Tai romantiškas žvilgsnis į istorišką Romos panoramą.

Autorius rašo, sakytumei, su atlaidžia šypsena, su lengva pašaipa. Net ir labai rimtose aplinkybėse stengiasi išgauti iš skaitytojo šypsnį, sukelti jaukią nuotaiką. Daugumoj atvejų jam tai ir pavyko. Deja, yra keletas apybraižų, kurių šypsnis liko sustingęs autoriaus lūpose.

Netrūksta autoriui ir pastabumo. Kaikuriuose pasakojimuose jo pastebėti gyvenimo reiškiniai pateikiami skaitytojui ilgai išliekančiais vaizdais. Štai užpildydama anketą apie tai, kas daro sprendimus šeimoje, pora įrašo: "Visus smulkius reikalus sprendžia žmona, pav. naujo namo ar automobilio pirkimas, vyrui darbo, o vaikams mokyklos parinkimas, naujų kailinių žmonai pirkimas, vyro kaklaraiščio spalva ir panašūs. O vyras daro sprendimus visais svarbiais klausimais, pav. trauktis ar nesitraukti amerikiečiams iš Europos, mesti ar nemesti atominę bombą ant Rusijos, rinkti ar nerinkti prezidentu Carterį sekančiai kadencijai, priimti ar nepriimti Ispaniją į Europos Bendruomenę, vykti ar nevykti popiežiui į Maskvą ir pan.".

Yra knygoje ir susimąstyti verčiančių dalykų. Tačiau ir apie juos autorius moka kalbėti be rūstaus tono, tuo pačiu linksmu stiliumi. Štai apmąstymuose "Nėra vietos užeigoje" autorius klausia: ar surastų nakvynę Juozapas besiruošiančiai gimdyti Marijai šiandien? Ir duoda liūdną šypseną iššaukiantį atsakymą. Šiltuose ir žaviuose "Pokalėdiniuose apmąstymuose" pastebi kontrastą tarp jaunystėje matytų ir dabartinių kalėdinių vaizdų tokiu įsirėžiančiu palyginimu: "Prakartėlės asmenys ne žmonės, o baidyklės, Kūdikėlis panašus į Pinocchio medinuką. Juozapas su pypke dantyse ir stikline rankoje. Vietoj jaučio ir asilo pastatytas 'trokas' ir motociklas".

Nors knygoje ir yra su literatūra nedaug ką bendro turinčių kūrinių, o ir turinčių išliekančią vertę nedaug tėra, knyga visdėlto palieka jaukų įspūdį ir todėl rekomenduotina skaitytojui. Neperreiklų skaitytoją ji ne vien patenkins, bet ir suteiks malonią atgaivą. O ir kiekvienas ją skaitydamas neužsnūs, kaip anas, knygos viršelyje nupieštas atostogautojas.

Gana vykęs Irenos Mitkutės pieštas knygos viršelis neišreiškia knygoje sukauptos nuotaikos. Manyčiau, geriau tiktų po medžiu sėdinčio, plačiai besišypsančio atostogautojo paveikslas.

J. Savasis, LAISVOS ATOSTOGOS. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Spaudė "Draugo" spaustuvė. Viršelį piešė Irena Mitkus. Čikaga 1980 m., 192 psl. Kaina — $6.

Giesmė šventovėje, daina salėje

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choro metinis koncertas

Š.m. gegužės 23 d. Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras sėkmingai atliko savo metinį pavasario koncertą. Prie pavasario gėlėmis papuoštų stalų Jaunimo Centre susirinko apie 200 vyresnio amžiaus žmonių pasidalinti ir pasidžiaugti choro darbo rezultatais. Ypatingas susidomėjimas buvo jau nebe pirmą kartą Hamiltone viešinčiu iš Čikagos sol. Jonu Vaznel iu ir hamiltoniete jauna soliste Anita Pakalniškyte. J i e m s akompanavo Jonas Govėdas.

Programą pradėjo choras, vadovaujamas Darijos Deksnytės-Powell, padainuodamas: "Susikalbėjo" (liaudies daina) ir "Paslaptis" — J. Telksnio, kompozicija J. Govėdo.

Moterys, pasipuošusios naujomis pavasariškomis suknelėmis, tiko bendrai šventiškai nuotaikai. Labai gaila, kad choras yra sumažėjęs (11 vyrų ir 15 moterų). Programos gale dirigentė apgailestavo, kad keletas choristų dėl įvairių negalavimų negalėjo dalyvauti, o A. Miškinis per paskutiniuosius metus ir iš gyvųjų tarpo išsiskyrė.

Po to scenoje pasirodė publikos maloniai sutiktas sol. J. Vaznelis. Jis padainavo "Pavasario dainą" — Rachmaninovo, "Ir kur visur tyla". Anita Pakalniškytė pasirinko S. Šimkaus "Kur bakūžė samanota" ir Adelės ariją iš operos "Ariana" — Puccini. Vėl choras atliko "Sienapjūtės dainą", harm. Andriulio, "Prie šaltinio" — harmonizuota J. Govėdo, "Kur giria žaliuoja" — J. Gudavičiaus.

Sol. J. Vaznelis jausmingai atliko G. Verdi operos "Don Carlos" ariją "Dormiro sol". A. Pakalniškytė, nors pradžioje programos pranešė, kad yra peršalusi ir nesijaučia gerai, tačiau labai gražiai atliko "Qui la voce" — iš operos "Puritani", "Dainos, muzika ir gėlės" Metrikienės (žodžiai Lemberto). Abu solistai kartu padainavo duetą iš operos "Don Giovanni" — Mozarto. Publika nenorėjo jų paleisti, bet neišprašė nieko daugiau.

Dar kartą sceną užėmė choras, atlikdamas "Lino žiedą" — J. Švedo ir "Tėviškės klevus" — J. Gaižausko. Prie choro prisijungė sol. J. Vaznelis "Ūdrio daina" iš V. Klovos operos "Pilėnai". Pabaigoje solistai ir choras atliko J. Bertulio "Su daina į tėvynę".

Po programos visiems gražiai padėkojo dirigentė D a r i j a Deksnytė-Powell, pareikšdama ypatingą padėką savo motinai, kuri, jos žodžiais, esanti jos patarėja, kritikė, virėja, siuvėja ir mama.

Koncertu buvo patenkinti ir rengėjai, ir klausytojai, turėję progos pasigėrėti mišraus choro dainomis ir solistais. Daugumas pasiliko ir šokiams, kurie truko ilgai, grojant p. Vaičiaus orkestrui. Gaila tik, kad salėje visiškai nesimatė j a u n i m o. Jiems, atrodo, neįdomios yra mišraus choro dainos, gal nepatinka ir šokių muzika — valsai, polkos, tango. Tačiau jų vietą užpildė svečiai iš Toronto, Delhi, St. Catharines. Programą pranešinėjo choristė Aldona Matulicz. Svečių tarpe matėsi ir sol. V. Verikaitis, buvęs šio choro dirigentas.

Linksmąja dalimi ir visu šiuo koncertu rūpinosi choro valdyba — A. Tumaitis, G. Jacevičius, B. Pareikštienė, G. Žemaitienė ir A. Muliolis.

Šis sėkmingas koncertas turėtų būti paskatinimu nugalėti kilūtis, telkti naujus narius ir sekančiais metais vėl pradžiuginti panašiu koncertu. **G. B.**

Draminė Griniaus kūryba

(Atkelta iš 6-to psl.)

kintas", nes jo nekaltybė jį apsaugo nuo betkokio purvo, fizinio ar moralinio — gali būti nekaltai nubaustas, bet ne išniekintas.

Todėl Grinius, man atrodo, sąmoningai atsisakė "prievartavimo" baugo, nors sąlygos buvo sudarytos: tardymo kameroje dvi seserys — gimnazistė ir studentė. Gimnazistė tokio kelių vyrų prievartavimo būtų labiau išsigandusi nei žiurkių vien moraliniu požiūriu sprendžiant. Griniui tai pigu. O gal tokiu atveju net ne nusikaltimas? Tvirto charakterio studentei Švelnytei, pasiryžusiai iki mirties aukotis Dievui ir Tėvynei, prievartinis "niekinimas" būtų žymiai mažesnė kaltė, negu partizanų išdavimas mirčiai.

Tą pačią mintį sekant, "Pabudime" Kazio žmona Elena negalėjo būti tiesiogine prasme "išniekinta", nes ji esmėje nekalta, tad gi ir Kazio išprotėjimas nėra pateisinamas, nėra nuoseklus tokio "tardymo" rezultatas. Nekaltos ž m o n o s išprievartavimas šiuo atveju tėra brutalus kūno sužalojimas, pvz. rankos ar kojos nukirtimas. Nuo to joks vyras neišprotėtų, nes tai alogiška.

Kazio inteligencijos žmogus žmonos prievartavimą, tegu ir akivaizdoje, tepriimtų kaip "tardymo metodą", o žmonos moralinė vertė tik padidėtų. Kitaip tariant, toks "išprievartavimas" mirties akivaizdoje yra niekinis aktas, todėl ir Elenos nusinuodijimas pamačius nušautą vyrą susilpnina idėjinį dramos įtempimą, patį veiksmą susmulkina, net, galima sakyti, sustabdo tai, kas įgyta tokia kančia ir auka.

Tai didelis minusas veikalo autoriui. Po to, kas jai atsitiko, nuodytis nebėra prasmės, jai teliko garbingai kovoti iki galo už vyro idealus, jei tokie buvo, o ne pasitraukti iš gyvenimo savanoriškai. Ypač kai Kazio ir Elenos meilė įtikinančiai pabrėžta.

Dar klaikiau nuskamba veikalo pabaiga — šimtą vienuolika asmenų nužudęs enkavedistas staiga, be jokio paruošimo ar pagrindo, "pabunda", grįžta prie Dievo ir su kun. Antanu suklaupia maldai . . . Jeigu čia ne ironija, tai groteska (kuo Škėma yra pasireiškęs), daugiau juokinga, negu tragiška.

* * *

Dr. J. Griniaus "Žiurkių kameroje" tokių idėjinių klaidų nėra. Jis atmetė tai, kas daugiau "neskoninga", negu baugu. Net paprastuolių, kaimiečių, eilinių žmonių, ne inteligentų (gimnazistė Ramunė, batsiuvys Stakys, jo žmona Ona) dialogai remiasi ne gudrumu, o paprastumu, ne abejotinos vertės filosofavimu, o tiesos meile, įsitikinimais, moralinėmis kasdienio elgesio normomis. Griniaus drama žymiai rimčiau sukirpta, tvirčiau etiškai ir estetiškai pagrįsta, todėl tiksliau išsako jai skirtą vaidmenį.

Tiesa, "Pabudimas" sceniškai veiksmingesnis, žymiai trumpesnis, einąs tiesiog prie reikalo, bet už tai nepakankamai aiškiai išdėstytas, palikta idėjinių spragų, o III-je dalyje veiksmas sustabdomas ilgų, pasikartojančių dialogų. Kad ir geri pokalbiai veikalą sunuobodina, pagrindinei idėjai jau išsisprendus.

"Žiurkių kamera" dvigubai ilgesnė, išsami, kalba gera ir taisyklinga. Neneigiame, kad veikalo struktūra pritaikyta daugiau skaitymui, ne vaidybai. Tačiau sceninė dramos vertė nenukenčia, nes joks veikalas neišvengia kopiūrų, pritaikymo laikui, vietai ir statytojų pajėgumui, įskaitant patį W. Šekspyrą.

"Žiurkių kamera", kaip pirmoji šios rūšies drama, yra padariusi pastebėtiną įspūdį vėlesniems dramaturgams, bandžiusiems šias problemas spręsti draminio žanro forma.

Anatolijus Kairys

STASYS-VYTAUTAS DUBICKAS, D.D.S., baigęs šį pavasarį odontologiją Western universitete, Londone, Ontario. Kaip dantų gydytojas šiuo metu dirba North Bay, Ont., aviacijos bazėje ir turi kapitono laipsnį. Yra baigęs Burlingtono Lord Elgin vidurinę mokyklą pirmuoju mokiniu. Buvo atletų pirmininku. Būdamas pradžios mokykloje, tarnavo Ontario parlamente kaip raštų išnešiotojas (page boy). Lankė Maironio mokyklą Toronte, dalyvavo jūrų skautų veikloje. Jo tėvai Augutė ir Vytautas Dubickai gyvena Burlingtone

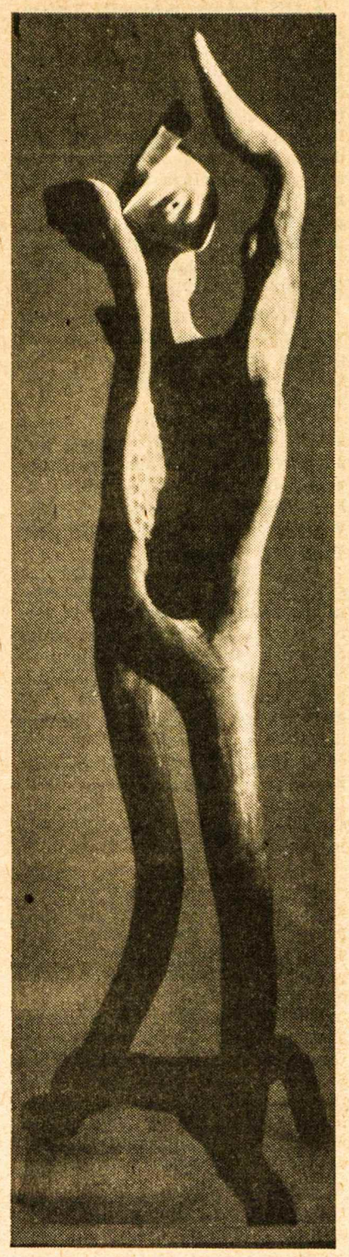

Dail. PRANO BALTUONIO sukurta šaknų skulptūra "Saliutas" 4,5 pėdos augščio. Jo darbų paroda bus š.m.birželio 20-21 dienomis Windsore, Ont., lietuvių parapijos salėje

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

KLEVELANDO ATEITININKAI, minėdami ateitininkijos septyniasdešimtmetį, gegužės 2 d. surengė koncertą ir literatūros vakarą Dievo Motinos parapijos salėje. Literatūrai atstovavo iš Vašingtono atvykęs Antanas Vaičiulaitis, pasižymėjęs savo romanais bei novelėmis, neseniai debiutavęs ir poezijoje su savo rinkiniu "Ir atlėkė volungė". Jis skaitė novelę "Ežerai", porą eilėraščių, su lengvu humoru kalbėjo apie savo kūrybą. R. Staniškytė ir M. Bankaitytė deklamavo eilėraščius iš rinkinio "Ir atlėkė volungė". Koncertinę programos dalį atliko sol. Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė, rečiau koncertuose girdimas sopranas. Ji atliko eilę lietuvių ir klasikinių kompozitorių dainų bei operų arijų. Akompanavo žymusis pianistas Andrius Kuprevičius.

NAUJO MENO IR KULTŪROS CENTRO ATIDARYMAS Portoriko sostinėje San Juane buvo pažymėtas parodomis, spektakliais ir koncertais. Centras turi 2200 žiūrovių talpinančią koncertų salę su puikia akustika. Gegužės 9 d. joje koncertine forma buvo atliktas pirmas R. Wagnerio operos "Wallkuere" veiksmas, dalyvaujant simfoniniam Portoriko orkestrui su dirigentu J. Barettu. Pagrindines tos operos partijas dainavo trys solistai — mezzo-sopranas Nancy Williams, tenoras Edward Sooter ir bosas-baritonas Arnoldas Voketaitis. Programoje rašoma, kad mūsų tautietis dainininkas jau žinomas ne tik JAV, bet ir V. Vokietijoje, Čekoslovakijoje, Italijoje, Ispanijoje. Pernai jis sėkmingai gastroliavo Meksikoje ir Havajuose.

LIETUVIŠKOJI "G A L E R I J A", korporacijos principu įsteigta Čikagos centre, paminėjo pirmuosius savo veiklos metus. Šiame laikotarpyje "Galerijoje" buvo surengta net 14 parodų: 10 individualių ir 4 grupinės. Sukakties proga rinktinių darbų paroda gegužės 8-17 d.d. buvo surengta Jaunimo Centro M. K. Čiurlionio galerijoje. Parodai buvo sutelkti "Galerijoje" pasirodžiusių dailininkų darbai, papildyti ir kitų dailininkų kūriniais.

TRADICINĘ LIETUVIŲ DIENĄ Šv. Kazimiero parapija Los Angeles bei apylinkių tautiečiams šiemet rengia birželio 22 d. Tai bus sukaktuvinis renginys, kuriuo klebonas prel. J. Kučingis nori paminėti parapijos keturiasdešimtmetį. Dailės parodon su savo kūriniais atvyks Antanas Petrikonis iš Floridos. Koncertan yra pakviesti du Kanados lietuvių solistai — sopranas G. Čapkauskienė ir tenoras R. Strimaitis. Akompanuos R. Apeikytė. Tikimasi, kad dailės paroda susilauks ir vietinių atstovų.

POEZIJOS DIENOS Čikagos Jaunimo Centro kavinėje gegužės 29-30 d.d. buvo susietos su prieš 30 metų išleista "Žemės" antologija, mirusiais ir gyvais žemininkais. Tų Poezijos Dienų iniciatorius ir rengėjas yra Kazys Bradūnas, laimėjęs literatūrinę Lietuvių Bendruomenės kultūros tarybos 1980 m. premiją. Jis ir tarė įvadinį žodį, pradėdamas poezijos šventę gegužės 29 d. Pagrindiniu paskaitininku buvo pakviestas poetas Tomas Venclova, profesoriaujantis garsiajame Yale universitete, nes buvo norėta, kad žemininkus ir jų kūrybą aptartų bei įvertintų neutralus žmogus. Savo paskaitą jis pradėjo paralele tarp B. Brazdžionio ir žemininkų. "Žemės" antologijoje buvo sutelkti penki poetai — V. Mačernis, J. Kėkštas, K. Bradūnas, A. Nyka-Niliūnas, H. Nagys ir filosofinį žodį apie jų kūrybą tarės dr. J. Girnius. Nors žemininkai šiek tiek maištavo prieš B. Brazdžionio kartą, jie visdėlto jos buvo veikiami daugiau nei patys jautė. Atsidūrę išeivijoje, žemininkai tapo avangardistais, bet dabar jau pereina į klasikų eiles, nes jų pradines pozicijas užima jaunesniųjų poetų karta. T. Venclova papasakojo, kaip jis bandė jieškoti Lietuvoje žuvusio V. Mačernio kapo, kaip jam Varšuvos karo veteranų namuose teko susitikti su J. Kėkštu. Lietuvoje labiausiai yra skaitomas ir sekamas K. Bradūnas. Pasak T. Venclovos, V. Mačernis būtų galėjęs pasiekti Putino lygį ar pakilti dar augščiau. J. Kėkštą jis laiko romantiku, A. Nyką-Niliūną — artimesniu H. Radauskui. H. Nagys daugiau remiasi istorine patirtimi ir savo dienų gyvenimu. Antroji šios dienos vakaro dalis buvo skirta dainoms, susietoms su žemininkų eilėraščiais. Jas dainavo E. Sakadolskienė, paruošusi šią programą, L. Rimkus ir Julita Burgess. Gegužės 30 d. K. Bradūnas dalijosi atsiminimais apie žemininkus, skaitė jų eilėraščius. Paaiškėjo, kad žemininkai niekada nebuvo susitikę su J. Kėkštu, neseniai mirusiu Varšuvoje. Jauniausiai atrodančiu K. Bradūnas laiko Baltimorėje gyvenantį A. Nyką-Niliūną, jau sulaukusiu 60 metų. Jis papasakojo anekdotiškai skambanti įvykį; kai šis poetas buvo 40 metų ir Kalėdoms norėjo nusipirkti alkoholinių gėrimų. Esą pardavėjas atsisakė juos parduoti nepilnamečiam jaunuoliui. A. Nykai-Niliūnui parduotuvėn teko atsivesti žmoną su trimis vaikais. Poezijos Dienų proga Jaunimo Centro kavinė buvo papuošta dail. Kazio Janulio sukurtu "Žemės" antologijos viršeliu, kurį padidino dail. Jonas Kelečius. Reklaminį plakatą buvo sukūręs dail. P. Aleksa.

DAIL. PROF. J. KUZMINSKIS baigia kurti medžio raižinių lakštų iliustracijas V. Krėvės "Raganiui". Šeši apysakos skyriai turės apie 20 pilno puslapio dydžio iliustracijų. Teksto puslapių pakraščiuose bus mažesni raižiniėliai, susieti su etnografija, liaudies darbais bei rakandais. Ruošdamasis šiam dideliam darbui, prof. J. Kuzminskis keliavo po Dzūkiją, lankėsi V. Krėvės gimtinėje Subartynose, buvo nuvykęs ir prie Gilšės ežerėlio.

TRADICINIAME KONKURSE Vilniuje, Šiauliuose ir Klaipėdoje varžėsi jaunieji atlikėjai iš augštesniųjų muzikos, vidurinių meno ir kultūros mokyklų Lietuvoje. Pirmavo Vilniaus J. Tallat-Kelpšos augštesniosios muzikos mokyklos atstovai. Pirmąsias vietas ir laureatų vardus išsikovojo dėstytojų A. Smolskaus birbynės, R. Daubarytės akordeono, E. Sopranavičiaus ir V. Žvirblio chorinio dirigavimo, A. Vanago triūbos, A. Ančerevičiaus fagoto, R. Sakalienės fortepijono klasių moksleiviai. Pirmąsias vietas taipgi laimėjo grupė Vilniaus M. K. Čiurlionio vidurinės meno mokyklos, Kauno J. Gruodžio augštesniosios muzikos mokyklos moksleivių.

KŪRYBINĮ SAVO VAKARĄ Vilniaus operos ir baleto teatre surengė baleto solistai Nina Antonova ir Jonas Katakinas, kurie yra sukūrę daug pagrindinių veikalų šio teatro spektakliuose. Programon jie buvo įtraukę B. Bartoko baletą "Stebuklingasis mandarinas", choreografines miniatiūras pagal A. Skriabino, A. Slavicko, A. Dvoržako, J. Saulskio muziką. Joje taipgi dalyvavo baleto artistai A. Beliukevičius, V. Nosovas, M. Proškinas, V. Šiškinas, R. Veiveris, simfoninis teatro orkestras, diriguojamas J. Aleksos. Tarpus užpildė dramos aktorius A. Rosenas, skaitęs E. Matuzevičiaus, V. Mačernio, A. Baltakio ir P. Širvio eilėraščius.

KLAIPĖDOS LIAUDIES OPEROS TEATRAS aplankė kauniečius. Jiems buvo atvežęs A. Juškevičienės režisuotą J. Strausso operetę "Čigonų baronas" ir G. Donizetti operą "Meilės eliksyras", pastatytą rež. V. Paukštės. Pagrindinius vaidmenis atliko solistai G. Iljina, A. Bielskis ir J. Grikštienė.

MENINIŲ NUOTRAUKŲ PARODA "Miniformatai-81" įvyko Mogiliove. Vertintojų komisija turėjo peržiūrėti 4.000 nuotraukų, kurių dalis buvo gauta iš užsienio. Lietuvos atstovai grįžo su nemažais laimėjimais. Aukso medalį Kazimieriui Mizgiriui atnešė jo gamtovaizdžių serija "Kopos". Du sidabro medalius laimėjo alytiškis Zenonas Bulgakovas už nuotraukas "Gulbės" ir "XX amžius". Sidabro medalis taipgi buvo įteiktas kauniečiui Romualdui Pozarskiui už nuotraukų seriją "Klinikose", bronzos — vilniečiui Stasiui Žvirgždui už "Trigubą portretą". Specialaus apdovanojimo už gausų nuotraukų rinkinį susilaukė Lietuvos Fotografijos Meno Draugijos Vilniaus skyrius.

MENO DARBUOTOJŲ RŪMAI Vilniuje surengė poeto Jono Graičiūno kūrybos vakarą. Jo eilėraščius skaitė aktoriai — G. Urbonaitė ir J. Šalkauskas.

KOMPOZITORIŲ NAMUOSE VILNIUJE balandžio 16 d. skambėjo naujieji kūriniai. K. Pauliko "Antrąjį pučiamųjų kvintetą" atliko V. Višinskas, R. Staškus, J. Černius, A. Ančerevičius ir S. Kižys. Magnetofono juoston buvo įrašyta Z. Virkšo poema mezzo-sopranui, vargonams ir fortepijonui "Jau paukščiai leidžiasi ant mano rankų", sukurta D. Kudžmaitės žodžiais. Ją atliko Vilniaus operos sol. A. Stasiūnaitė, Ž. Survilaitė ir R. Biveinis. V. Juozapavičius naujų kūrinių perklausai buvo pateikęs savo oratoriją dviem solistam, skaitovui, mišriam chorui, vargonam ir simfoninio orkestro grupei. Šio kūrinio įrašą parūpino solistai R. Maciūtė, S. Dirsė, aktorius V. Kybartas, Kauno choras, vargonininkas B. Vasiliauskas, Vilniaus filharmonijos simfoninio orkestro grupė su dirigentu J. Domarku.

LIETUVOS TELEVIZIJOS IR RADIJO VAIKŲ CHORAS, prieš porą metų įsteigtas jauno dirigento A. Girdzijausko, vilniečius pakvietė į debiutinį savo koncertą gegužės 14 d. Koncertas buvo pradėtas D. Šostakovičiaus, D. Kabalevskio kompozicijomis, S. Šimkaus, J. Graubinio harmonizuotomis lietuvių ir latvių liaudies dainomis, K. Brundzaitės "Upeliu", B. Kutavičiaus "Peliuku Mikimauzu", ištrauka iš W. A. Mozarto operos "Figaro vestuvės". Pirmąją dalį užsklendė L. Beethoveno "Himnas nakčiai", su sol. E. Budryte atlikta B. Britteno "Lopšinė", V. Barkausko "Fabrikai", "Skelbimų stulpas" ir "Linksmas pasaulis". Su chormeistere N. Barkuviene atskirą pasirodymą turėjo ir jaunesnioji choro grupė su M. K. Čiurlionio meno mokyklos jaunųjų smuikininku ansambliu. Iš tų jaunučių išaugs nauji dainininkai pagrindiniam vaikų chorui. Koncerto užbaigai buvo pasirinkta naujoji A. Martinaičio kantata S. Gedos tekstu "Karvelis, skrendantis vakarop". Šį premjerinį kūrinį atliko pagrindinis vaikų choras su sol. L. Domeikaite ir A. Girdzijausko diriguojama simfoninio Vilniaus filharmonijos orkestro instrumentalistų grupe.

V. Kst.

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 239-5923
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas
999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 19 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
90 dienų termin. indėlius 16 %
term. indėlius 6 mėn. 15 %
term. indėlius 1 metų 13 %
term. indėlius 3 metų 12 %
pensijų s-tą 14 %
tapomąją s-tą 11 %
spec. taup. s-tą 14 %
depozitų-čekių s-tą 6 %
DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo 17½ %
mortgičius nuo 16¾ %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD. REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

jo kitas laiškanešys. Tardymą perėmusi policija konstatavo, kad tokiu būdu iš religinės grupės pastarųjų dvejų metų laikotarpyje buvo pavogta daug tūkstančių dolerių.

Savo pasitarimus Kanados energijos išteklių min. M. Lalonde su Albertos ministeriu M. Leitch Banffe naftos kainų klausimu užbaigė per vieną dieną. Abiem pusėm priimtinas susitarimas nebuvo rastas, tik išklausytas Albertos vyriausybės pasiūlymas. Atskirose spaudos konferencijose abu ministeriai neatskleidė jokių detalių, išskyrus abiejų įsipareigojimą dar iki šio mėnesio pabaigos susitikti Toronte, kur turės būti padarytas Kanados vyriausybės pasiūlymas Albertai. Lig šiol Otava reikalavo, kad už naftą gautos pajamos jos iždui būtų padidintos nuo 10 iki 24%, Albertai ir naftos bendrovėms sumažintos suo 45 iki 33%. Problemą sudaro ne tik tų pajamų pasiskirstymas, bet ir peržema kaina, kurią yra nustačiusi savo nuožiūra Kanados vyriausybė. Šiuo metu už statinę naftos leidžiama mokėti tik $17,75, kai užsienietiška nafta kainuoja apie 40 kanadiškų dolerių. Remiantis neoficialiomis žiniomis, Banffe įvykusiame pasitarime Alberta pareikalavo, kad statinės kaina būtų padidinta $2.25 ir tuo būdu būtų pakelta iki $20. Pagal dabartinį Otavos sprendimą, statinė naftos liepos 1 d. bus pabranginta tik vienu doleriu. Dvi naftos bendrovės "Imperial" ir "Shell" yra paruošusios projektus naftai išsunkti iš dervingo smėlio. Tie įrenginiai kiekvienai bendrovei kainuotų po $13 bilijonų. Tokiai investacijai yra būtinas pakankamai augštos kainos užtikrinimas ateičiai, kad bendrovės galėtų atgauti panaudotą kapitalą. Dėlto jos reikalauja skubaus kainų susitarimo, prišingu atveju grasindamos atšaukti projektų vykdymą.

Trylika Kanados senatorių pareiškė norą, kad balsavimuose būtų leista vadovautis ne partijų politika, o savo sąžine, ypač kai jie liečia sritinius Kanados reikalus. Šią grupę sudaro dešimt liberalų, vienas konservatorius, vienas socialinio kredito narys ir vienas partijoms nepriklausantis senatorius. Ši grupė senato posėdžiuose nori gauti atskirą vietą, nesusietą su partijomis, nors nė vienas jų oficialiai iš savo partijos nėra pasitraukęs. Tas balsavimas pagal asmeninę sąžinę greičiausiai liečia naująją Kanados konstituciją bei jos pakeitimus, kuriuos turės patvirtinti parlamentas ir senatas. Iš tikrųjų valdžios skiriami senatoriai neturi jokios galios. Jie tik tvirtina parlamento nutarimus ir lig šiol nėra atmetę nė vieno.

Ketvirtadienų karuselėje Kanados bankas paskolų palūkanas buvo pakėlęs iki rekordinio 19,1%. Privatūs bankai tada už paskolas kanadiečiams įvedė 20 %. Praėjusį ketvirtadienį Kanados bankas paskolų palūkanas sumažino iki 19,07%, o bankai ir toliau paliko 20%. Pasitarimus su bankų atstovais turėjo finansų min. A. MacEachenas. Jis prašė bankus padaryti nuolaidų mortgičių savininkams, kurie jų neįstengia mokėti dėl paskolų pabrangimo, kai jis įtraukiamas pakeičiant pasibaigusias mortgičių sutartis. Bankų atstovai pažadėjo vengti mortgičiais padengtų nuosavybių atėmimo, jeigu jiems padės Kanados vyriausybė.

Ontario ūkininkų atstovai susitiko su šios provincijos premjeru W. Davis, žemės ūkio ministeriu L. Hendersonu, finansų ministeriu F. Milleriu ir Kanados žemės ūkio ministeriu E. Whelanu. Jie paprašė pagalbos skoloms, kurias dabar smaugia nepakeliamos palūkanos. Esą šiemet jau bankrutavo daugiau kaip 200 Ontario ūkininkų, kai tuo tarpu pernai per visus metus bankroto tesusilaukė 122 ūkininkai. Dalis ūkininkų nepaskelbia oficialaus bankroto, bet tik parduoda savo ūkius skoloms išmokėti. Toks ūkininkų pasitraukimas sumažins žemės ūkio gaminius ir tuo pačiu padidins jų kainas vartotojams. Po šio pasikalbėjimo Ontario finansų min. F. Milleris pradėjo ruošti finansinę paramą ūkininkams, kuriuos spaudžia permažos pajamos ir peraugštos paskolų palūkanos. Tokiai paramai Ontario vyriausybė galėtų paskirti iki $100 milijonų Ministerių kabinetas svarsto kelis projektus ir juos žada paskelbti netrukus.

Otavos Vyrų Klube lankėsi Ontario finansų min. F. Milleris Savo kalboje jis palietė infliacijos problemas. Pasak jo, 20% paskolų palūkanos, padariusios didelių nuostolių Kanados ekonomijai, liudija užsienie-čių investatorių nepasitikėjimą federacine vyriausybe. Jos iždas dabar sutelkia 20,8% bendrųjų visos Kanados pajamų. Toks biudžetinis išlaidumas esąs pagrindinis infliacijos šaltinis. F. Milleris pabrėžė, kad paskutinis Ontario biudžetas tebuvo padidintas 12,2%. Esą infliaciją skatina ir Saskačevanas, biudžetą padidinęs 24,5%, o Kvebekas savo indėlį atiduoda biudžetiniu $2 bilijonų deficitu. F. Milleris betgi nutylėjo, kad ir jo biudžetas turės beveik bilijono dolerių deficitą. Lyginant su pernykščiu biudžetu, tas deficitas šiemet pakilo net 24%.

Be taikos sprendimo Salvadore iš porą savaičių trukusios kelionės grįžo socialistų vadas E. Broadbentas, šią misiją gavęs kaip Socialistų Internacionalo vicepirmininkas. Šilčiausiai jis buvo sutiktas Kuboje diktatoriaus F. Castro, sovietiniais ginklais remiančio marksistinius sukilėlius Salvadore. Pokalbis, gurkšnojant alų, vyko kelias valandas. Deja, E. Broadbentą lydėję kanadiečiai žurnalistai tan pokalbin nebuvo įsileisti net stebėtojais. Todėl bevertis liko E. Broadbento pareiškimas, kad F. Castro yra gerai susipažinęs su Salvadoro problemomis, kad iš jo buvo gauta vertingų pasiūlymų. E. Broadbentui viešint Meksikoje, vietinis laikraštis paskelbė Socialistų Internacionalui priklausančio vieno švedo aštrų puolimą JAV politikos Salvadore. Savo paramą marksistinių sukilėlių revoliucijai dar šių metų pradžioje yra pažadėjęs ir Socialistų Internacionalo pirm. W. Brandtas. JAV žvalgybą pasiekė pas sukilėlius rasti raštai, kuriuose teigiama, kad karo veiksmų sustabdymu tesiekiama sukilėlių jėgų sustiprinimo. E. Broadbento taikos pasiūlymus atmetė ir Salvadoro režimas, ir JAV vyriausybės atstovai. Jam buvo pareikšta, kad karą užbaigs demokratiniu principu pravesti rinkimai Salvadore. Grįžęs iš kelionės septyniose valstybėse, E. Broadbentas pažėrė priekaištų ne marksistiniams sukilėliams, o tik JAV vyriausybės politikai, remiančiai Salvadorą. L. Brežnevo ir F. Castro teikiamos karinės paramos marksistiniame sukilėliams jis net nepaminėjo.

SPORTAS

SPORTAS VISUR

Lietuviuko laimėjimai. Gegužės 31 d. Oakvilėje įvyko prieauglio lengvosios atletikos pirmenybės. **Aleksandras Žaliauskas,** 10 metų, laimėjo "Tyke" klasėje I v. 100 metrų bėgime per 15.2 sek., I v. šuolyje į tolį 4.11 metro ir V v. 400 metrų bėgime per 72.3 sek.

Birželio 7 d. Ošavoje vėl rungtiniavo vaikai. Aleksandras savo amžiaus klasėje laimėjo I v. 100 metrų bėgime per 14.44 sek., I v. 200 metrų bėgime per 30.68 sek., II v. šuolyje į tolį per 4.36 m.

SPORTAS LIETUVOJE

Vilnietė R. Vitkauskaitė Minske įvykusiose Sovietų Sąjungos moterų tarptautinių šaškių pirmenybėse laimėjo bronzos medalį, surinkusi 9,5 taško. Aukso medalį su 10,5 tšk. išsikovojo charkovietė O. Levina, sidabro su 10 tšk. — minskietė J. Atšul. R. Vitkauskaitė dabar ruošiasi pasauliniam šaškių čempijonatui, kuris prasidės liepos 30 d. Rygoje.

Augščiausios lygos moterų krepšinio pirmenybės užbaigtos Maskvoje ir Kijeve. Jas laimėjo Rygos TTT krepšininkės su 31 pergale, antroje vietoje palikusios Maskvos srities spartakietes su 30 pergalių, trečioje Novosibirsko "Dinamo" atstoves — su 26. Vilniaus "Kibirkšties" komanda, patekusi į antrąjį silpnesnių komandų šešetuką, kovojo dėl išlikimo augščiausioje lygoje. Vilnietės pirmenybes užbaigė IX-je vietoje su 15-ka laimėtų rungtynių. Žemesnėn pirmojon lygon buvo perkeltos Dnepropetrovsko "Stalio" ir Minsko "Horizonto" krepšininkės, užėmusios paskutiniąsias vietas.

Vilius Variakojis, Lietuvos stalo teniso veteranas, buvo pagerbtas pirmosiomis sąjunginėmis stalo tenisininkų varžybomis Panevėžyje gegužės 22-24 d.d. Jose buvo kovojama dėl jo vardo taurių. Jas laimėjo turnyro čempijonai: vyrų — kijevietis M. Ovčarovas, moterų — I. Kovalenko iš Dušanbės. Lietuvos tenisininkai poros pergalių tesusilaukė dvejetų varžybose: mišriame dvejete — vilnietis M. Krejeris ir kaunietė J. Danilevičiūtė, moterų dvejete — J. Danilevičiūtė ir maskvietė K. Kniazeva. Trečivsias vietas užėmė vilniečiai V. Obuchovas — Z. Rusakevičius ir A. Skarulienė — L. Mataitytė. V. Variakojis, daugkartinis Lietuvos stalo teniso čempijonas dar nepriklausomybės laikais, dabar jau ilgus metus vadovauja Panevėžio kūno kultūros ir sporto komitetui.

Vilnietė A. Treinytė sėkmingai pasirodė komunistinių šalių šaudymo varžybose Lvove. Ji užėmė I vietą, šaudydama mažojo kalibro pistoletu į taikinį iš 50 metrų atstumo. Iš galimų 600 taškų vilnietė išmušė 592 taškus, pagerindama Lietuvos rekordą ir pasiekdama tarptautinės klasės sporto meisterės normą.

Ateitininkų žinios

Ateitininkų Federacijos valdyba gegužės 28 d. posėdyje apžvelgė sukaktuvininio "Ateities" kongreso ruošos darbus. Nemaža kalbėtojų jau užangažuota ir gauti teigiami atsakymai. Čikagoje sudaryti komitetai gražiai vykdo savo darbus.

Federacijos valdybos nuomone, šiais metais sąjungų suvažiavimai turėtų įvykti ne stovyklų, bet kongresų metu. Tuo reikalu nutarta kontaktuoti sąjungų centro valdybas.

Į kongresą renkamas vienas atstovas nuo 10 narių ir nuo likučio. Sąjungų skyriai ir kuopos raginamos savo atstovus išrinkti kiek galint greičiau ir jų sąrašus prisiųsti Ateitininkų Federacijos generaliniam sekretoriui Linui Kojeliui, 2749 Ordway St., N.W. No. 5, Washington, D.C. 20008, UA.

Federacijos vadas Juozas Laučka pranešė, kad tą pačią dieną po pasikėsinimo į Šv. Tėvo gyvybę Ateitininkų Federacijos vardu buvo pasiųsta telegrama popiežiui Jonui-Pauliui II, kurioje išreikšta užuojauta ir pažadas, jog ateitininkai savo maldose prašo jam sveikatos. Taip pat pasveikintas vyskupas Antanas Deksnys jo 75 metų amžiaus ir 50 metų kunigystės sukakties proga. jv

Ateitininkų stovyklos Wasagoje programa buvo aptarta birželio 10 d. ses. Ignės, V. Kolyčiaus ir L. Underienės. Daug turiningų ir įdomių minčių pateikė ses. Ignė. Stovykloje taip pat bus paminėti šie 70 jubiliejiniai metai. Stovyklos registracijos anketos gaunamos Prisikėlimo par. raštinėje arba pas dr. O. Gustainienę. Stovyklos kaina: 1 vaikui 2 sav. — $130, 2 vaikam 2 sav. — $250.

Darbo šventės savaitgalį, rugsėjo 3-7 d.d., Čikagoje įvyks ateitininkų kongresas. Jau darbo sesijos suplanuotos. Kad kongresas būtų našus ir reikšmingas, reikia pilno nustatyto skaičiaus dalyvių iš kiekvienos sąjungos ir kiekvienos vietovės. Pagal Toronto ateitininkų sendraugių sąrašą, turime teisę siųsti 7 atstovus. Jei kas galėtų dalyvauti, prašome pranešti G. Petrauskienei 767-6806 (vakarais) arba S. Freimanienei 769-5390. L. U.

Skautų veikla

• LSS korespondecinio suvažiavimo žiniaraščio 1 nr. prezidiumas prašo dalyvius užsiregistruoti iki liepos 15 d., sumokant nario ir $4 registracijos mokestį. Kartu su žiniaraščiu išsiuntinėti registracijos lapai, kviečiant siūlyti kandidatus į LSS tarybą, kontrolės k-ją, vyr. skautininkus, jų pavaduotojus, rajono vadus, garbės gynėjus. Taipgi prašoma iki liepos 15 d. su registracija ir kandidatais įteikti dalyvio pasisakymus ar siūlymus betkokiais rūpimais klausimais. Visą medžiagą siųsti suvažiavimo prezidiumo pirm. s. fil. L. Rugienienei, 30717 Lund Dr., Warren, Mich. 48093, tel. (313)573-9448.

• Romuvai aukojo po $50: Iz. Girdzijauskas, J. Balbotas, P. Milašius; $25: V. Jokūbaitis; $20: E. Blynas. Paskutinieji keturi aukotojai — iš Klevelando.

• LSS tarybos ideologijos komisija — v.s. Č. Senkevičius, seselė s. Ignė Marijošiūtė ir ps. fil. dr. A. Dailydė birželio 9 d. posėdyje aptarė komisijos narių paruoštas svarstybų bei atskirų nuomonių išvadas, kurios su rekomendacijomis perduodamos LSS tarybos pirmijai. Tuo savo darbą komisija baigė. Skautiškas ačiū N.P.M. seselėms už leidimą pasinaudoti patalpomis posėdžių ir sueigų metu, Toronto vadovamsvėms, kurie du kartus aktyviai prisidėjo prie svarstybų.

• Birželio 6-7 d.d. Mindaugo dr-vės vadovai iškylavo Romuvoje, kur pradėta rengti nauja dr-vės pastovyklė. Visos dr-vės iškyla numatoma birželio 20-21 d.d.

• "Šatrijos" ir "Rambyno" tuntai kviečia visus iškylauti Romuvoj birželio 27-28 d.d. Dalyviai pasirūpina maistu ir transportu. Pagrindinis iškylos tikslas — parengti stovyklavietę XIX-tai stovyklai, kuri bus rugpjūčio 8-22 d.d.

• XIX-tosios Romuvos stovyklos seserijos vadija: virš. s. L. Gvildienė, programos vedėjos: Asta Saplienė ir Rūta Žilinskienė, jaun. skaučių draug. Asta Šernaitė, skaučių — Vida Senkuvienė ir J. Melnykaitė, prit. skaučių — L. Karosaitė ir R. Paulauskaitė, jūr. skaučių — Rebeka Rauth, gail. seselė Ald. Tautkevičiūtė, skautiško patyrimo vadovė D. Barzdžiūtė, pionerijos vadovės — K. Dambaraitė ir J. Yčienė, vadovių pastovyklės draug. B. Batraks. Seserijos pastovyklės vardas — "Medeinė".

Č. S.

A. E. LePAGE
Daiva T. Dalinda, B. A.
Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!
• Nemokamas namo įkainojimas •
(Įstaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)
1576 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 537-3431
Namų 494-0605

MAE-LAINE BRIDALS
Yra pasiruošusi jums patarnauti gražiausiais pavasario bei vasaros vestuviniais drabužiais — nuotakų, pamergių ir kasdienine apranga.
Krautuvė atidaryta: nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 9 v.v., šeštadieniais 9 v.r. — 6 v.v.
1603 Clarkson Rd. N. Mississauga, Ontario (Clarkson Rd. Plaza)
Telefonas 823-5960
Kreipkitės: Mrs. Ona Stončius

AL GARBENS REALTOR
Telefonas 489 - 1543
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
ALFONSAS GARBENIS jums sąžiningai patarnaus parduodant, perkant, tvarkant mortgičius, įkainojant namus ir t.t. LIETUVIAMS NUOLAIDA
Pirmoji lietuviška nekilnojamo turto agentūra Toronte, veikianti daugiau kaip 30 metų

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
16 % už 90 dienų term. indėl.
15 % už 6 mėn. term. indėlius
13 % už 1 m. term. indėlius
12 % už 3 m. term. indėlius
14 % už pensijų ir namų planą
14 % specialią taup. sąsk.
11 % užtaupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
17½% už asm. paskolas
16¾% už mortgičius

AKTYVAI virš 28 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
Apartamentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813)360-2448 • Vakare (813)367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV
SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

AUTOMOTIVE FIBER
visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas
ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Islington, Ont. M8W 3R3
Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5
Telefonas 531-3098
Savininkai S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5
FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Mes jūsų neužmiršome

Sibirinių trėmimų keturiasdešimtoji sukaktis Toronte

Būdami ištikimi metinei tradicijai, Toronto estai, latviai ir lietuviai birželio 11, ketvirtadienį, gausiai susirinko į katalikų Šv. Mykolo katedrą paminėti sibirinių trėmimų, kuriuose nukentėjo daug mūsų artimųjų. Erdvi katedra, talpinanti apie 1.200 maldininkų, buvo pilnutėlė. Presbiterijoje išsirikiavo lietuvių vyrų choras "Aras", vadovaujamas sol. A. Verikaičio, o prie vargonų — estų ir latvių chorai.

Lygiai 7.30 v.v. pajudėjo bendra procesija — pro didžiąsias katedros duris įžygiavo vėliavos su palydovais ir būrys kunigų (evangelikų ir katalikų) su latvių liuteronų arkivyskupu A. Lūsiu.

Visiems maldininkams sugiedojus giesmę "Holy God" (Dieve Tėve danguje), kunigai vienas po kito atliko skaitymus iš Šv. Rašto, o tarpuose chorai giedojo giesmes. Pamokslą pasakė svečias kun. K. Pugevičius iš Niujorko. Jis priminė įvykusį faktą prieš 40 metų, kurio baltiečių tautos negali užmiršti. Kaip žydai nuolat prisimena savo tautos "holocaustą", taip ir baltiečiai turi skelbti savo tragediją bei šauktis teisingumo.

Po "Aro" atliktos giesmės "Panis Angelicus" įspūdingomis apeigomis buvo prisiminti žuvę baltiečiai Sibiro ir kitokioje tremtyje. Kiekvienos tautybės atstovė nuo katedros durų nešė degančią žvakę ir paliko ant altoriaus. Tuo metu kiekvienos tautybės kunigas skaitė maldą už mirusius. Trys žvakės ant altoriaus simboliškai priminė glaudžią trijų tautų bendro likimo draugystę. Latvių ir lietuvių chorai sugiedojo po religinę giesmę ("Aras" — Gruodžio "Tėve mūsų"). Įsijungė ir solistai — estų Tamara Morheim, latvių — kun. J. Gaide.

Baigiamąjį žodį tarė ir palaiminimą suteikė latvių arkivyskupas A. Lūsis. Tada pasigirdo estų, latvių ir lietuvių himnai, kurie, lydimi vargonų, skambėjo didingai, juoba, kad giedojimui vadovavo chorai — mišrus Toronto estų choras, latvių vyrų "Kalvis" ir jau minėtas lietuvių "Aras".

Šios ekumeninės pamaldos pasižymėjo deramu iškilmingumu, gausiu baltiečių dalyvavimu, geru giedojimu ir tvarkingumu. Jos užtruko pusantros valandos. Visi dalyviai prie įėjimo buvo aprūpinti apeigų knygelėmis ir galėjo lengvai sekti pamaldas, kuriose dalyvavo visų trijų Baltijos valstybių konsulai: Lietuvos dr. J. Žmuidzinas su Ponia, Latvijos — dr. Upenieks, Estijos — Heinsoo. Pamaldas rengė Kanados Baltiečių Federacija, kurią sudaro trijų tautų bendruomenės.

Naujas dalykas šiose metinėse iškilmėse buvo kvietimas duoti kraujo ligoninėms. Su specialiu lapeliu, paaiškinančiu tą idėją, buvo dalinamos kortelės, kviečiančios atvykti į nurodytą kliniką ir duoti savo kraujo. Tuo būdu norėta atkreipti kanadiečių dėmesį į baltiečių kraujo auką Sibire. Rašant šias eilutes, dar nebuvo žinoma, kaip tas užmojis pavyko. Mat kraujo davėjais nevisi gali būti — tiktai sveiki žmonės 18-66 metų amžiaus.

Toronto latviai sibirinių trėmimų sukaktį paminėjo atskira demonstracija prie Ontario parlamento rūmų birželio 14 d., 3 v. p. p. Dalyvavo apie 200 asmenų. Įspūdinga buvo platforma, aptverta spygliuotomis vielomis, kurioje stovėjo apie 50 asmenų, primenančių sibirines deportacijas Baltijos kraštuose. Pagrindinę kalbą pasakė Ontario parlamento atstovas Yuri Shymko. Be to, kalbėjo lenkų ir latvių atstovai. Buvo sugiedoti Latvijos ir Kanados himnai. Estų ir lietuvių toje demonstracijoje dalyvavo tik po keliolika, nes ji buvo rengiama skubotai, nepasitarus su kitomis tautybėmis. Šią demonstraciją betgi pastebėjo televizija ir spauda. Devintasis kanalas parodė vieną vaizdą ir davė trumpą informaciją apie sibirinius trėmimus Baltijos valstybėse. Dienraštis "The Globe a. Mail" 1981. VI. 15 įdėjo didelę nuotrauką, kurioje matyti ir lietuvių vardas.

"The Toronto Sun" 1981. VI. 15 įdėjo demonstracijos nuotrauką ir reportažą "Balts burn Soviet flag at protest". Tai matyti ir nuotraukoje. Reportaže pažymima, kad demonstraciją organizavo Kanados Latvių Jaunimo Sąjunga. Demonstracijos dalyviai su plakatais esą žygiavo miesto gatvėmis, primindami brutalias sovietines deportacijas, kuriose žuvo apie 800.000 baltiečių. **D.**

Toronto studentų ateitininkų įžodis metinėje šventėje. Apeigas atlieka dvasios vadas kun. L. Januška — R. Rudaitytė

SKAITYTOJAI PASISAKO

• Toje savo (laisvės) kovoje mes negalime tikėtis greito laimėjimo, nes istorijos įvykiai bręsta tik lėtai. Mes tad neturime nekantraudami įvykių eigą matuoti trumpo savo gyvenimo matu. DR. J. ERETAS

PASTABOS DĖL "RYTŲ LIETUVOS"

Didžiai gerb. prof. dr. J. Jakštas parašė "Tėviškės Žiburiuose" išsamų, vertingą tos knygos nagrinėjimą (1981 m. nr. 18-20). Vienok aš norėčiau šį tą pareikšti iš savo pusės!

Dėl išsireiškimo, kad "Blyno to paties dalyko aprašymas atrodo tarsi Puzino straipsnio kartojimas . . ." norėčiau pasakyti, kad aš tą dr. J. Puzino straipsnį perskaičiau tiktai "Rytų Lietuvos" knygoje 1980 metais! Taigi aš jo anksčiau nebuvau visai matęs, bet mes abu rašėme apie tą patį dalyką — tolimąją Vilniaus praeitį. Iš čia ir visas panašumas. Vienok ten yra ir esminių skirtumų! Taipgi nebuvau ir nesu skaitęs nei R. Batūros nei A. Tautavičiaus straipsnių. Deja . . .

Laikydamas karalių Mindaugą Vilniaus pradininku, aš daugiausia rėmiausi archeologinių kasinėjimų duomenimis, kurie rodė, kad XIII š. Vilniuje vyko gana didelė (tiems laikams!) mūrinė statyba. Ir katedros varpinės keturkampio bokšto pamatai, ir atrastieji didesnio pastato pamatai prie Gedimino kalno (ten galėjo būti valdovo rūmai ar net koplyčia, nes rasta dailių plytelių . . .), ir katedros požemių keturkampio pastato pamatai, ir net Domininkonų bažnyčios pirminiai pamatai tą teigimą parėmė.

Kryžiuočių raštai nebūtinai turėjo būti "falsifikatai". Įdomus faktas yra tas, kad jie ten vartojo vardą "Wille". Tuo metu (1386-1393 m.) kryžiuočiai jau gerai žinojo tikrąjį Vilniaus vardą (lotyniškai — Vilna), bet taip nevadino, o rašė labiau iškreiptą "Wille". Tai rodo, kad: 1. arba jie jau buvo ypatingai gudrūs ir sukti, arba 2. jie vartojo tą pavadinimą (Wille), kuris juos tikrai anais tolimais laikais buvo pasiekęs . . . Reikėtų dar paminėti, kad 1978 m. okup. Lietuvoje per istorijos mokslininkų simpoziumą buvo pareikšta, jog yra beveik tikra, kad Mindaugas kurdinosi Vilniuje!

Aš manau, kad tuomet, t.y. 1975-1976 m. teisingai rašiau: "Ir taip, vienas po kito, iš po žemių iškyla tikrosios Vilniaus istorijos liudytojai. Vilnius buvo karaliaus Mindaugo statomoji naujoji Lietuvos sostinė! . . . Vilnius buvo . . . Mindaugo . . . Naujoji Voruta! ("LL", 1975-6 m.).

Marijus Blynas

OPUSIS KLAUSIMAS

Velionis Jokūbas Oleiskis rašė kun. J. Prunskiui, kad lietuviai turi prisipažinti nusikaltę žydų nakinimu. Tik tada esą būtų galimas bendradarbiavimas.

Tiesa, kerštо veiksmų iš lietuvių pusės buvo, bet jį išprovokavo perdidelis daugelio žydų uolumas, pataikaujantis Lietuvos okupantui suėmimuose, tardymuose, kankinimuose, trėmimuose. Kaltinti betgi visą lietuvių tautą yra nesąmonė. Pagal šią logiką, visa žydų tauta turėtų būti atsakinga už Kristaus nukankinimą. Kai Vokietijos Oberammergau miestelyje buvo ruošiamas Kristaus kančios vaidinimas, pasaulio žydija rūpinosi, kad veikalo tekstas būtų pakeistas, kad nebūtų kaltinama žydų tauta.

Istorikas J. Jakštas rašė "TŽ" 1981 m. 21 nr., esą reikia šį opų klausimą palikti ateinančiom kartom. Bet ar tos ateinančios kartos lengviau galės surankioti išmėtytą medžiagą tuo klausimu? Kodėl gi mes negalime surinkti tos medžiagos ir palikti ateinančiom kartom? Juk mūsų kartoje yra dar gyvų liudininkų anos nelemtos praeities.

"Holocaust" filme minimi SS daliniai Varšuvoje yra melas. Nuo 1941 m. rugsėjo 7 d. tarnavau LSD štabe Vilniuje, Jėzuitų gt. 3 nr. Mano viršininkai buvo plk. Kriaunaitis, plk. Juknevičius ir dabartinis "Kario" red. Z. Raulinaitis. 1942 m. pavasarį pasiuntėm į Liubliną 180 vyrų saugoti žydų geto, bet kai mūsų kareiviai pradėjo "bizniauti" su jo gyventojais, vokiečiai juos pasiuntė į Gudiją. Dar vienas lietuvių batalionas buvo Makijevkoje, prie Kubanės stepių, bet neturėjo nieko bendro su Varšuva. Visi kiti mūsų daliniai buvo išdėstyti Minsko-Bobruisko-Vitebsko rajone.

A. Laukaitis

Vancouver, B.C.

TAUTOS FONDUI 1981 m. aukojo $30: A. S. Kenstavičiai, Hope B.C.; $25: A. K. Smilgiai; $20: T. J. Anderson, K. Domeika, A. Goronsonienė, M. Jurgelevičius, A. F. Kantautai, J. Macijauskas, J. Sakalauskas, A. Staniolis, P. Yukna; $15: V. Mišk inis; $10: A. S. Anderson, E. Lukas, E. Gumbelis, J. K., L. Macijauskienė, V. Nutautas, A. Šmitas, P. Skučas, H. Tumaitis, Z. Tumaitis, K. Vanagas; $6: E. Piotrowski; $5: M. Artis, P. Dainius, L. Klimas, O. Macijauskas, V. Malerienė, A. Skabeikienė, J. Venckus.

Nuoširdi padėka visiems aukotojams.

Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje
6 Constance St., Toronto, Ont.

Paminklas visuomenės veikėjui

A.a. Jono Matulionio kapo papaminklas pastatytas ir bus pašventintas š.m. birželio 20, šeštadienį.

Paminklo projektą paruošė archit. Algimantas Banelis ir savo darbą paaukojęs velionies atminimui. Meninį vario ornamentinio kryžiaus paminkle išbaigimą atliko dail. Juozas Bakis. Techninį paminklo darbą atliko Smith Monument Co. Ltd., Toronte.

Pilna paminklo kaina — 5900 dolerių. Paminklas pastatytas daugiausia visuomenės aukomis, tuo įvertinant Velionies nuopelnus lietuvių tautai tėvynėje ir išeivijoje. Lėšų telkimą atliko specialus komitetos, sudarytas iš atstovų tų organizacijų, kurioms Velionis yra vadovavęs (PLB, VLIKas, KLB, Prisikėlimo parapijos bankelis ir šeima). Paminklo projekto paruošimu ir jo užbaigimu rūpinosi Velionies šeima.

Paminklo fondui aukojo: **1. Organizacijos bei institucijos:** $500 — PLB valdyba; $300 — Lietuvos Kankinių par., Prisikėlimo par., Prisikėlimo bankelis; $250 — KLB v-ba; $200 — N. N.; $100 — Kanados Lietuvių Kat. Centras, Ateitininkų Federacijos valdyba, "Parama", Toronto ateitininkai, KLB Toronto apylinkė; $50 — Hamiltono ateitininkai, KLB Hamiltono apylinkė, VLIKas; $25 — KLK Moterų Draugijos Hamiltono skyrius. **2. Asmeninės aukos:** $1000 — šeima; $200 — dr. J. ir A. Sungailos; $100 — dr. O. ir J. Gustainiai, B. Sakalas, dr. S. ir A. Kazlauskai, dr. M. ir J. Ulec kai, dr. A. ir V. Lukai, S. Kuzmas, dr. C. ir B. Joniai, A. B. Stonkai, J. Stonkus, prel. J. Tadarauskas; $50 — K. D. Manglicai, H. J. Kšivickiai, S. Šetkus, St. Juknevičius, dr. A. ir A. Valadkos, K. Pabedinskas, C. O. Januškevičiai; $30 — V. M. Tamulaičiai; $25 — B. Pabedinskienės, K. Bubliauskienė, E. Senkuvienė, A. Šukys, M. E. Yokubynienė, B. Vaitiekūnienė, A. Žukauskas (Čikaga), K. E. Gudinskai; $20 — A. E. Underiai, S. Rakštienė, Z. P. Augaičiai, M. V. Miceikos, dr. B. ir M. Povilaičiai, A. K. Ratavičiai, J. Stradomskis, O. D. Šiurnos, J. D. Žiogai; $10 — B. Steponavičius, J. A. Mikšiai, Z. B. Orvidai, B. M. Abromaičiai, A. Šležas, P. Gruodis, St. Rauckinas, A. Vilius, A. Mackevičius, p. Kvietys (Calgary); $5 — H. Liaukienė, B. Juozapavičienė, N. N., J. Prunskis, J. Aušra, A. Kižienė, J. Jokubka.

Paminklui statyti komitetas nuoširdžiai dėkoja visiems (organizacijoms ir pavieniems asmenims) už duosnias aukas. Tai parodo, kad geros valios tautiečiai neužmiršta tautai nusipelniusių, koks buvo a.a. Jonas Matulionis. Jis vadovavo pačiomis svarbiausiomis mūsų išeivijos globalinio masto institucijoms — PLBnei ir VLIKui. Kito tokio masto asmens mes dar neturėjome, todėl ir statėme jam kapo paminklą visi bendrai. Tikiu, kad ir ateityje lietuvių visuomenė įvertins tokio pat lygio veikėjus (jei jų atsirastų) bei su pasidižiavimu statys ir jiems paminklus.

Šia proga dar kartą kviečiame tautiečius gausiai dalyvauti paminklo pašventinimo iškilmėse.

Paminklui Statyti Komitetas

Kinietiškas mandagumas

Kai kinietis redaktorius netinkamą rankraštį turi grąžinti autoriui, grąžinamajame lydraštyje rašo:

"Su begaliniu susižavėjimu skaičiau Tamstos rankraštį. Jei savo laikraštyje jį paskelbčiau, užsikirsčiau kelią ateityje spausdinti betkurį menkesnės vertės veikalą. Kadangi neįsivaizduoju, jog per ateinantį tūkstantį metų pasitaikytų tolygus, ėsu priverstas su apgailestavimu grąžinti tamstai dieviškąjį kūrinį ir tūkstantį kartų prašyti tamstą atleisti mano trumparegiškumą ir bailumą."

TORONTO ONT

A. ir A. Sukauskų sukaktis. Gegužės 23 d. Toronto Lietuvių Namuose atšvęsta Alvinos ir Augustino Sukauskų 25-rių metų vedybinio gyvenimo sukaktis. Susirinko apie 120 giminių bei draugų iš Toronto, Londono, Detroito ir kitur. Dukterų Dianos Harrison ir Darlynos lydimi, už pusvalandžio pasirodė sukaktuvininkai. Pasitikti su muzika, katutėmis, duona, druska bei vynu, jie buvo pasodinti už garbės stalo.

Kun. Alg. Žilinskas prieš vaišes sukalbėjo maldą ir ta proga išreiškė savo bei visos Toronto lietuvių liuteronų parapijos linkėjimus. Po vaišių trumpai, įdomiai kalbėjo vyresnis Augustino brolis Antanas Sukauskas apie gausią, dešimties vaikų šeimą, kurioje sukaktuvininkas buvo jauniausias. Duktė Darlyna kalbėjo apie tėvų meilę, globą, gerus patarimus; jai pakartojus tėvo nuolat kaltą posakį "didi garbė svetimomis kalbomis kalbėti, bet didi gėda savosios gerai nemokėti", kilo audra plojimų; savo kalboje ji neištarė nė vieno angliško žodžio. Pusbrolis Henrikas Sukauskas prisiminė vestuvių dieną — 1956. VI. 23 ir pavardėmis bei vardais suminėjo jaunųjų palydą. Ponia Stukienė nušvietė Alvinos reikšmingą veiklą lietuvių liuteronų parapijoj. Be to, kalbėjo Benita Bedarfienė sukaktuvių rengėjų vardu, Alfonsas Marcis draugų vardu ir gal dar vienas kitas, kurių vardų neužsirašiau. Visiems padėkoti prie mikrofono atėjo abu "jaunavedžiai". Augustinas prabilo lietuviškai, o Alvina — angliškai. Labai sklandžiai, drąsiai, su humoru programai vadovavo V. Dauginis. Po "Ilgiausių metų" atidarytos sidabro dovanos ir puota su šokiais truko iki pirmos valandos po vidurnakčio.

Alfonsas Nakas

Ina Maziliauskaitė ir Ian Kavanagh susituokė gegužės 30 d. Prisikėlimo šventovėje. Apeigas atliko kun. A. Simanavičius, OFM. Vestuvinis pokylis įvyko L. Namų Mindaugo menėje. Jaunieji buvo sutikti jaunosios tėvų — Bronės ir Jono Maziliauskų su duona, druska ir vynu. Pokylio pranešėju buvo T. Stanulis. Dalyvavo apie 250 asmenų. Kun. E. Jurgučiui palaiminus stalą buvo pakeltos taurės už jaunavedžių sveikatą ir sugiedota "Ilgiausių metų". Perskaityta daug sveikinimų iš Lietuvoje gyvenančių giminių. Jaunuosius sveikino Inos krikšto tėvai — Emilija Tenney iš Floridos, Pijus Pleinys ir jaunojo brolis iš Montrealio. Jaunosios motina visus sužavėjo savo jautria kalba ir linkėjimais jauniesiems.

Ina iš mažens buvo skautė, baigė Maironio mokyklą, lituanistinius kursus ir Toronto universitetą bakalaurės laipsniu. Ian yra airių kilmės, artimai bendrauja su lietuviais ir yra išmokęs jau keletą žodžių lietuviškai.

Ontario parlamentas balsų dauguma priėmė M. Spensieri, M. P. P. Yorkview, pasiūlymą pavesti procedūriniam komitetui ištirti provincinės vyriausybės paskyrimus įvairių pareigūnų ar juose atsispindi etnokultūrinis provincijos gyventojų veidas. Y. Shymko pareiškė, kad vyriausybė šiam pasiūlymui pritaria, tačiau mano, kad jo vykdymui reikia kitokios procedūros, būtent, pasinaudoti daugiakultūrės tarybos sudaryta komisija tam pačiam reikalui. Šią komisiją sudaro dr. G. Woo, G. Corn, Chris Antoniou. Kai jų tyrimo duomenys bus suvesti, galės juos studijuoti atitinkamas parlamento komitetas.

"The Sunday Sun" 1981. VI. 14 išspausdino ilgoką rašinį apie Lietuvos tikinčiųjų persekiojimą, pasinaudodamas pokalbiu su redakcijoje atsilankiusiu kun. K. Pugevičiumi. Rašinio antraštė: "Church fights for freedom in Baltic states. Priests tortured, stabbed". Jame pateikiama eilė faktų apie kunigų kankinimą Lietuvoje. Rašinio gale pabrėžiama kun. K. Pugevičiaus mintis: "Kai nukreipiate savo šviesas į minėtus nusikaltimus, t. y. kai jie paskelbiami Vakaruose, padidėja galimybė sušvelnėti persekiojimui".

Negrąžinta knyga. Gal jau bus metai ar daugiau, kai vienam savo bičiuliui paskolinau pasiskaityti rašytojos Sally Salminen knygą "Kotryna", kurią šis mano bičiulis paskolino kažkam kitam ir taip šioji knyga kažkur užsimetė.

Kadangi tos knygos laida yra išparduota ir daugiau nebegalima gauti, maloniai prašau, kas ją turi, pasiųsti ją man paštu arba atnešti į Toronto Lietuvių Namus.

K. Daunys

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Tel. 533-7954

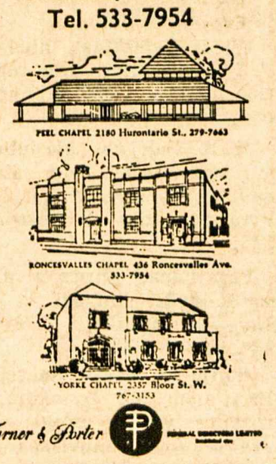

ED. KONDRATAS, siuvėjas
1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9
Tel. 533-5454

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
TONY GENYS 231-2839
PAUL KOLYČIUS 789-1545
VACYS ŽIŽYS 232-1990
Įstaigos (416) 233-3323

DRAUDA
BALIO MASKELIŪNO INSURANCE AGENCY LTD.
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**
Gifts International Inc.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

1981 metų ekskursijos į VILNIŲ

Liepos	15	Ekskursijos 8 dienų Kaina – $1,365.00. Galima sutvarkyti ir dviem savaitėm, jei norima aplankyti ir kitus Europos miestus.
Rugsėjo	1	
Rugsėjo	30	

Smulkesnių žinių teirautis žemiau nurodytu V. BAČĖNO adresu ir telefonu.

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Advokatas PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B
3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5
Telefonai:
įstaigos (416) 231-4138
namų 249-2637

Advokatas ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B.
2299 Dundas St. W., Suite 303
Toronto, Ontario
M6R 1X7
(Kampas Bloor ir Dundas St.)
Telefonai:
namų 233-0303
įstaigos (416) 537-2643

W. G. DRESHER REAL ESTATE REALTOR
DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Iš Lietuvos Kankinių šventovės lietuvių kapinėse palaidotas londoniškis a.a. Jonas Čegis.

— Ateinantį sekmadienį, birželio 21, pradedamos reguliaros vasaros pamaldos Gerojo Ganytojo stovyklavietėje. Mišios bus 11 v.r., o po Mišių šaukiamas StaynerWasagos apylinkėje pastoviai gyvenančių lietuvių pasitarimas nuolatinių per ištisus metus pamaldų reikalu.

— Birželio 13, šeštadienį, paminėtos a.a. kun. Petro Ažubalio mirties metinės.

— Mišios birželio 21, sekmadienį, 10 v.r. — už a.a. Antaną Lapaitį, 11 v.r. — už a.a. Boguslawą Celejewskį; Wasagoje 11 v.r. — už a.a. Justiną Pikšilingį.

KARAVANAS

Tradicinė tautybių savaitė — Karavanas Toronte prasideda birželio 19, penktadienį, ir truks iki birželio 27 d. Lietuvių paviljonas "Vilnius" bus įrengtas Prisikėlimo parapijos patalpose, 1011 College St. Jis veiks kasdien nuo 6 v. v. iki 11 v. v., šeštadieniais ir sekmadieniais — nuo 3 v. p. p. iki 11 v. v. Meninę programą atliks Toronto lietuvių tautinių šokių grupės "Atžalynas" ir "Gintaras", Hamiltono lietuvių mergaičių choras "Aidas" ir Londono tautinių šokių grupė "Baltija". Toronto chorai "Aras" ir 'Volungė" atsisakė dalyvauti.

Meninių vienetų pasirodymai vyks šia tvarka: penktadienį, šeštadienį, pirmadienį ir trečiadienį — birželio 19, 20, 22 ir 24 dienomis šoks "Atžalynas"; sekmadienį, antradienį ir ketvirtadienį — birželio 21, 23 ir 25 d. d. — "Gintaras"; penktadienį birželio 26 dainuos "Aidas", o šeštadienį, birželio 27, šoks Londono "Baltija".

Visi lietuviai ir jų bičiuliai nelietuviai kviečiami aplankyti "Vlniaus" paviljoną, pasigrožėti jo meninėmis programomis ir atsigaivinti lietuviškais valgiais bei gėrimais.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Tautybių savaitėje — Karavane šiemet dalyvauja 44 paviljonai, kuriuose įvairios tautybės rodo savo meną, kulinariją, vaišina savo krašto valgiais ir gėrimais. Įėjimo pasas, galiojantis į visus paviljonus, kainuoja $10 (gaunamas prie įėjimo). Vaikai iki 12 metų amžiaus įleidžiami nemokamai, jei yra lydimi suaugusių. Paviljonai pasiekiami požeminiu ir specialiais autobusais, kurie kursuoja kas valandą iš CN bokšto aikštės. Paviljonai veikia kasdien nuo birželio 19 iki 27 d. 6 v. v. — 11 v.v., šeštadieniais ir sekmadieniais — nuo 3 v. p. p.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sibiriniai trėmimai paminėti iškilmingomis pamaldomis, kurių metu choras giedojo patriotines giesmes. Po Mišių buvo padėta gėlių prie žuvusiems už laisvę paminklo, sukalbėta speciali tai progai malda ir sugiedotas Tautos himnas.

— Susituokė Rasa Žemaitaitytė ir David Chrastina.

— Parapijos choras, kuriam vadovauja sol. V. Verikaitis ir akompanuoja P. Vytas, pradėjo vasaros atostogas. Taipgi "Volungės" choras, kuriam vadovauja D. Viskontienė, nebegiedos pirmais mėnesio sekmadieniais vasaros metu.

— Parapijos biblioteka, kurios vedėja yra S. Miniotienė ir padėjėjas P. Jurėnas, nuo šio sekmadienio uždaryta vasaros sezonui.

— Parapijai aukojo: Pranckevičių šeima a.a. Vinco Pranckevičiaus atminimui $300, Č. K. Joniai $100, S. B. Sakalai $100, W. Kupitis $100, M. Vilčiauskaitė $40; religinei šalpai — S. Treigienė $50; klierikų fondui J. Smolskienė $50, Mazlaveckienė $20.

— Vaikus registruoti į "Aušros" stovyklą parapijos raštinėje pasIreną Poškutę 533-5464 arba pas Vidą Javaitę 626-3764. Stovykla prasidės liepos 5 d.

— Parapijos labdaros sekcija, vadovaujama dr. J. Čuplinskienės, vėl pasiuntė 11 siuntinių lietuviams, gyvenantiems Lenkijoj. Jei kas turi tam tinkamų drabužių, prašom atvežti į kleboniją.

— Parapijos tarybos stovyklavietės priežiūros sekcija tęsia paruošiamuosius darbus, laukdama didesnės pagalbos. Jei kas gali paaukoti laiko stovyklavietės paruošimui, prašom pranešti vadovui K. Sapočkinui 762-0455.

— A.a. Januarijus Reivytis, 78 m., palaidotas iš mūsų šventovės lietuvių kapinėse.

— Ateitininkų stovykla prasidės liepos 19 d. Registracijos anketos gaunamos klebonijos raštinėje.

— Mišios sekmadienį 8 v. už Oną Plioplienę, užpr. A. Plioplys, 9 v. už Mitalų šeimos mirusius, užpr. O. Mitalienė, 10 v. už Mariją Štuikienę ir Joną Valatką, užpr. S. A. Štuikiai, 11.30 už parapiją, 7 v.v. už Mykolą Ramanauską, užpr. E. Norvaišienė.

A.a. kun. P. Ažubalio mirties metinės paminėtos birželio 13, šeštadienį, 10 v. r. Lietuvos Kankinių šventovėje. Mišias už Velionį atnašavo šeši kunigai: J. Staškus, J. Gutauskas, A. Simanavičius, OFM, E. Jurgutis, OFM, A. Staliorai tis, Pr. Gaida, asistuojant klierikui K. Kaknevičiui. Pamokslą pasakė kun. dr. J. Gutauskas, apibūdindamas Velionį kaip veiklos ir vizijos žmogų. Giedojo Lietuvos Kankinių par. choras, vad. St. Gailevičiaus, vargonais palydimas J. Govėdo. Solo giedojo S. Žiemelytė ir L. Marcinkutė. Po pamaldų gausūs jų dalyviai (apie 300) aplankė Velionies kapą, kur, vadovaujant klebonui kun. J. Staškui, pasimeldė ir sugiedojo giesmę "Marija, Marija". Grįžę į Anapilio salę, visi vaišinosi kava ir parapijos moterų paruoštais užkandžiais. Ten buvo renkamos aukos Anapilio skoloms mokėti ir Kun. P. Ažubalio Vardo Studentų Stipendijų Fondui.

Atitaisymas. "TŽ" 23 nr. korespondencijoje iš Delhi — Tillsonburgo išspausdinta, kad Motinos Dienos minėjimo paskaitą skaitė Marija Čiuprinskienė-Dumčiuvienė. Turėjo būti: Marija Čiuprinskaitė-Dumčiuvienė.

PUIKUS PIRKINYS. Brandford, Ont., 65 mylios nuo Toronto, parduodamas naujos statybos, 10 metų senumo mūrinis 4 butų — 20 kambarių namas. Didelis sklypas, graži aplinkuma, atskiri įėjimai, privatūs balkonai. Prašo tik $115,000; įmokėti apie $50,000; lieka atviras mortgičius iš 13%. Idealus pirkinys, geras investavimas. Skambinti S. Jokubaičiui, Toronte, tel. 537-2869 arba 534-8855.

FLORIDOJE arti Clearwater miestelio parduodamas geras, švarus dviejų miegamųjų namas. Arti apsipirkimo ir susisiekimo. Skambinti 1-705-429-5187.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

B. NAUJALIO NATŪRALAUS GYDYMO įstaiga Toronte veikia jau 19 metų. Ji priima pacientus ir toliau. Iškaba nuimta saugumo sumetimais, vengiant nesąžiningų praeivių. Tel. 533-8008.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė
savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 769-5009, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 710 Annette St., Toronto, Ont., vienas blokas į rytus nuo Jane St. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS
SAVININKAI J. S. BUBULIAI
Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

GARANTUOTAS PELNAS — $25,-000 į metus, auginant žuvavimui sliekus atliekamu laiku. Garantuotai pirksime jų už $30.000 į metus. Reikalaujama įmokėjimui $3,890. Dėl tolimesnių informacijų skambinkite arba rašykite — Delite Ecology Systems, 6533 Mississauga Rd., Mississauga, Ont. L5N 1A6. Tel. 416-821-2151.

IŠNUOMOJAMI Muskokoje ant Joseph ežero kranto dviejų ar trijų miegamųjų vasarnamiai su visais patogumais. Skambinti po 5 v.p.p. tel. 769-1489 Toronte.

FOTOGRAFAS.
Darau nuotraukas įvairiom progom. Skambinkite — JAUNIUS BAKEVIČIUS po 5 v.v. telefonu 766-5818 Toronte.

DIRBANTI MOTERIS su 15 metų jaunuoliu jieško ramaus buto Roncesvalles gatvės rajone. Skambinti po 6 v.v. tel. 537-5302 Toronte.

DVIAUGŠTIS NAMAS NETOLI POŽEMINIO, gerame Kipling-Rathburn rajone, naujai perstatytas (completely renovated); 3 ar 4 miegamieji; 3 prausyklos. Prašoma $209,000.

VASARNAMIS ALCONA VASARVIETĖJE, prie Simcoe ežero, arti vandens; ant 50x150 pėdų sklypo. Prašoma $26,500.

Dėl šių ir kitų nuosavybių skambinkite Pauliui Kolyčiui — įstaigos nr. 233-3323; namų 789-1545.
Prano Barausko Real Estate

Pedagogas A. Rinkūnas, Augštesniųjų Lituanistinių Kursų vedėjas ir vadovėlių autorius, dalyvavo gimtosios kalbos mokytojų konferencijoje Saskatoono universitete birželio 15-17 d. d. Joje buvo svarstoma: programų sudarymas, gimtosios kalbos įjungimas viešųjų mokyklų sistemon, lėšos, mokytojų paruošimas, mokymo metodai, kalbos mokymas mažose vietovėse ir t. t. Konferenciją surengė federacinės vyriausybės daugiakultūrių reikalų direktoriatas ryšium su Kanados daugiakultūrės politikos dešimt metų sukaktimi.

Inž. H. Lapas sibirinių trėmimų 40 metų sukakties proga parašė laiškus didžiajai spaudai. "Toronto Star" išspausdino jo laišką 1981. VI. 3 su antrašte "Soviet oppression inhuman as ever", o "Toronto Sun" — gegužės 31 d. Juose laiško autorius priminė sovietinę priespaudą Baltijos valstybėse ir ilgai trukusias partizanines kovas. Apie 21% gyventojų buvo sunaikinta arba išgabenta Sibiran. Be to, inž. H. Lapas aplankė kaikurias redakcijas ir radijo stotis, informuodamas apie sibirinius trėmimus ir jų minėjimą Šv. Mykolo katedroje. Trėmimų tema "Toronto Star" 1981. VI. 8 išspausdino platoką latvio V. Cinio laišką.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju rengėjoms bei viešnioms už taip puikiai suruoštą mergvakarį bei gausų dalyvavimą.

Ypač esu dėkinga vaišių rengėjoms. Daug darbo, triūso įdėjote, ruošdamos taip puikų vakarą. Tas malonus vakaras ilgai pasiliks mūsų mintyse. Jį primins gausios jūsų dovanos, kurios bus mums labai naudingos vedybiniame gyvenime. Tad dar kartą tariame ačiū.

Danelė Jonuškaitė

Vilniaus Šaulių Rinktinės Kanadoje
kultūrinės stovyklos proga Tėvų pranciškonų stovyklavietėje, WASAGOJE, birželio 27, šeštadienį, 8 v.v., įvyks

JONINIŲ POBŪVIS-ŠOKIAI

Jonų – Petrų – Povilų pagerbimas ◘ **Veiks valgių ir gėrimų bufetas**

Birželio 28, sekmadienį, 9.30 v. ryto, stovyklavietės salėje bus iškilmingas Sibiro trėmimų ir 1941 metų Lietuvos sukilimo

PAMINĖJIMAS

Paskaitą skaitys KLB krašto valdybos vicepirmininkas inž. J. V. Danys. 11 val. pamaldos, laikomos T. pranciškonų. Šauliai dalyvaus organizuotai su vėliavomis. Į šiuos renginius kviečiami visi!

Rinktinės vadovybė

ATEITININKŲ STOVYKLA

Wasagoje bus liepos 19 – rugpjūčio 1 dienomis

Stovyklautojų amžius — nuo 7 iki 18 metų. Speciali, amžiaus grupėm pritaikyta programa. Registruotis iki liepos 10 d. Prisikėlimo parapijos raštinėje arba pas dr. O. Gustainienę telefonu 445-4521 Toronte

Jeigu kada nors važiuosi į šiaurę pro Newmarket, nepamiršk sustabdyti ratų ir užsukti į

lietuvių laikomą restoraną

"COMPASS"

(Entertainment and Dining Lounge)
Tiktai 200 metrų į pietryčius nuo 11 ir 9 vieškelio.

Nauja programa kiekvieną vakarą

Pirmadieniais — diskotekinis vakaras
Antradieniais — "šlapių marškinių" konkursas
Trečiadieniais — talentų ir kaubojų vakaras
Ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais — trankioji muzika (Hardrock a. Show). Pertraukų metu — diskotekiniai šokiai.
Sekmadieniais — poilsio dienos.

Al. ir Nora Dūda

ATIDARYMAS —
š.m. birželio 27, šeštadienį.
Veiks kasdien ir savaitgaliais nuo 9 v. ryto iki 6 v.v., iki š.m. rugsėjo 12 d.

Vieta — prie Hwy nr. 26 į vakarus nuo Collingwood, tik pravažiavus Craigleith iškabą, ežero pusėje.

PARA-SAILING

Platesnės informacijos teirautis: 233-1695 (vakarais) arba 252-4659 (dienomis) pas AUDRĄ DANAITYTĘ.

Toronto Lietuvių Namų Vyrų Būrelio rengiama

STOVYKLA WASAGOJE

įvyks **š.m. rugpjūčio 2-15 dienomis.**

Veiks virtuvė. Kreiptis į raštinę **tel. 532-3311**

Klierikas K. Kaknevičius, studijuojantis teologiją Romoje, grįžo į Torontą, kur atostogaus iki rugsėjo pabaigos. Klierikas E. Putrimas grįš liepos viduryje. Jiedu mielai sutiktų kalbėti susirinkimuose apie studijas Šv. Kazimiero kolegijoje Romos mieste, galėtų privačiai pasikalbėti su jaunuoliais, besidominčiais studijomis Romoje. K. Kaknevičius pasiekiamas šiuo adresu: 277 Beresford Ave., Toronto, Ont. Tel. 769-1017.

Spektakliai operos "I Lituani" Čikagoje birželio 13-14 d. d. praėjo labai sėkmingai. Juose dalyvavo keliolika torontiečių, hamiltoniečių ir kitų. Sol. V. Verikaitis grįžo iš tų spektaklių su geriausiais įspūdžiais. Jais žada pasidalinti su "TŽ" skaitytojais.

Haroldas-Martynas Povilaitis, kaip geriausias studentas, gavo aukso medalį Ryerseno institute. Medalis buvo įteiktas išleistuvių iškilmėje. Tai retų gabumų studentas, tuo būdu pagerbtas akademinėje iškilmėje, kurioje dalyvavo ir keletas lietuvių. Baigusiųjų tarpe buvo Artūras Augėnas ir Poška.

A. a. Jono Čegio atminimui vietoj gėlių aukojo "T. Žiburiams": Paulina ir Jonas Butkus — $20, K. O. Kudukiai — $10.

A. a. Stasio Teišerskio atminimui vietoje gėlių E. V. Sondos ir V. Kalendrienė "TŽ" aukojo po $20.

Taip pat a. a. St. Teišerskio atminimui vietoje gėlių paaukojo "TŽ" $20 Kazys Baltramaitis.

MONTREALQUE

Aušros Vartų parapija rūpinasi išorinio Marijos paveikslo-freskos atstatymu. Jau surinkta nemažai aukų, nors dar nepakankamai. Buvo kreiptasi į dail. Petrą Vėbrą, bet jis pranešė negalėsiąs padėti. Tariamasi su dail. Maziliausku. — Tradicinė parapijos išvyko bus pirmąjį liepos mėnesio sekmadienį. Važiuosiantieji autobusu prašomi užsisakyti vietas pas parapijos komiteto narius, klebonijoje arba "Rūtos" klube. Kaina — $6. — Palaidoti — Vaclovas Šipelis ir Vaclovas Filipavičius. — Sunkiai serga parapijos komiteto narys Ant. Morkūnas Royal Victoria ligoninėje.

Kun. Alfonsas Grauslys, čikagietis, paviešėjęs dvi savaites Montrealyje, išvyko į Putnamą. Būdamas Montrealyje, talkino AV parapijos kunigams ir lankė prancūziškus knygynus, rinkdamas medžiagą savo rašomam religiniam veikalui ir straipsniams.

Kunigo Juozo Aranausko, SJ, 65 metų amžiaus sukaktis paminėta birželio 7, sekmadienį, specialiomis pamaldomis ir iškilmingu pobūviu, kurį suruošė "Neringos" šaulių kuopa. Programos pranešėja buvo Aldona Urbanavičienė. Ji pasveikino sukaktuvininką kaip šaulių garbės narį ir iždininką, papasakojo jo iki šiol nueitą gyvenimo kelią. Buvo labai daug sveikinimų, už kuriuos kun. J. Aranauskas nuoširdžiai dėkojo, humoristiškai prisimindamas pradinius AV parapijos žingsnius. **Inf.**

LITAS — **MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA**
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:
Terminuotus vienerių metų indėlius	15%	Nekilnojamo turto
Uždarus terminuotus vienerių metų indėlius	16%	Asmenines ir prekybines
Specialias taupomąsias s-tas	14%	Paskolas mirties atveju apdraustos iki $10,000
Taupomąsias sąskaitas su drauda iki $2,000	11%	
Čekių sąskaitas	6%	

KONFIDENCIALUS IR GREITAS PATARNAVIMAS
ČEKIAI IR VISI KITI PATARNAVIMAI NEMOKAMAI

KASOS VALANDOS

	1465 DeSeve	3907 A Rosemont
Pirm., Antr., Treč.	9 — 3	
Ketvirtadieniais	12 — 8	6 — 8
Penktadieniais	12 — 6	12 — 6

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

TORONTO ONT

Pagerbdami a. a. Stasio Teišerskio šviesų atminimą, vietoje gėlių "Tėviškės Žiburiams" paaukojo $30 P. Čėčys, V. Eižinas, K. Balčiūnas.

Rimas Geležiūnas, nuolatinis "TŽ" skaitytojas, prie reguliarios metinės "TŽ" prenumeratos pridėjo $100 auką.

A. a. Jadvygos Masiulienės, mirusios Ročesteryje, atminimui Marija Žilvitienė ir B. V. Vytai paaukojo "T. Žiburiams" $25.

Pagerbdami mirusį a. a. Joną Steigvilą, Antanas ir Stasė Steigvilai paaukojo "Tėviškės Žiburiams" $50.

Sofija ir Stasys Rakščiai iš Fruitlando "TŽ" paaukojo $100 spaudos vakaro proga. Jiedu yra duosnūs lietuviškos spaudos rėmėjai, nekartą ir praeityje parėmę "T. Žiburius". Jiems priklauso nuoširdi šio savaitraščio padėka.

Atsiliepdami į straipsnį "Nationalist agitation growing in the Soviet Union", išspausdintą "Staro" dienraštyje, parašė laiškus H. Lapas ir James Meiklejohn. Pirmojo laiškas "Soviet oppresion inhuman as ever" buvo išspausdintas birželio 3 d. laidoje, antrojo — "Still yearning for freedom" — birželio 4 laidoje. Juose pabrėžiama dabartinė sovietų okupacija Baltijos valstybėse, sibiriniai trėmimai, tautų pasipriešinimas.

Alkoholikams gydyti Toronte veikia dvi specialios institucijos, skirtos vyrams ir moterims. Vyrams skirtoji institucija vadinasi "Renascent Fellowship House" (2245 Bayview Ave., tel. 488-5176), moterims — "Renascent House for Women" (364 Spadina Rd., tel. 968-0449). Norint patekti į šias institucijas, reikia pirmiausia susitarti dėl priėmimo. Abiejose institucijose teikiama medicininė ir psichologinė pagalba. Keturių savaičių programa moterų institucijoje kainuoja $850.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju Anapilio Moterų Būreliui už suruoštą mano senojo Vilniaus paveikslų parodą, klebonui kun. Jonui Staškui už atidarymo žodį ir visiems parodos lankytojams už gausų dalyvavimą. Nuoširdus ačiū visiems.

Regina Žiūraitienė

Jūra ir Antanas Bušinskai susilaukė pirmagimės dukrelės Emilijos-Aldonos; Aldona ir Petras Simonėliai susilaukė pirmgimio sūnaus Justino-Petro; Beta ir Eugenijus Rovai susilaukė pirmgimio sūnaus Mykolo-Jono.

Žymusis baleto šokėjas Frank Augustyne pasirodo esąs lietuvių kilmės — senelių ar prokilmės — jo senelių ar prosenelių pavardė buvusi Augustinas. Jie buvo kilę iš Lietuvos. Tai paaiškėjo iš pripuolamo pokalbio su vienu mūsų tautiečiu, jo kaimynu.

Toronto arkivyskupija, atsižvelgdama į lietuvių katalikų prašymą atkreipti tikinčiųjų dėmesį į religijos persekiojimą sovietiniuose kraštuose, paskelbė birželio 28-ją, sekmadienį, maldos diena už Tylos Bendriją (Remembering the Church of Silence) visoje arkivyskupijoje. Visiems kunigams yra išsiuntinėtas specialus raštas ir vyskupo A. Ambrozico informacinio pobūdžio pamokslas, kuriame suminėtos kaip pavyzdžiai siaučiančio persekiojimo šios šalys: Albanija, Ukraina ir Lietuva. Prie arkivyskupijos rašto pridėta tikinčiųjų malda už persekiojamus tikinčiuosius.

Atitaisymas. "TŽ" 23 nr. išspausdintame straipsnyje "Nauja vaga baltiečių veikloje" paminėta A. Almeno pavardė; turėjo būti A. Adoméno.

• **Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**